

886.3-311.3

FEIGEL D.

PASJA DL.

DAMIR FEIGEL

PASJA DLAKA!

ROMAN

IZDALA „GORIŠKA MATICA“ V GORICI.

Inv. št. 448

Moštno knjižnica - Idrija

Sign. 886.3-311.3

DAMIR FEIGEL

PASJA DLAKA!

6324

448

122

Dvorec med obema Niloma.

Kartum, to sudansko Sovodnje, stisnjeno med bregova obeh Nilov tik pred njuno združitvijo, je ležalo nepremično pod pekočim solncem oktoberskega popoldneva in le enozvočna pesem pisalnega stroja, ki je udarjala tu pa tam zamolklo izza zaprtih temnic in gosto zastrtih oken kake trgovske pisarne, je pričala, da pluje še vedno življenje po tem le dozdevno pravljичno začaranem mestu. Na glavnem trgu, kjer so se s svojo evropsko eleganco šopirno postavljalje oblastvene in diplomatske stavbe in zrle s prešernim prezirom na siromašno preproščino ilnatih koč, sramežljivo se skrivajočih za ošabne sosede, se je lipkanje iz raznih sob zgostilo v precej šumno srčno utripanje mestnega ustrojstva. Vročina, ki je onemogočala vsak življenski pojav po razgretih ulicah, ni mogla zavladati po uradnih prostorih, ker so jo odondod odganjala namizna vetrila. Zunaj mesta proti severozapadu, kjer so se vrstile do izliva Modrega v Beli Nil sredi zelenih vrtov lepi dvorci spodnjegiptovskega bogataštva, je pa nadomeščala vztrajno delo električnih vetril lahna sapica, porajajoča se zdaj iz ogromnih množin tekočih valov, zdaj iz senčnatega naročja košatih dreves.

Že proti koncu te dolge vrste večjih in manjših dvorcev se je skrivala v večnem zelenju krasnega gaja preprosta hišica. Zdelo se je, da je zašla porredna vaška bosopelka iz delovne vsakdanjosti med gosposke birmanke, zavite v praznjo belino in binkoštno kopreno. Pred to hišico je bila prizi-

dana veranda in na tej verandi, ob kateri so se vzpenjale solnčnim žarkom neprodorne, hladeče sapice pa prepuščajoče goste stene velikolistnatih slakov, je sedel ob navadni vrtni mizi lastnik James Freeman in pisal.

Star je bil kakih pet in trideset let, srednje, krepke postave. Rumena, na rokah zavihana srajca, bele hlače in popolnoma odprti sandali niso prikrivali njegovih mišičastih udov. Obraz obrit, temni lasje kratko pristriženi.

Bil je ves zatopljen v pisanje. Hitro je drselo njegovo pero po lističih. Ko je bil tak listič na eni strani popisano, se je položil k drugim, tudi že popisanim.

Pisec ni niti opazil, da se je večkrat prikazalo ob vhodu na verando brhko dekle, ki se je pa vselej neslišno umaknilo v notranjost hiše, ko se je bilo prepričalo, da bi motilo s svojo navzočnostjo.

Kupček popisanih lističev je rasel. Freeman si ni privoščil najmanjšega oddiha niti najkrajšega odmora. Kako tudi! Podlistek mora biti končan. V treh urah se odpelje vlak proti Kairi, jutri odide iz Kaire poštno letalo v London in da priobčijo »Times« v svoji nedeljski številki poslani jim rokopis, treba hiteti, kajli pošta nikakor ne čaka.

Freeman je bil namreč stalen sotrudnik pri tem londonskem dnevniku. Svojemu bivšemu tovarišu izza visokošolskih let na Angleškem, pozneje uredniškemu članu pri prej omenjenem listu, Williamu Bradfordu, je bil pred dvema letoma o priliki kongresa egiptologov v Luksorju na neodnehljivo prigovarjanje obljubil, da bo sodeloval pri listu s prispevki iz dežele faraonov, za katero se zanimanje nikakor ni hotelo poleči, odkar se je bila odkrila Tutankamenova grobnica.

Navdušeno je sprejelo čitajoče občinstvo takoj prve podlistke in zaslutilo, da se skriva za skromnima začetnicama pisčevega imena mojster, ki preživlja na licu mesta vse razkošje in radost, pa tudi vso bol in gorje skoraj pravljíčne dobe faraonov. Navdušenje je naraščalo z vsakim ted-

nom. Po nasvetu uredništva in uprave je zbral poročevalec iz Egipta, kakor so ga splošno nazivali, svoje črtnice, razprave, novelice v knjigo »Ob Nilu navzgor«, ki je dosegla, dasi ponatis priobčenih podlistkov, v par mesecih že drugo izdajo. Ta nepričakovani uspeh je spodbujal pisatelja le še k nadaljnemu delu, odkazal je pa tudi njegovemu doledanju življenju novo smer: ne namreč samo zbirati in kopičiti duševne zaklade iz učenih knjig, poslikanih in popisanih grobnic, marveč tudi odpreti večkrat zakladnico svojega bogatega znanja širši javnosti, seznaniti jo z bujno-pestro preteklostjo, da si more iz te črpati nasvetov, tolažbe in opominov za sedanost.

Sosedje so imeli Freemana za čudaka. Nekateri so mu celo naprtili nevesto, ki se mu je bila izneverila in ga pahnila iz višav ljubezenske sreče umirat v zaprašeno knjižnico. Mlad biti, postaven, lep in bogat in pri vsem tem ždeli nad znanstvenimi knjigami, ne, tu vmes je morala biti ženska! Freeman je sprejel brez vsakega ugovora vsiljeno mu nevesto z ono mirnostjo, ki ne zapušča nikdar Angleža, in se je ločil z enako hladnostjo od nje, ker je pač to zahtevala javnost, razburjena radi njene nezvestobe. Svoje študije, razglabljanja in članke je vkljub temu nadaljeval z nezmanjšanim veseljem.

Pogled na število v desnem gornjem kotu zadnjega lističa je povedal Freemanu, da je rokopis najmanj dosegel, če ni že presegel, mero določenega in pridržanega mu prostora v nedeljski izdaji. Preletel je z očmi zadnje tri, štiri lističe, da si osveži spomin na njihovo vsebino, pomislil nekoliko in že je z vidnim zadovoljstvom in z umerjeno samozavesljo zaključil svoj spis z zadnjim odstavkom.

»Stric James, ali bi sladoleda?« je vprašalo pri vratih dekle. Trenutek, ko je odlagal njen stric pero, se je zdel dekletu najprimernejši za to vprašanje.

»Ne, hvala, Anica! Rajši bom črno kavol!« Po tem naročilu je Freeman v naglici še pregledal, če si slede posamezni lističi zaporedno drug drugemu, pregnil jih črez pol in jih vteknil nato v pripravljeno, z naslovom že opremljeno ovojnico.

»Stric James!« Anica se je bila vrnila. »Pravkar je prišel Hawken, uradnik na tukajšnji pošti, in je vprašal po Tebi!«

»Naj le vstopil Ti pa prinesi iz jedilnice dva naslanjača! Ostaneva z gostom, veš, kar tu na verandi! Gostu kot nekaka gospodinja pa le ponudi, s čimer mu pač lahko postrežeš! Toliko, upam, si se že naučila angleški!«

»Sladoled mu prinesem, pa bo! Ko ga bo imel pred sabo, ga ne odkloni, meni se pa ne bo treba truditi z angleščino; nič kaj rada bi ne videla, kako bi vaju zabavale moje jezikovne napake!« in že je odhitela Anica, da pripelje došlega gosta na verando.

»Pozdravljeni, gospod Hawken! Oprostite, da Vas kot gospodar sprejemam kar golorok! Rajši pa kakor bi jaz sam oblekel jopič, Vas prosim, da slečete še Vi svojega!«

»Preprijazni ste, gospod Freeman! Da Vam resnico povem: do Vaše hiše sem nosil jopič v roki, — je pa res huda vročina po naših ulicah — oblekel sem ga šele, ko sem zvonil pri Vaših hišnih durih!«

»Saj smo skoraj vsi taki! Družabni običaji ne izpuste iz svojih spon niti nas, ki živimo na meji pustinje. Med zevajočimi krokodili, rjovečimi zvermi in tatinskimi domačini se gibljemo tako rekoč v fraku, z rokavicami in, če treba, tudi s cilindrom. Prav radi tega ne hodim rad v nobeno družbo. Toda sediva!«

»Hvala, gospod! V naslanjaču, v katerih človek ne sedi ne leži, se da prav lepo kramljati. Toda, da ne-pozabim! Brzobjavka, priporočena celo, je došla na Vaš naslov. Prinašam Vam jo sam in sem se ob enem odzval Vašemu vabilu, naj si o priliki ogledam zadnjo pošiljko iz Londona Vam poslanih

leposlovnih knjig. Toda, čemu taka pozornost? Zares, izborna misel! Hvala Vam tisočera, gospodična! Naravnost presenetili ste me s svojo gostoljubnostjo!

»Le ne pretiravajte!« je prekinil svojega zgovornega gosta Freeman. »Veste, odkar se je letošnje poletje naučila moja nečakinja izdelovati sladoled, se vadi v tem vsak dan, da ne pozabi. Če bi jaz sprejemal vsako njeno ponudbo in ustrezal vsaki njeni tozadevni želji in prošnji, bi se bil moral že kdaj vpisati med Eskime! — Anica, skoči po cigarete, v moji miznici jih dobiš!«

Vsa vesela, da se ji je posrečilo oddati nekaj svoje mojstrovine in dobiti zanjo toliko priznanja, je odbrzela Anica z verande.

»Oprostite, gospod Freeman, moji radovednosti in povejte mi, v katerem jeziku ste pravkar govorili z gospodično! Ni ne francoščina, ni turščina, niti arabščina!« To počasno ugibanje ni prav nič odvrčalo gostove pozornosti od sladoleda, ki je kar vidno ginil s krožnika.

»Ne ugibajte dalje, ker ne uganete! Moj kakor tudi moje nečakinje materin jezik je — slovenski. Da se Vam zdi ta moja izjava neverjetna, mi pravijo Vaši pogledi. Naj Vam pojasnim na kratko! Slovenski kmet je navadno mal posestnik. Posestvice podeduje najstarejši sin, ostali otroci se razkrope. Dekleta gredo služiti v bližnje mesto, pogumnejša prihajajo v Egipt. Tako tudi moja mati. Z njo se je poročil moj oče, Anglež in trgovec v Kairi. Res sem bil angleški izšolan, a nikdar nisem pozabil materine govornice. Letošnjo spomlad sem šel celo obiskovat ožjo domovino svoje pokojne matere. Oglasil sem se seve tudi pri sorodnikih v goriški okolici. Že prvi dan se mi je znala prikupiti Anica, hči mojega bratranca. Stric James sem, stric James tja, no, in končno sem jo pripeljal s sabo. Poučujem jo angleški. Ker sem pa zdaj jaz privarjen h knjigam, zdaj ona primrznjena k sladoledu, ne more napredovati pouk in zato morava z nečakinjo, ne zamerite nama, govoriti v

Vaši navzočnosti v Vam nerazumljivem jeziku!»

»No, če ni drugega izhoda, se ga pa še jaz naučim. Nekaj se potrudim sam, nekaj me podprete Vi, kaj ne, pa pojde!»

»Rad Vam priznavam, gospod Hawken, dobro voljo in žilavo vztrajnost, o uspehu pa, dovolite, da nekoliko podvomim! Jezik je namreč precej težak«.

»Za jezike imam poseben dar!« je hitel zatrjeval Hawken skoraj nekoliko užaljen.

»Če se Vam posreči, mi bo to v veliko zadoščenje. Potem bomo trije. Kako že pravijo o Slovencih? Dva Slovenca — tereč, trije Slovenci pa — pevsko društvo«.

»Potemtakem bomo morali ustanoviti slovenski mešan zbor. Prihodnjo pomlad se lahko odpravimo v slovenske kraje. Da bodo pa imeli naši koncerti večjo privlačnost, popeljemo s sabo krokodila na verigi in mladega leva v kurniku. Imenitna misel, kaj ne!»

»Ni slabal! Kar se tiče naju dveh, Anice in mene, bova na vsak način pevca na svojem mestu. Posluh in veselje do petja sem podedoval po svoji materi — Slovenki. Če se Vam pa res tako mudi z učenjem, Vam takoj prinesem slovnico, slovar in par slovenskih knjig!« in urno se je odpravil Freeman po knjige.

Edwin Hawken si je prižgal cigareto iz škatle, ki jo je bila Anica položila predenj na mizo, srebal in pihal s slastjo poznavavca in uživavca opajajoči dim in zrl za njim, dokler se ni izgubil skozi listnate stene.

Kmalu se je vrnil Freeman s knjigami pod pazduho. »Evo, tu so učne knjige, tu pa dva novejša romana. Jaz ju nisem še prebral. Dawsona poznam, globok mislec, dovršen risar značajev, piše preprosto in učinkovito; drugi je menda začelnik, a mora biti vsekakor že mojster, ker je izšlo njegovo delo v največji in najuglednejši londonski založbi«.

»Zelo sem Vam hvaležen!« Hawken je vstal iz naslanjača. »Toda, oprostite, v teku najinega pogovora ste popolnoma pozabili na brzojavko. Niti odprli je niste!«

»Čemu? Radovednost se da opravičiti po mojem mnenju le v službi znanosti in vede!«

»Vidim, da imajo ljudje le prav, ko trde, da Vas ne spravi nobena stvar iz ravnotežja; miren, nerazburljiv, nevzplamtljiv, mož z jeklenimi živci!«

»Mogoče ste jo pogodili!« se je zadovoljno nasmehnil Freeman. »Nekaj mi je bilo — kakor vsakemu Angležu — že prirojeno, nekaj sem se pa sam izpopolnil in sicer s telovadbo. V sobi zraven knjižnice imam drog, bradljo, ročke, na vrtu visok, gladek mlaj za plezanje in ni večera in ni jutra, da bi si jaz ne utrljal mišic, da bi si jaz ne jeklil živcev. To pa že leta in leta.«

»Čeprav občudujem Vaše živce, se ne morem nikakor odločiti, da bi Vam iste zavidal. Smo pač različne naravi. Brez upov, brez presenečenj, pa tudi brez razočaranj se mi zdi, da ni življenje popolno! Sedaj se pa poslovim, da odpravim še pisemsko pošto. Hvala Vam za vse!«

»Ni vredno omembel! Le pridite, ko naletite pri učenju slovenščine na kako nepremostljivo težkočol! Ker pa že greste na pošto, priporočite, Vas prosim, ta rokopis, da pride še pravočasno do poštnega letala.«

»Bodite brez skrbi! Na svidenjel!«

Z vso lagodnostjo je sedel po odhodu svojega gosta Freeman v naslanjač, odprl brzojavko in bral:

»nauči se takoj pri krmitelju spinetu letališče kaira voditi letalo stop pismena pojasnila pozneje stop danes odločilna seja upravnega odbora stop priporočam nujnost bradford.«

»Anica! Anica!« je zaklical Freeman pri vratih. »Pripravi ročni kovčeg, vtekni vanj eno obleko in nekaj perila! Odpočujem s prvim vlakom!«

»Tako, stric James! Že hitim!«

In res je bila Anica v najkrajšem času s kovčegom na verandi. »Ali se kmalu vrneš?« Neizjokana solza se je skrivala v tem njenem vprašanju.

»V Kairo potujem. Upam, da se čimprej vrnem in sicer kot popolnoma izučen letalec. Pazi na hišo!«

Dobro četrt ure potem je že sedel Freeman v vlaku.

Priprave.

Jack Spinet, uslužbenec pri družbi, ki je skrbela trikrat na teden s svojimi letali za osebni in poštni promet na črli London — Kaira in nazaj, ni imel kot tedanji oskrbovavec letališča v Kairi poslušnejšega in nadarjenejšega učenca od Freeman. Ni čuda! Freeman je bil izučen krmitelj že izza dobe, ko mu je bilo na uporabo več očetovih avtomobilov. Teorija: ustroj motorja, pomen posameznih vzvodov in ročajev se je predelala v najkrajšem času in tudi praktični pouk ni delal pogumnemu učencu nobenih težkoč. Freeman ni poznal nikake bojzani niti neugode, ki jo občuti vsaj začetnik pri prvem zračnem vzletu. Letal je že v prvi uri, ki se je bila določila za praktične vaje, tako varno, poskusil in tudi dovršil vsa teoretična navodila s tako točnostjo in s takim veščastvom, da se je Spinet kar divil ročnemu in smelemu letavcu.

»Čestitam Vam, gospod Freeman!« Ves navdušen je stisnil Spinet svojemu učencu roko, ko sta, vračajoč se s prvega šolskega vzleta, pristala na letališču. »No, in ravnatelj londonskih »Times«, ki ima nekaj delnic tudi pri naši zrakoplovni družbi, Vas je celo brzojavno priporočil moji posebni pažnji. Jaz sem se pa sedaj prepričal, da ste se Vi hitreje naučili strani, kakor sem jih jaz sploh utegnil prelistati. Ali se mislite, oprostite vprašanje, potegovati za kako mesto pri naši družbi?«

»Nikakor ne, gospod Spinet!« mu je dobrovoljno odgovoril Freeman. »Letam, ker moram!«

»Saj pravim, okoliščine so Vas prisilile, da se izurite za letavca, ki je dandanes precej dobro plačan!«

»Motite se! Moj oče je dovolj zapustil meni, edinemu dediču, da se mi ni treba pehati ne za dneve, ne za plače, ne za nagrade.«

»Razumem, gospod Freeman! Konjev, avtomobilov ste se že naveličali. Kar je temu dolžnost in poklic, je drugemu zabava. Vašim živcem se je zahotelo novih, modernejših dražil!«

»Zopet se motite! Moji živci so pri tem izven vsakega razgovora. Jaz letam, ker sem za to določen. Čemu, to se že izkaže kmalu! Ko sem prostovoljno vstopil v vrsto inozemskih sotrudnikov, sem postal član neke skupine, nekega ustroja in dolžnost vsakega člana je slušati vodstvo. London je določil, da moram letati. Prav, jaz letam in bom letal. Zakaj, čemu, to je pač zadeva Londona, nikakor pa ne moj! V tem tiči pravi zmisel za koristi in za prospeh celokupnosti.«

»V ničemer Vas ne morem pobiti! In vendar bi se jaz ne izpostavljal nevarnostim brez vsake odškodnine. Človeško življenje ima vendar tudi svojo ceno!«

»Priznavam!« je odgovoril Freeman. »Ima ceno, a le s subjektivnega vidika, z objektivnega se skrči cena večkrat na ničlo!«

V takem razgovoru sta zapuščala Freeman in Spinet letališče. Kako more človek tvegati dragoceno življenje brez vsakega nadomestila v odškodnini ali vsaj zabavi, ni šlo v glavo vrlemu in preudarnemu Spinetu.

Prišedši v svojo sobo — Freeman ni bil prodal po očetovi smrti hiše v Kairi, marveč je oddal trgovino bivšemu očetovemu knjigovodji, naj jo vodi pod novim trgovinskim imenom »Freemanovi nasledniki« dalje — je pravkar pohvaljeni letavec dobil na mizi dve pismi, došli v njegovi odsotnosti. Obe iz Londona, opremljeni s pečatom letalne pošte.

Skoraj gotovo že obljubljeni pojasnila prijatelja Bradforda. A Freeman ni hlastnil po pismih; z vso mirnostjo je odložil jopič, pripognil se, potegnil izpod knjižnega predalnika železni ročki in že ju je vzdigoval zdaj posamič, zdaj skupno, da so mu naraščale mišice nad laktom in grozile pretrgati napeto srajco. Vaja je trajala precej dolgo. Z vidnim zadoščenjem je Freeman po končani telovadbi sedel na stol, odprl prvo pismo in bral:

»Gospod James Freeman! Upravni odbor naše družbe je sklenil v popolnem soglasju z nadzorstvom, da opremi na lastne stroške raziskovavce, ki naj obogate s svojimi uspehi vedo in ki naj opišejo novo stran v knjigi časti in slave angleškega naroda.

Amundsen nam je pokazal sredstvo, ki edino more jamčiti takemu podjetju za popolnoma gotove uspehe. Zato smo Vas tudi poslali k Spinetu v šolo, zato je moral tudi Vaš bodoči sopotnik Robert Lowell zvršiti enak tečaj.

Letalo je prvovrstno, oprema popolna. Napravljeno je nalašč za tropične kraje. S tem smo pa tudi že izdali smer Vašemu poletu, ki je še posebno utemeljena z nameno francoskega lista »Matin«-a poslali tudi raziskovavce v Afriko. Kdaj, kam in kako se pošljejo Francozi, ali z letalom ali z avtomobilom, nam ni znano. Tako tekmovanje je vse hvale vredno, a paziti moramo, da nas drugi ne prehitijo.

Deseti del Abesinije je še neznan, zapadni del našega Sudana je le malenkostno odkrit, na jugu se pa razprostira popolnoma deviški pragozd z vsemi svojimi tajnami. Smer smo Vam, kakor že omenjeno, določili, vse drugo pa prepuščamo Vaši preudarnosti in razsodnosti.

Prepričani smo, da se boste Vi in Vaš sopotnik izpopolnjevali v vsakem oziru. Seveda se bodo morali naši čitatelji obveščati o tem znanstvenem poletovanju, saj so oni v veliki meri pripomogli, da se je mogla ta dolgo gojena želja uresničiti.

Zato si bo treba pač vse točno zapisovati. Do prvega Vašega poročila s potovanja pa ostane seveda to naše podjetje — tajno. Bo presenečenje tem večje!

Prve dni meseca novembra se pripelje g. Lowell v Kartum, da še Vas sprejme v letalo.

Kako Vam zaupamo, razvidite iz dejstva, da smo naslovili to pismo v Kairo in ne na Vaše stalno bivališče, v Kartum, o katerem smo bili prepričani, da ste ga bili zapustili takoj po prejemu Bradfordove brzojavke.

Želimo obema srečno pot in še srečnejši povratek!

Za upravni odbor »Times« a. d.:

A. Taylor, predsednik.

Clark, tajnik.

Vsebina tega pisma je morala vsekakor ugajati Freemanu. Prižgal si je cigareto, kar je neizpodbitno pričalo o njegovem notranjem zadovoljstvu.

Odprl je drugo pismo.

»Dragi James! Ni moja navada pisati pisma in v tem smo si menda vsi uredniki enaki. A danes bodi izjema!

Dobro sem jo bil pogodil in srečo sem imel. To Ti pa hočem pojasniti.

Tvoje podlistke berem kajpada z velikim zanimanjem in z nekako pobožnostjo. V par podlistkih sem pa zasledil nekaj novega.

Poznal sem Te kot učenjaka, kot raziskovavca, ki vidi v sedanosti le proizvod preteklih časov, ki išče pod lepo zgrajeno egiptovsko cesto te sledov starih faraonskih poti. Iz dveh, treh podlistkov mi je pa zavel popolnoma nov duh. Zdelo se mi je, da si odprl na stežaj vrata in okna v svoji knjižnici in da je pokukala v njo narava z vsemi svojimi superlativi, s katerimi se ponaša zlasti v Tvoji domovini.

Da bi Ti sam zapustil knjige in šel gledat naravo z istim zanimanjem kakor kak s hieroglifi napolnjen papirus, je izključeno. Da niso zborovali egiptologi pred dvema letoma tako rekoč v

Tvoji veži, bi Ti gotovo ne bil zapustil svoje knjižnice! In še dandanes ne verjamem, da si bil Ti tisti, ki mi je poslal letošnjo pomlad razglednico iz Gorice!

Po daljšem razmišljanju, kako dvigniti v Tebi zakopani zaklad, se mi je porodila misel, ki sem jo tudi izvedel.

Članom načelstva sem omenil — tako mimo grede — da opremilja »Matin« več znanstvenikov, ki pojdejo raziskovat neodkrite kraje. »Kar zmore »Matin«, zmorejo tudi »Times«, če ne še več in prejl« Tako so zatrjevali gospodje delničarji in sklenili, da prehitte Francoze. Ko so me vprašali kot glavnega urednika za svet — tedaj so že pozabili, da sem jih bil jaz obvestil o nameni francoskega lista — sem priporočil Tebe, ki Te že vsi poznajo po Tvojih izletih v sijajno egiptovsko preteklost, in Lowella.

Lowell, Robert Lowell je krasen dečko. Doktor z dveh vseučilišč. Naravoslovec in kemik. Sedaj izdeluje poseben stroj, ki bo baje popolnoma izpremenil človeško življenje in družbo in se bo skoraj gotovo začela šteti od izuma dalje posebna: najnovejša doba. Revež pa nima denarja, da bi dal izdelovat posamezne dele svojega aparata raznim mehanikom. Iskal je mecena, a vsak je hotel imeti vsaj nekaj vpogleda v to skrivnost. Lowell pa ga ni hotel dovoliti nobenemu, boječ se vedno, da bi ta ali oni ne doumil njegovega aparata.

Ko sem mu nekoč slučajno omenil nameno naše družbe in ga povabil, je takoj sprejel ponudbo, saj ga prav to potovanje usposobi, da bo lahko nadaljeval s prihranjenim zaslužkom svoje delo in udeležil svoj načrt. V gotovi uspeh svojega izuma je tako uverjen, da se je še isti dan vpisal v posebni tečaj za letavce, ker smo zahtevali kot prvo točko, da zna voditi in krmariti letalo.

Oba se bosta dobro razumela, kakor vaju poznam. Skoraj bi označil to naše podjetje na kratko: Teorija in praksa na potovanju. Lowell — teorija, Ti pa — praksa, ker se boš Ti kretal tako re-

koč po svoji domovini, medtem ko pozna Tvoj spremljevalec Tvoj dom le bolj iz knjig.

Že sedaj se veselim potopisa izpod Tvojega peresa in prepričan sem, da se bo tedaj dnevna naklada našega lista pomnožila gotova za dve sto tisoč izvodov.

V nadi, da se ga boš spomnil vsaj v trenutkih, ko se Ti bo dobro godilo, Te pozdravlja

Tvoj iskreni prijatelj William«.

Freeman je vstal in začel hoditi po sobi gori in doli. Hotel je dobiti pravi, v prijateljevem pismu omenjeni povod tej znanstveno raziskovalni ekspediciji. Razmišljal je, toda, čeprav si je ponavljal v duhu vsebino vsakega svojega podlistka posebej, ni imel uspeha. Vedno so mu ponagajali novi prizori in odvrnili njegove misli od pravega predmeta. Pragozd, levi, leopardi in med njimi — on in Lowell.

Freeman ni bil še nikdar izsledil v sebi posebnih zmožnosti za raziskovavca, kakršna sta bila njegova sorojaka Stanley in Livingstone. Razreševati komaj čitljive, štiri lisočletja stare hieroglifne, je bilo po njegovem mnenju lažje kakor pa potikati se po neprodornem lesu, spoznavati, katera rastlina, katera žival je še popolnoma neznan in jo krščevati s primernim imenom. Kako lahko se zgodi, da je imela taka rastlina srečo in dobila že pred kakimi peldesetimi leti svoje ime. Starejše ime seveda ostane, mlajši bo ter se pa le osmeši. Toda, ali ne bo sodeloval Lowell, naravoslovec? Takim ljudem se ne pripeti tako hitro kaka taka neprijetna nezgoda! Naj lovi Lowell metulje in ptiče, naj ruje rože in praproti s koreninami iz zemlje, on sam, Freeman, se omeji na izkopavanje razvalin prastarih mest.

Oborožen se Freeman ni bal niti razkačenega leva, a pred hroščem, o katerem ni vedel, ali se ponaša že s kakim imenom ali ne, je imel silno veliko spoštovanje. Vsake, kolikor toliko neznanke bilke se je rad izognil v velikem loku, ker se je bal, da bi utegnila prav dotična rastlina postaviti

ves Linnejev sostav na glavo in s tem povzročiti zmedo med botaniki.

Ostali bi potemtakem le še ljudožerci. Freeman je premišljal, v čigavo področje naj jih vtegne, ali v Lowellovo teoretično, ali v svoje praktično področje. Vsekakor je bil odločen, da proda v skrajni sili svoje meso zelo drago in da pridejo ljudožerci do zreska iz njegovih beder le čez trupla svojih pobitih tovarišev.

Pismo družbinega predsednika Taylor-ja govori, tako je Freeman razmišljal dalje, o pragozdu in o njegovih tajnah. Saj vendar ne dovoljuje gosto vejevje letalu nobenega vpogleda v pestro življenje, ki se vrši v pragozdu. Toda stoji! Ali nima vsak pragozd večjih in manjših jas? Kakor bi se hotela narava oddahniti in odpočiti od neumornega snovanja in bujnega proizvodjanja, raste na takih mestih sama trava in tak prostor, primerno velik, bi bil zelo pripraven, da se spusti nanj letalo ter si izbere na ta način precej zavarovan pristan.

Tako se je Freeman bolj in bolj vživljal v svojo novo ulogo kot raziskovavec afriških tajen. Ves zamišljen je meril s svojimi koraki sobo, kakor bi si bil hotel s pešhojo utrditi nožne mišice za bližnje napore. V začetku je bil res nekoliko malodušen, a ta malodušnost je izvirala edino le iz dvoma, so li bili gospodje delničarji z njim pravega izbrali, ki bo zadovoljil vsa njihova pričakovanja. In če se tudi zmolijo gospodje v njegovi osebi, če se mu tudi ne posreči, da opraviči njihove upe, kaj zato, saj se ni sam rinil zraven! Določili so ga, on se je pozivu odzval, ne zahteva nobene odškodnine, posvetiti pa hoče vkljub temu vse svoje moči in zmožnosti tej ekspediciji.

S tem zaključkom je Freeman pregnal vse svoje prejšnje pomisleke, sedel k mizi in sestavil brzojavno poročilo:

»Taylor predsednik a. d. Times London. — Name lahko računate stop popolnoma pripravljen pričakujem v Kartumu Lowellovega prileta. Freeman«.

Daidalos.

Sedela sta prav lagodno v Freemanovi knjižnici. Električna žarnica je odsevala v steklenih vratih visokih stenskih omar, iz katerih so se tu pa tam zabliskale na hrbtu posameznih knjig zlate črke. Okni na vrt sta bili sicer odprti, toda gosta mreža je branila vstop pikajočemu mrčesu in sitnim mušicam. Duri v meječo telovadnico so bile priprte, da se je stalno porajala sredi sobe prijetna sapica.

Freeman in Lowell sta bila pred pol ure povečerjala na verandi, proslavljajoč svojo novo znanstvo z raznobarnim sladoledom, ki jima ga je bila pripravila skrbna Anica v svoji veliki marni za trudnega in izmučenega gosta. Ko je zašlo solnce in je nastopila brez vsakega mraku noč, sta se zatekla bodoča sopotnika, da se ubranita nadležnim krvosesom, v knjižnico, dobro zavarovano zoper take nadlegovavce.

»Torej, gospod Lowell, ne predsednik Taylor ne urednik Bradford Vam nista dala nobenih točnejših navodil?« je vprašal Freeman svojega gosta.

»Nič! Pred enim tednom so mi naznanili: ta in ta dan odpočujete! Pokazali so mi letalo rekoč: v Kartumu se vkrca še gospod James Freeman. To je bilo vse! Če bi mi ne bil prej povedal urednik Bradford, da bom polovica ekspedicije v neznane kraje, bi res ne vedel, kaj početi v Kartumu z letalom in z Vami v letalu. Gotovo ste o ciljih bolje poučeni od mene!«

»Ni mnogol« je ugovarjal Freeman. »Med neznanu desetino abesinske države, med sudansko savano in ravniškim pragozdom nama je izbirati. Jaz sem se že odločil. Za Abesinijo se nisem nikdar ogreval, zelena enoličnost savane ne nudi posebnosti niti za najmanjšo časnikarsko vest. Ostane nama pragozd!«

»Ostane nama pragozd!« je ponovil Lowell in se popraskal za ušesi. »Precej težka naloga za pilota! Ko prideva do pragozda, priveževa letalo k prvemu deblu kakor konja in hajdi! odkrivat pod košate veje neznane kraje, stopat levom in kačam na rep — dobro še, da imajo sloni tako kratkega — vračat se zvečer k privezanemu letalu in pisat potem v dnevnik dogodke«.

»In vendar nama ne preostaja nič drugega! Koliko bolje se je godilo Stanleyu, kateremu ni bilo treba paziti na letalo in ga privezovati k drevesu ob gozdnem robu!«

»Vse prav in dobro! Ko pa boste poznali letalo v vseh njegovih podrobnostih, se Vam bo zdelo težko, privezati ga in ga zapustiti. Najrajši bi kar iz njega opazovali pragozd, če bi le bilo mogoče!«

»Letalo je torej po Vašem mnenju izbornol! Kakšen tip?«

»Junkers, izpopolnjeni Junkers, dessauski Junkers, dvokrovnik iz aluminija«.

»In za koliko časa nosi bencina s seboj?« je vprašal Freeman.

»Bencina? Ne, ne, letalo žene električni motor, ki je še najboljši radi enakomernega, brezšumnega vrtilnega delovanja in radi lahkotnega oskrbovanja«.

»Prednosti električnih motorjev so mi znane, toda, gospod Lowell, odkod elektrika? Nabiralniki-akumulatorji so vendar prenerodni in pretežki, da bi se dali uporabiti v ta namen!«

»Kaj še! Na letalu sta dva mala lahka akumulatorčka, ki hranita v sebi izredno količino električne energije. A oba bosta služila le v posebnih

slučajih. V glavnem deluje aparat, najnovejši in menda največji izum zadnjega desetletja — izumil ga je pred kratkim Nemeč — in ta aparat se hrani z električnimi valovi od raznih radio-postaj. Mesto pa da bi jih izpreminjal zopet v posamezne glasove, jih nabira, kopiči in žene z njimi električni motor«.

»Vidim, da govorite resno, vkljub temu, vendar ... skoraj ... mogoče ... prav za prav ... nič ... veste kaj, ta je bosak«

»Torej mi ne verjameste, gospod Freeman!« se je nasmehnil Lowell. »Če bi ne bilo letalo shranjeno onkraj mesta v skladišču stare vojašnice, bi Vam hotel takoj dokazati svojo trditev. Poudarjam, to je najnovejši izum, ki bi bil šel neopažen celo mimo mene, ki živim v Londonu, če bi se tudi sam ne ukvarjal s takimi stvarmi. Pri Vas, ki živite telesno v Kartumu, tej skrajni točki človeške kulture, duševno pa večinoma tisočletja nazaj pod ne vem več katero faraonsko dinastijo, je umljivo, da niste o tem še ničesar slišali«

»Prepričan sem bil, da premaga tehnika prej ali slej vse težkoče, da pa dočakam sam ta izum, si nisem mislil. Iz česa pa sestoji prej omenjeni akumulatorček?«

»Iz zgoščenih električnih plinov!«

»Gospod Lowell!« Freeman je vstal in se nasmehnil na bližnjo omaro. »Priznavam, da sem vse te izume prespal, da sem ves napredek v letalni tehniki zanemaril, sicer pa niti Spinet v Kairi, ki je letavec po poklicu in pri katerem sem se učil letalstva, ni nič vedel o teh iznajdbah«.

»Rečem Vam, da se uprava družbe »Times« ni ustrašila stroškov in je opremila letalo z najnovejšimi tehničnimi pridobitvami!«

»Rad Vam verjamem, gospod Lowell, le to mi ni jasno, čemu se ni letalo še bolj izpopolnilo in sicer tako, da bi se vodilo kar z zemlje, da bi samo fotografiralo in filmalo. Podjetje bi prišlo do najresničnejšega poročila, ki bi s svojimi mrtvimi in živimi slikami povedalo več, lepše in točneje,

kakor more zapisati človeška roka. Človek bi bil v tem slučaju popolnoma nepotrebno breme za letalol«

»Tudi jaz sem razmišljal o tem, ko sem letel visoko nad zemljo, ko ni motil noben glas niti vrteči se vijak skoraj bi rekel grobne tišine tam gori. Stroj, mehaničen stroj bi res opravil isto delo brez plače, dnevnin in nagrade, ne poznal bi ne vrtoglavosti ne strahu. Člankov bi seveda ne sestavljal, saj bi mu jih tudi ne bilo treba. Njegove oči — fotografski in filmski aparati — bi ohranili vse prizore poznim rodovom, njegova ušesa — gramofonske plošče — bi posnela vsak človeški in živalski glas po naravi. Ta stroj bi ločila od človeka edino le — fantazija, zato pa ne more imeti stroj svojstev ne za navadno poročevalsko, ne za bolj zamotano raziskovalsko službo. Z drugimi besedami, tak stroj bi ne znal — lagati. Vi, gospod Freeman, ste poročevavec po poklicu, zato prepustim Vam poročanje, in se omejim sam bolj na pričevanje, da so vse Vaše navedbe resnične!«

»Znanstveni del v poročilih boste morali sami prevzeti!« je poudaril Freeman in se spomnil hroščev in rastlin, s katerimi bi se kot bofer samo smešil.

»Naravoslovje, fizika, kemija bodi torej moje torišče, vse drugo pa Vaše! Na ta način se izogneva vsakega spora radi pristojnosti.«

»Popolnoma se strinjam s tem predlogom, gospod Lowell, in upam, da bova tako še najbolj zadovoljila uredništvo in bravece londonskega dnevnika.«

Anica je stopila v sobo in položila pred gosta nov krožnik s sladoledom.

»Meniš, Anica«, jo je šegavo poprašal stric Freeman, »da mora ugajati sladoled vsakemu tako, kakor ugaja tebi?«

»Je pa tudi danes izvrsten, lahko rečem, da se mi je zelo posrečil!« se je pohvalila Ančka ter privoščila z lahnim poklonom gostu: dober tek!

Dasi ni razumel Lowell. Freemanovih besed,

izgovorjenih v slovenskem jeziku, je vendar slutil, da se skriva za njimi graja, zato se je z vitežko vljudnostjo zahvalil Ančki: »Hvala, gospodična, za Vas se prejém skozi vsak še tako velik hrib iz sladoleda!«

No, no, si je mislil Freeman, hrib bi že bil takoj na uporabo, toda graditelj predora bi gotovo kmalu omagal.

»O kabini Vam nisem še ničesar povedal!« je izpregovoril po daljšem molku Lowell, ko je častno izpolnil svoje dolžnosti do ljubeznive in postrežljive gospodinjice, izpraznivši ji krožnik do belega dna. »Sicer še sam ne poznam vseh podrobnosti v njeni notranjščini, vendar prekaša že to, kar sem videl, najsmelejše pričakovanje. Dve pripravnimi ležišči, dve omarici za obleko in perilo, mala knjižnica, po večini knjige naših slavnih afriških raziskovavcev, fotografski in filmski aparati, prizmatična daljnogleda, šesternik, sprejemna radio-postaja z anteno, ki se pritrdi kjerkoli, tudi na letalu samem, shramba za jedila, ki morajo zadostovati dvema osebama najmanj za tri mesece«

»Počasi, gospod Lowell! To mora biti že precejšnja zaloga, čeprav bi bila v njej samo jedila, ki se ne skvarijo: sir, svinina itd. Dan na dan ista jed pa povzroča lahko skorbut, želodčne bolezni in druge nerednosti. Prepričan sem, da je predvidevala družba tudi ta slučaj in položila pod ležišči po enega zdravnika za vsakega izmed naju.«

»Vi se blagovolite šaliti. S tega vidika imate popolnoma prav. Zaloga takih jedil bi morala biti zelo velika in bi ne bila v nobenem razmerju s kabini odmerjeno velikostjo. Le poslušajte! Vsa našina zaloga za tri mesece je shranjena v škallih z raznimi predali, v vsakem so pilule, kroglice, zgoščeni prigrotovki, ki vsebujejo samo to, kar človeško telo v resnici potrebuje. Izvleček tolšče, beljakovine in ogljikovih vodonov iz vsake posamezne jedi, od katere je prišel popolni okus na izvleček sam. Na vsakem predalu je listek, ki pove, kako jed vsebuje posamezna kroglica. Naj-

znamenitejši hotel ob času največjega prometa nima tako pestrega jedilnega lista, kakršnega bova imela midva pet sto, tisoč, dva tisoč metrov nad zemljo. Hočete teletino, vzemite pilulo števil. 7., gosjo jejrno pasteto Vam da predal brž zraven, fazana dobite pod števil. 13., krompir in zelje pod števil. 22. itd. Vse najnovejši izum, patent številka toliko in toliko«.

»Tudi ta izum mi ugaja!« je vzkliknil Freeman. »Nositi kosilo, dobro, izdatno kosilo za celo stotnijo tako rekoč v škatli za vžigalice, to meji že na svetopisemskih pet hlebov in dve ribi!«

»Saj mi dovolite, gospod Freeman, da nadaljujem!« je prosil Lowell, boječ se, da bi ne pozabil, kje se je bil pri opisu ustavil. »Zraven shrambe za jedila je kuhinja z vso kuhinjsko posodo«

»Čemu nama bo posebna kuhinja, ko pa imava že popoln hotel v škatli?« se je oglasil Freeman. Videti je bilo, da sledi Lowellovemu popisu z velikim zanimanjem.

»Naša krogliška zaloga ni izključilna. Služila nama bo, ko ne bova imela drugega. Ko pa prideva do sadežev ali do divjačine, bova morala seve varčevati s kroglicami. Saj bo pa tudi taka jed prijetna in dopadljiva izprememba. Ustreljeni gazeli odrežete v skoku dva kosa, razsekljate ju, v ponev nekoliko masli, električni tok pod ponev in v dveh minutah imava najboljši »beefsteak«, pripravljen na naš način t. j. na pol sirov. In kako Vam pojde jed šele v slast, ko zveste, da Vam je spekla meso sama Carmen!«

»Ne razumem Vas, gospod Lowell!« je prekinil Freeman svojega gosta, ki se je bolj in bolj razvnel za letalo in njegove prvosti.

»Elektrika, ki je segrela ponev, se je bila nabrala v že prej omenjenem aparatu, ko je ta sprejemal iz bližnjega radio oddajnika opero »Carmen«. Mesto glasov — gorkotal«

»In mesto operne pevke — kuharica! Izborno! Nisem nikdar mislil, da ima elektrika tako moč!«

»Nisem še končal, gospod Freeman! Jaz lahko nadaljujem z naštevanjem. Električni likalnik«.

»Likalnik v pragozdu se nekam čudno slišil«.

»In vendar je tako! Tudi v pragozdu bova morala v soboto zvečer hlačam, ki so med tednom izgubile pleto, isto na novo polikati«.

»Da in polikala bo moje hlače »Aida«! Ali ni tako, gospod Lowell?«

»Morda, toda jaz sem bolj za »Madamo Butterfly«. »Aida« ni še poznala likalnika, medtem ko je Butterfly moderna dama!«

Freeman, ki je ves čas stal naslonjen na omaro, je nenadoma sedel na svoj stol, zleknil se nazaj, podprl glavo z levico in se zamislil, gledaje venomer v strop.

»Ne, gospod Lowell!« je izjavil Freeman po daljšem odmoru. »Jaz sem za Aido, kajti tudi faraonke, faraonice in hčere velikih duhovnov so poznale in uporabljale likalnik. Sedaj je pojasnjeno tudi do sedaj popolnoma nerazumljivo mesto v posvetilu faraonovi, v najlepši dobi umrli hčerki iz petnajste dinastije. Da se nisem bil že prej tega domislil! In je vendar tako na dlani! Kjer so čopiči, barvila, dišave, škarje za kodranje, mora biti tudi likalnik! To bodo gledali gospodje egiptologi v Londonu, Parisu, Berlinu, ko jim razberem do sedaj neumljivo hieroglifsko mesto. Vražji likalnik! In najbolj čudno pri vsej tej zadevi je dejstvo, da se imamo zahvaliti za to rešitev posredno Vam, priznanemu naravoslovcu, fiziku in kemiku!«

»Preveč častil« je odklanjal Lowell gostiteljevo priznanje. »Boste zato pa jutri odkrili novo prvino Vi, priznani orientalist in egiptolog. Tako se pobotava in najini zasluge se izenačita. S tem pa, gospod Freeman, gotovo še nisem naštel vsega, s čimer je opremila družba najino letalo. Toda naj zadostuje za sedaj! Prav ta prepričljiva solidnost letala samega kakor tudi popolna in praktična oprema in oprava najine kabine me bolj in bolj sprijaznuje s tem potovanjem. Rajši bi bil ostal doma, toda brez sredstev ne gre in ne gre,

moral sem po svetu za zaslužkom, če bom hotel svojo idejo udejestvilil!»

»Saj res, gospod Lowell!« je omenil Freeman. »Priatelj Bradford mi je pisal, da končujete velepomemben izum in jaz razumem popolnoma vso Vašo bol, ko ste se morali tako rekoč odtrgati od svojega deteta. Nič malodušja, gospod Lowell! Pogum in sreča nama bo milal! V dveh premagava vse težave! Ne da bi bil radoveden, za kaj gre prav za prav, Vam izjavljam, da lahko računate tudi na mojo denarno pomoč, ako bi Vam Vaš zaslužek ne zadoščal za izvršitev Vaših načrtov!«

»Hvala Vam lepa, gospod Freeman! Vem, da mi ne bo treba spomniti Vas pravkar dane obljube — zaslužek bo lep in pokrije najmanj vse moje izdatke — a Vaša nesebična darežljivost me je ganila. Usluga za uslugo! Če Vas mogoče zanima, Vam pojasnim, česar še nisem do danes nobenemu, svoje načrte. Svojemu izumu sem dal ime: teleokifer t. j. dalekobrzonosilec. Kakor se pošiljajo sedaj koncerti, govori, predavanja iz kraja v kraj brez žice, kakor švigne slika na določeno postajo tudi brez vsake žice, tako prenese moj izum tvarino, materialno snov brez žice po zraku na določeno mesto.«

Molk, ki je sledil temu razodetju, je pričal, da se je zavedal Freeman svečanostnega trenutka. Njegovi pogledi so izražali najvišje spoštovanje do veleuma, kakršnega rodi vsako stoletje le enega. Freemanovi možgani so delovali, kakor še nikdar prej, da dopojmijo vso dalekosežnost tega izuma. Urednik Bradford je res pogodil v svojem pismu, namignivši, da utegne Lowellov izum preobraziti ves svet. Človek vtekne recimo v Kairi srebrn tolar v teleokifer; tu razpade pod vplivom elektrike tolar v molekule, molekuli v atome, atomi v pozitivne protone in negativne elektrone; zadnji, protoni in elektroni, lete brezžično do londonske postaje, kjer se zopet v sprejemnem teleokiferu združijo protoni in elektroni v atome, atomi v molekule in molekuli v isti srebrni tolar, ki je bil

istočasno zapustil oddajno postajo v Kairi. In kar se je danes posrečilo Lowellu s tolarjem, se posreči jutri drugemu izumitelju, ki izpopolni teleokifer, — s človekom. Ali bi bil to tak nezmisel? Ali se niso zdela pred polstoletjem letala nemogoča, podmorski čolni utopija? Ali niso prebirali naši predniki z zanimanjem Julesa Verne-ja in bili uverjeni, da se sicer zabavna vsebina njegovih romanov ne bo dala nikdar in nikoli niti deloma uresničiti, in ali ni bil prav Verne tisti, ki je proroški predvideval podmorske čolne, avtomobile in letala? Kar je bila pred desetletij domišljija, je danes resnica, realnost, dejstvo. Teleokifer, njegova udeležitev je blizu! Požnik plača požnino za brezžično potovanje, stopi na oddajni postaji v teleokifer in ne da bi se zavedal, kdaj in kako, že zapušča na sprejemni postaji teleokifer. In tu sedi pred njim učenjak, oče teleokifera, Lowell, čigar ime bo poznal v par mesecih ves izobraženi svet. Majhna, neznačna postava, žive oči in stalen nasmešek okrog ust. Ta, ki bo pošiljal ljudi brezžično preko oceana, ki postane milijonar v najkrajšem času, mora sedaj v pragozd po hrošče in cvete, gosence in trave. Kaka čast zanj, Freemana, da mu je dano, spremljati nadčloveka, Edisona in pol, na potovanju. Freeman se je vzbudil iz svojega razmišljanja, vstal in čestital sopotniku in tovarišu k uspehu.

»Upajva«, je zasukal Lowell pogovor v drug tir, ker ga je bilo sram čestitk in priznanj, »da bo vladalo med nama tako na »Daidalos«-u kakor izven njega največje soglasje, kakršno opažam že sedaj pri najinem prvem razgovoru!«

»Brez dvoma! »Daidalos« je torej ime najinemu letalu. Primerno ime! Gospod Lowell, gotovo ste trudni! Vaša soba je pripravljena, lahko gredite k počitku kadar kolil!«

Ko je legal Freeman k počitku, si je priznal, da mu niso mogli poslati boljšega družabnika, a tudi Lowell je bil ves navdušen za svojega novega tovariša in s tem navdušenjem je tudi zaspal.

Prva noč.

Krrr — rsk! — in Freeman je ležal kakor je bil dolg in širok na tleh zraven svojega ležišča. Ves dremoten se je vzdignil. Nič ni vedel, kaj se je bilo zgodilo. Polutema je zavladala v kabini. Košate veje so zvedavo gledale skozi šipe vseh šestih oken in zabranjevale radovednim solnčnim žarkom vstop v notranjost. Letalo se je bilo ustavilo.

Freemanovi pogledi so se usmerili k pilotu. Lowell je tiščal trdno z obema rokama krmilo, a glava mu je omahnila na levo rame. Gotovo mu je bilo prišlo slabo in mogoče prav radi nadmernega uživanja sladoleda. Nesrečna Anica, s svojimi umetniškimi poskusi mi pokvari vse goste, si je mislil Freeman in hitel k Lowellu.

Dospevši k njemu, ga je rahlo prijel za rame in ga stresel. Brez uspeha. Stresel ga je močneje, tresel ga je večkrat, dokler se ni prepričal, da je tovariš nezavesten. S svojo žepno steklenico, iz katere je pljusknil dvakrat, trikrat vodo Lowellu naravnost v obraz, ga je hotel osvestiti. A tudi ta poskus se je ponesrečil. Lowell se ni niti najmanj zgenil, nepremično je sedel, z obema rokama se je oprijemal krmila, le glava se mu je pri vsakem stresaju zamajala.

Vsaka nezavest mora imeti svoj vzrok, svoj povod. Če ji izsledi človek pravi vzrok, se laže bori z njenimi posledicami. Iskaje vzrokov se je Freeman komaj tedaj ogledal, da prouči natančno ves položaj in si ustvari pravo sliko.

Vijak pred letalom je bil razbit. To se je takoj opazilo. Zadel je bil ob deblo in prav njegov polom in radi tega hipni zastoj letala sta bila tako nemilostno vzbudila spečega Freemana.

Lowell je moral omedleti že v zraku, tako je sklepal Freeman, letalo je letelo v prvotni smeri, bližalo se polagoma zemlji in se ustavilo v mogočnih vejah. In pred tremi urami je bil Lowell še popolnoma zdrav in vesel. Tačas sta se bila namreč zamenila pri krmilu.

Freeman je nadalje opazil, da sta se krili letala naslonili na mogočne veje, da sta pa tudi trup in rep letala počivala na drugi isto tako debeli veji. Letalo si je bilo poiskalo — sreča v nesreči — brez posebne škode, razen polomljenega vijaka, še precej ugodnega mesta visoko gori v košatem vršiču pragozdnega orjaka. Zgodilo se je torej to, česar si je želel Lowell pri opisovanju letala dan poprej, da bi bilo namreč najlepše opazovati kar iz letala pragozd in njegove tajne.

Bolnik mora v posteljo! Z lahkoto je prenesel Freeman svojega tovariša v kabino in ga položil na njegovo ležišče. Sezul mu je visoke škornje, slekel mu ohlapno svetlorjavo platneno obleko in ga pokril z lahno odejo.

Lowell je res imel nekoliko ognjenice, dihal pa je enakomerno, tudi srce mu je bilo pravilno in Freemanu se je zdelo, da je to le trdno spanje, kakršno nastopa navadno po izredno hudih naporih, pa bili ti že telesni ali duševni.

Spanje! Trdno spanje! Kakor blisk je švignila Freemanu skozi možgane misel, domneva, ne, že ugotovitev: spalna bolezen. Toda, kje in kdaj je pičila vražja mušica: cece ubogega Lowella? Odkod se je vzela? In kar je Freemana najbolj žalostilo, je bila gotovost, da ne pozna veda še nobenega zanesljivega sredstva zoper to bolezen. Bolnik naj se umetno hrani, sicer pa naj se čaka; če preboli bolezen, ozdravi, če je ne preboli, umre.

Freeman je dobro vedel, da ju bodo spremenjale na tej ekspediciji razne nevšečnosti, nevar-

nosti, nezgode, a da se vkrca v letalo še pred odletom nevarni komar in da bo prva bolezen, ki se pojavi na letalu, prav spalna bolezen, zoper katero ni zdravila v sicer zelo dobro preskrbljeni kabiniski lekarni, ne, tega bi si ne bil nikdar mislil.

Zamišljen je sedel Freeman na svoje ležišče. Letalo kot prometno sredstvo je odslužilo. Zasedrilo se je v pragozdu in stalni dom bo odslej kabina v vršiču pragozdnega drevesa. Daleč okoli nobenega umskega bitja. Edini tovariš spi in bo spal neprenehoma, nevzdramno kdo ve koliko časa. Sam torej sredi pragozda. Robinson Crusoe, ki je pa že prinesel s seboj na otok lično hišico z vso opremo in opravo in ki je pripeljal s seboj celo svojega Petka, velikega Petka, se je popravil Freeman, ko se je spomnil bolnega in nesrečnega prijatelja.

Zelodec je opozoril Freemana, da je prišel čas večerje. Vstal je, stopil prvič k jedilni shrambi, odprl kovinsko škatlo, pregledal napise pri posameznih oddelkih in si izbral eno kroglico pod napisom: svinjska pečenka. Na jeziku se mu je ta kmalu raztopila, po ustih se mu je pa razlezlo prijetno ugodje. Užitek ni trajal dolgo, zato je bil pa tem jačji.

Pri tem seveda ni pozabil Freeman bolnega tovariša. Določil mu je lažja jedila: kroglico juhe, kroglico kuhane kokoši in kroglico pečenih jabolk.

Počasi in previdno mu je vteknil vsako posamič na jezik in Lowell je povečerjal, ne da bi mu bilo le enkrat zaletelo.

Ker se je bližala noč, je sklenil Freeman, da ostane v kabini. Preiskovati okolico in se z njo bliže seznanjati, za to se mu je zdel čas zelo neprimeren. Ko se poslovi solnce in nastopi noč, oživi pragozd in tedaj bo kabina še najbolj varno zavetišče.

Prva noč v pragozdu. Na vsak način treba pravočasno posvetiti pažnjo orožju. Puška mora biti pri rokah, a tudi samokres in močan lovski nož morata biti pripravljena. Freeman se je kmalu pre-

pričal, da je orožje v redu, nato je zaprl nepropustno okna, da ne pride mrčes v kabino, pogledal še enkrat k bolniku in legel počivat.

Temna noč je bila že kdaj legla na pragozd, a Freeman le ni mogel zaspati. Bojazen je bila zanj tujka, ni ga bilo strah, a vendar ni mogel zaspati. Najrazličnejše misli so mu rojile po glavi in po večini so se bavile s tragično usodo nesrečnega Lowella. Pravkar je začel, revež, služiti lepo plačo in mastne dnevnine, pa se da pičiti od najbolj vražje muhe. Saj bi moral vedeti, da se lotijo vsi hudodelci najrajši in s sladostrastnim veseljem neprevidnih tujcev, ki ne diše še nič po Afriki in kojih evropska kri jih posebno miče.

Zaspala je torej boljša polovica cele ekspedicije. Teorija, kakor je nazval urednik Bradford Lowella v pismu na Freemana, se je umeknila v pokoj. Kaj bo praksa sama? Kdo naj sedaj izračuni, kje se nahaja letalo, na kateri stopnji zemljepisne širine in zemljepisne dolžine, če ne fizik? Kdo naj pokuša sadeže, so li užitni ali strupeni, če ne botanik? Kdo naj preišče vodo, je li pitna, če ne kemik? Tako je pa na mah izgubila ekspedicija edinega botanika, fizika in kemika; ostal ji je zgodovinar, ki ji pa gotovo ne bo mogel mnogo pomagati. Res se nahaja najbrž še vedno v svoji ožji domovini, v mejah angleškega Sudana, res pozna prav dobro vse navade in običaje domorodnih zamorcev in njihova posamezna narečja, to je pa tudi vse. Teorija je zaspala, praksa si pa ne bo znala pomagati! Lepo dvokolo, pri katerem se je prvo polomilo, drugemu pa uhaja moč iz raznih ran.

Sredi razmišljanja se je spomnil Freeman, da ni še ves dan nič telovadil. Skočil je pokonci in ker ni bil vzel ročk s seboj v letalo, je stopil k spečemu Lowellu, posadil si ga na svojo plosko desno roko in ga vzdigoval enakomerno ena — dve, ena — dve, ena — dve. Lowell ni bil težak in neokretna oblika tega neobičajnega telovadnega orodja ni prav nič manjšala Freemanu veselja do okrepčujoče telovadbe.

Lev je zatulil globoko doli v hosti. Freeman ni bil živaloslovec, a tuljenje leva je poznal iz življenja. Saj sta se bila izgubila nekoč pred leti dva leva, samica in samec, prav v bližino Kartuma, strahovala tu več noči zaporedoma mirne in neprepogumne Kartumčane, dokler ni prebivalstvo prepodilo živalski veličanstvi s hreščečim gramofonom.

Lev je zopet zatulil, to pot bliže, skoraj pod drevesom. Freeman se ni zmenil za njegovo tuljenje, ena — dve, ena — dve, ena — dve je vzdigoval ves čas v popolni temi živo in spečo ročko. S to vajo je sebi utrjal mišice, bolniku je pa tudi dobro delo po tako izdatni večerji nekoliko gibanja, ki se z njim pospeši prebava.

Ko se je zdelo Freemanu, da se je Lowellovo telo že dovolj gibalo in da bo z lahkoto prebavljalo, je položil tovariša zopet na ležišče.

A tudi sam je legel. Zaspati pa le ni mogel. Komarji ga niso nadlegovali, lev se je bil že kdaj oddalil izpod drevesa, toli zažljeni spanec pa le ni hotel priti. Če šteje človek po vrstli od eden naprej, se s takim enakomernim naštevanjem sam uspava. Freeman je poskusil to sredstvo, eden, dva ... sedemnajst ... tri in štirideset ... pet in sedemdeset — letalo se je v tem zazibalo, kakor bi kdo stopal po njegovih aluminijastih krilih, po njegovem trupu, po kabini, po šipah je praskala nevidna roka ...

Freeman je poslušal nepremičen; vse svoje sile je bil osredotočil v svojem sluhu, nato se je počasi priplazil do električnega gumba, zasuknil ga, žarnica v kabini se je zasvetila, obrnil je zopet in bila je — tema.

Takoj je oživela vsa soseščina in se porazgubljala v blaznem begu. En sam električni žarek je povedal Freemanu, da se je bilo zbralo okrog letala celo pleme pavijanov, ki je z opičjo radovednostjo vohalo in tipalo ta novi predmet na drevesu. Čeprav je trajala razsvetitev le par sekund,

je tako ostrašila pavijane, da so vsi popadali z letala in vej. Celo skozi zaprte šipe se je slišalo lo-
menje vej in vreščanje opic, dokler ni vse utihnilo
in je zopet zavladala tišina.

Freeman le ni mogel zaspali, kakor bi ga bil
dogodljaj s pavijani kdo ve kako razburil. Sicer,
kdo pa pravi, da mora spati. Če ne gre, ne grel
Spanca ne bo več klicall Saj bi bilo tudi neod-
pustljivo zaspali zraven bolnega prijatelja; če je
toliko noči prečul pri knjigah v lastno korist in
veselje, žrtvuje lahko vsaj eno noč svojemu tova-
rišu kot čuječ in bdeč strežnik, tako se je tolažil
Freeman, stopil k oknu in se zagledal v temno,
črno noč.

Zdelo se mu je, da je nekaj zacvililo tam zunaj
pri krmilu. Z novo tajno ga hoče zopet presenetiti
zagonetni pragozd, podoben razposajenemu otro-
ku, ki pokaže obisku že prvo četrt ure vse, kar
zna in kar ima.

Počasi je šel Freeman h krmilu. Pri svitu male
žepne svetiljke je opazil v kotu pavijančka, ki je
izgubil mater, ko je ta, zaslepljena radi hipne
svetlobe, pobegnila z drugimi vred ali pa telebnila
z visoke veje na tla. Bilo kakor koli, tu se je skri-
valo in stiskalo malo opičje bitje brez matere.
Zasmilila se je Freemanu žival, prijel jo je za roko,
spravil jo v kabino, gladil jo, božal in ji govoril
prijazne besede.

Debelo je zrl pavijanček v električno lučko,
polagoma se je umirjal, strah mu je izginjal iz oči,
nezaupanje se je umikalo in njegovo mesto je že
zavzemala otroška brezskrbnost. En skok in mali
pavijanček je že zajezdil Freemanovo koleno.

Dobro je dela Freemanu ta nedolžna igra.
Ubogí pavijanček! Lučka, ki je bila materi v po-
gubo, je bila njemu v veselje, pozabil je v svoji
razposajenosti, da je imel mater. Ni ostalo dru-
gega, kakor dati pavijančku zavetja, dokler ne
pride kaka druga boljša misel. No, če je Freeman
postal bolniški strežnik in ga ni vprašala usoda po
njegovih tozadevnih sposobnostih, zakaj bi ne po-

stal skrbnik osirotelemu pavijančkū? Pavijani so grde opice, njihovi mladiči pa ne kažejo še tako izrazitih, grdih potez kakor štarini, ker jim niso ne strasti, ne boji za obstanek še spačili mladih obličij.

Nič se ni Freeman jezil, ko se je začel mladič praskati, zdaj po hrbtu, zdaj po bedrih. Posvetil je z lučko pod svoje ležišče, privlekel iz ročne lekarne precej veliko pušico, napolnjeno z bolhivcem, in potrosil prašek skrbno po opičjem telesu. Živalica se ni branila, preveč lepo je ravnal z njo, da bi mu ne bila zaupala.

Dvoje prestrašenih oči je gledalo tačas skozi šipe v kabino. Pavijanka se je bila vrnila, prignala jo je nazaj materina ljubezen. Tu je videla, kako se je njen ljubček, živ, srčkan, lep in nepolomljen, igrajkal z velikim, čudnim, grdim, nekosmatim in brezrepim bitjem. Freeman ni preslišal zamolklih glasov zunaj kabine, raztolmačil si jih je popolnoma pravilno ...

»Pavijanček!« Freeman ga je pogladil. Ugajali so mu njegovi odkriti, zvedavi pogledi. »Ni ti usojeno, postati član naše ekspedicije, ni ti usojeno moje skrbništvo! Zopet pojdeš v pragozd s svojo presrečno materjo! Postavim te v kot, kjer sem te našel. Želim ti brezboljšjo sedanost in enako prihodnost!«

Freeman je nato postavil pavijančka h krmilu v kot, razsvetlil ga s svetiljko, da ga je lahko videla opazujoča mati, sam pa stopil v kabino in sedel zraven Lowella. Bolnik je dihal enakomerno in ognjenica, vsaj tako se je dozdevalo Freemanu, je bila precej odjenjala.

Regent.

Prve dneve je imel Freeman dela črez glavo. Najprej se je lotil čiščenja dvorišča t. j. bližnjih vej. Okrog vseh teh vej so se namreč ovijale že prst debele plezavke in ovirale s svojo bujno raščo vsak izhod iz dvorca »Leksikon«, kakor je bil krstil Freeman kabino, ker se je dobilo v njej vse, česar koli je iskal človek.

Veje, ki so se skoraj dotikale šip, so se toliko posekale, da je dobila svetloba nekoliko dostopa v kabino in da ni več vladalo v njej polumračje celo ob najvišjem dnevu.

Ko je bilo najnujnejše delo v bližini dvorca končano, kabina zračna in svetlejša, dohodi k njej izčiščeni, je začel Freeman misliti na to, kako bi prišel po najbližji poli do hladne pitne vode. Vode je bilo še nekaj v hladilnikih, tudi izkvarila se še ni bila, a vsekakor je bilo treba porabljeno zalogo nadomestiti. Dobiti je pa moral tudi dobro prališče s tekočo vodo.

Freemanu se je zdelo, da prihajajo zvečer, preden zaide solnce, živalski glasovi le od ene določene strani. V tej smeri mu je bilo torej iskati vode.

Da bi pa po tleh prišel naprej skozi vso to divjo šumo in gosto zaraščavo, je bilo izključeno. Skozi tako goščavo se zamorejo preriniti le živali gibčnega telesa in trde kože. Ostala je Freemanu edina pot po vejah, med zemljo in nebom. Že pri prvem poskusu, ki je bil precej naporen in pri katerem je uporabljal Freeman vso svojo telovad-

sko okretnost, prožnost, gibčnost in mišično moč, je prišel do precej široke steze, ki je menda edina vodila skozi pragozd in ki so jo bili utrli in so jo še vedno utirali gozdni prebivalci na svoji poti k vodi.

Pot po vejah do steze, po kateri je bilo le kakih sto korakov do potoka z dobro pitno vodo, je bila dolga približno tri kilometre. Hojo po tej nenavadni poti si je hotel Freeman na vsak način olajšati, ker je vedel, da mu bo večkrat hoditi po njej že radi pitne vode.

Zopet je trebil gosto porastene veje, pazil pa pri tem, da je odvil od vej debelejšo ovijavke kolikor možno dolge. Po tri take rastlinske vrvi je spletel v kito, med dve taki kiti je pa vstavljajl v enakih presledkih poševne palice, da so služile kot stopnje v preprosti lestvici.

Po očiščenih širokih vejah je stopal naprej, tu si pomagal s spleteno lestvico, da je prišel po njej na lagodnejšo spodnjo vejo, tam je trdno privezal k spodnji višjo in se po njej vzpel višje, na nevarnih mestih si je napravil iz nategnjenih plezavk trden in varen držaj. Po tako urejenem hodniku po vejah od drevesa do drevesa je bilo potovanje popolnoma nenevarno in je omogočalo Freemanu nositi s seboj večje breme za slučajne potrebe.

Pot po vejah od dvorca »Leksikon«-a pa do edine prometne steze je imenoval Freeman »gospoško ulico«, stezo do potoka pa »tekališče«.

Isto tako si je bil izčistil in ugladil pot v nasprotni smeri. Bila je ta nekoliko daljša od one, ki je vodila k vodi. Na nekem oglednem pohodu je bil odkril precej razsežno jaso in takoj sklenil, pripraviti tudi tu zložen hodnik do »lepega razgleda«. Ni se strašil ne dela, ne truda. Časa je imel dovolj. Z vsakim dnem je pa tudi rasla njegova izurjenost. Teden dni in pot po vejah, dolga pet, šest kilometrov, je bila izgotovljena.

Freeman je lahko delal samo par ur na dan. Še predpoldnem je postajala vročina neznosna in

onemogočala vsako telesno delo. Freeman je bil vesel, da je lahko prebil popoldan v senčnati kabini, bodisi da si je privoščal kratek počitek, bodisi da je prebiral to ali ono knjigo iz domače knjižnice.

Lowell je spal in spal. Bolezen ni napredovala. Bolnik se je umetno hranil s kroglicami, a mesto da bi se sušil, kakor se to dogaja pri vsaki taki bolezni, se je debelil, kar je nedvomno ugotavljal večer za večerom Freeman pri svojih telovadnih vajah. To dejstvo je smatral za najboljše znamenje, da napravi v tem edinem slučaju bolezen izjemo in da vzpostavi Lowell s svojim prebujenjem in ozdravenjem prepotrebno ravnovesje med osamelostjo in z delom preobloženo »prakso« in med izpočitostjo in precej zrejeno »teorijo«.

Pavijanka je bila prinesla Freemanu še dvakrat svojega ljubljénčka pred kabino, da ga je potrosil s čudežnim praškom, čigar dobrote je koj spoznala mati in jih nesebično naklanjala svojemu malčku. Zadnje čase ju pa ni bilo več na izpregled, gotovo sta bila zapustila s svojim plemenom ta del pragozda in se napotila drugam na boljšo pašo.

Ves ta čas — ekspedicija je gnezдила že kake tri tedne v vršiču — se je tudi Freeman hranil s kemično pripravljenimi kroglicami. Privoščal si je redno drugačna jedila, bila so vsa okusna, tečna in izdatna, a vendar si je zaželel slednjič izpremembe, če drugega ne, vsaj majhen razsekljan zrezek, toliko da zacvili v zabeli. Kako rad bi se bil postavil s puško v roki na prežo tam blizu potoka, kamor so prihajali v večernih urah žejni gozdni prebivalci, a radi ubogega Lowella ni mogel tega storiti. Bolnika vendar ni smel pustiti samega, posebno ne v ponočnih urah.

Lowellova bolezen pa ni bila nobena ovira. Freeman se je pač skliceval nanjo, ker bi si ne bil nikdar priznal — mehkosrčnosti. Na žival bi bil nameril puško le v lastno obrambo in še celo v tem slučaju s težkim srcem. In vendar bi bilo treba

prej ali slej premagati tudi to čuvstvo. S kroglicami bo treba varčevati, vsaj Freeman bo moral skrbeti sam za svojo hrano, sicer poide zaloga z ozirom na neučakljivo rešitev iz pragozda le pre zgodaj.

Slednjič se mu je vendar le porodila misel, s katero je tako rekoč nasitil volka in ohranil kozo celo. Posrečilo se mu je ostati pri bolniku, streči mu, ne streljati in vendar priti do divjačine.

Plezal je po »gosposki ulici«, stopal po »tekališču« do potoka, tu je skrtil svojo težko, s kroglo nabito puško v bližnjem grmičevju, tako da je merila na mesto, kjer so se sklanjale živali, da se pokrepčajo s studeno vodo. Ob potoku je nato napel tenko žico, ki je bila na eni strani pritrjena v zemljo zabiti kolček, na drugi strani je pa vodila k puškinemu petelinu. Kdorkoli bi bil stopil, hrepeneč po požirku vode, na žico, bi bil dobil svinčenko v glavo in zgrudil bi se bil brez bolečin na tla. Freemanu ni ugajal ta načrt, a izbral si je bil pač manjše zlo.

Še pred solncem se je napolil drugo jutro Freeman k potoku. Vzel je bil s seboj torbo, da shrani v njej stegno in boljše dele ustreljene divjadi.

Lepo je bilo hoditi zarana po vejah in tako varno, da bi si bil Freeman upal priti do cilja tudi ponoči. Jutranji zrak ga je osvežil. S prezirom je tu pa tam pogledal podse v temo, češ, premagal sem te, pragozd, ki si se zavaroval z neprodarno goščavo zoper vsak obisk vsiljivega belokožca.

Solnce je že bilo vzšlo. Dnevna svetloba se je vsipala, kjerkoli je le mogla, skozi vršiče pragozdnih dreves, na mnogih mestih so se že oblikovali jasnejši začrti iz nočne tmine, na »tekališče« se je pa celo ukradlo par porednih, radovednih in smelih žarčkov.

Freeman je mirno stopal proti potoku. Lepota jutra ga je bila tako prevzela, da je že skoraj pozabil na namen svojemu tako ranemu pohodu po gozdu.

Nekaj velikega, rjavega je ležalo tik ob potoku pred žrelom pogubne puške. Levinja. Njena curljajoča kri je bila pordečila strugo v dolgi, ozki, rdeči lisi.

Nič ni torej bilo s toli zaželjeno izpremembo v hrani. Levje meso ni užitno, v čemer se strinjajo menda vsi raziskovavci afriških pokrajin.

Freeman se je sklonil, da potegne za rep mrtvo levinjo stran od potoka, prav ta trenutek pa uzre malega levčka, ki je najbrž po brezuspešnem in utrudljivem poskusu, vzdramiti spečo mater, sam sladko zaspal z glavico, naslonjeno na njeno že hladno truplo.

Dolgo časa je gledal Freeman ta prizor: na mrtvi materi spečo siroto in zapekla ga je vest. Ni mu bilo toliko do tega, da je padla zver, užalostilo ga je dejstvo, da je osirotil mlado bitje, ki ne bo moglo v tako nežni mladosti brez matere in njene ga mleka uspevati, vse to pa za par grižljajev pečenega mesa. Sebičnost, ki jo more zagovarjati edino le skrajno pomanjkanje. Sicer je pa bila sebičnost v tem slučaju na mestu, saj je hotel Freeman prihraniti svojemu bolnemu prijatelju toliko in toliko kroglic, brez katerih on, Freeman, lahko prebije, medtem ko je le na kroglicah Lowellova prehranitev, življenje, najbrž celo ozdravitev, s tem pa tudi udeleženec največjega izuma dvajsetega stoletja. Vsak izum zahteva, še preden more koristiti človeštvu, žrtve. Tako je zahtevala tudi Lowellova iznajdba svojo prvo žrtev.

Levček je še vedno spančkal na svoji materi in Freeman se ni mogel ločiti od tega idiličnega, a ob enem veletragičnega prizora. Obžaloval je, da ni bil vzel s seboj fotografskega aparata. Zato je sedel na trhlen štor ob potoku, da si še bolj in za dalje časa vtisne v spomin to nenavadno sliko.

Kje je bil pa lev? Tako se je vprašal Freeman, vedoč, da spremlja samico z mladičem vedno samec koš straža in obramba. Če je prišla samica sama k potoku, je moral samec že prej poginiti. Levček je izgubil torej v kratkem času oba, očeta

in mater. Po tej ugotovitvi se je še bolj zasmilil Freemanu speči kraljič. Na vsak način se mora postaviti mladoletnemu kraljiču po smrti njegovih roditeljev regent, ki naj opravlja v njegovem imenu vse vladarske posle, in istočasno, ko je šinila Freemanu ta misel v glavo, je pa tudi že prevzemal nedoletnega kraljiča v svojo oskrbo in se mu postavil sam za regenta, da tako vsaj nekoliko razbremeni svojo vest, ki ga je pekla radi nepotrebne-
nega umora matere njegovega varovanca.

Freeman — regent živalstva, regent v pragozdu, ki je prava, naravna prestolnica živalskega kraljestva, regent v pragozdu, ki ga je malo prej na poti k potoku izzival. Neomejen gospodar, ki se mu ni bati drugega, kakor kake zasede nezadovoljnih podložnikov.

Onkraj potoka je nenadoma zašumelo v lesu, v grmovju se je zgenilo. Freeman je takoj vstal s hloda in s samokresom v roki pričakoval sovražnika, odločen, da se ne vda nikomur in da bo branil do zadnje svinčenke čast in ugled svojega regentstva.

Skozi grmovjasto goščo se je porinila glava, rogata glava. Freeman je pomeril, videl in slišal, kako je padla žival, ni pa videl dima in ni slišal strela. Brezdimni smodnik in neslišni strel. Družba »Times« se je bila vsekakor potrudila in opremila kabino z vsemi najnovejšimi izumi, ki jih je Freeman počasi, prilično in postopoma odkrival.

Žival, h kateri je skočil Freeman, prebredši s svojimi visokimi škornji potok, je bila za govedo pregazelasta in za gazelo pregovedasta. Da je moral pozabiti v kabini fotografski aparat! Brez njega ne pojde nikdar in nikamor več. Lowell, ki bi znal naštetih poleg njenega imena tudi vse njene posebnosti, spi. Mogoče tudi, da take živali do tedaj še ni bil videl nobeden in Freeman se res ni mogel spomniti, da bi jo bil opazil v kaki knjigi ali zverinjaku. Dobro bi bilo, krstili jo tako nekako pogojno z imenom, ki ji ne more škoditi. Sicer pa čemu? Zadeva spada v Lowellovo področje!

S svojim velikim lovskim nožem je Freeman razparal svoj plen in odrezal od njega z nepre-veščo roko stegno. V hladilniku doma se bo meso gotovo ohranilo vsaj par dni, ne da bi se izkvarilo, in če bo užitno; kakor je videti in kakor diši, nima nobenega pomena, ali se je bivša lastnica tega mesa imenovala tako ali pa kako drugače.

Stegno, skrbno zavito z vlažnim mahom, je vteknil Freeman v torbo in se vrnil k potoku. Pasti t. j. z žico sprožljive puške ni več nastavil, ker je bil za hip preskrbljen z mesom.

Levček ob svoji mrtvi materi je še vedno spal. Poščegetal ga je pa nagajiv solnčni žarek naravnost v nosničice, da se je kihajoč moral vzbuditi. Tedaj komaj se mu je predstavil Freeman kot regent, vzel ga v svoje naročje in hajdi! — šlo je po »tekališču« in po »gosposki ulici«, ko bi trenil. Freeman se je bil na svojem prvem lovskem pohodu vendar le nekoliko predolgo zamotil in se že začel bati za Lowella.

Brez šumnih slovesnosti in brez svečane parade je prinesel novi regent mladoletnega kraljiča v dvorec »Leksikon«, ki se je bil preobrazil ob njenem vstopu v kraljevski dvor. Položil ga je na svoje ležišče, zadovoljen, da je s tem činom izvršil prvi vladarski posel, pri čemer je pa popolnoma pozabil, da se je bilo pričelo njegovo vladanje že s trenutkom, ko je streljal pri potoku neznanega podložnika iz levovega in svojega kraljestva.

Radovedno je gledalo levče čudno prikazen — človeka. Zamijavkalo je. Mogoče je ugotovilo, da sta bila mafi in oče mnogo lepša kakor pa ta pošast, ki je strašila okrog njega.

»Lačna, žejna je, sirota!« si je mislil Freeman, hiteč k shrambi, da utolaži levičevo lakot z mlečno kroglico. Ob enem s kroglico mu je vteknil v gobček mezinec, ki ga je levček v svoji nedolžni nepokvarjenosti tudi sesal, čeprav se je bil že nasitil s kroglico. Mladina mora imeti slepil, iluzij, ne zadovolji se z že dovršenimi dejstvi. Tako je postal regent tudi dojilka na dvoru in ni ga bilo sram, še

ponosen je bil, da bo rešil z mezincem življenje bodočemu vladarju.

Kako rad bi bil seznanil Freeman svojega tovariša z varovancem iz vladarske hiše, a Lowell je spal. Vkljub temu oziroma prav radi tega je novi regent imenoval v navzočnosti kraljeve visokosti svojo vlado in poveril posle vseh posameznih ministrskih področij spečemu Lowellu. S tem si je zagotovil pritrditev vlade, ker »qui tacet, consentit«, kdor molči, pritrdil Samodržstvo, skrivajoče se za ustavnost, to načelo je s tem imenovanjem vpejljal Freeman v pragozdu in dodal dotedanjim naravnim pragozdnim običajem nekaj evropske hinavščine in kulturne neodkritosti.

Ko je nasitil regent s kroglicami tako kraljiča kakor vlado, je začel — bil je pa v resnici zelo nesebičen — misliti tudi nase. Nasekljano meso, naravno, neukrogličeno, kako je nenadoma zahrepenel po njem!

Takoj po odhodu pavijanov je bil razpel Freeman nad kriloma letala od enega konca do drugega anteno in si s tem zagotovil dotok električnih valov z raznih poštaj, kakor je pač uravnal aparat na njihovo dolžino. Tako se je bila nabrala v novem aparatu že precejšnja količina električne energije, ne da bi se bilo treba zateči Freemanu k akumulatorjema, ki sta ohranila vso v sebi nagromadeno silo neokrnjeno.

Dasi se Freeman dotlej še ni nikdar sukal okrog ognjišča, je že njegov prvi nastop glasno in jasno pričal o velikih zmožnostih novega kuhařja s snežno belim predpasnikom.

Freeman je razsekljal lep košček mesa, osolil ga, podprl ob steni kabine visečo kovinasto ploščo z dvema kavljema, da je stala ploščica vodoravno, položil nanjo ponev, spustil po žici okrog nje električni tok, dve žlički prave nekemične masli sta se cvrli v njej, meso, vrženo v razbeljeno zabelo, je zacvrčalo zdaj na eni, zdaj na drugi strani, ena, dve, in zajtrk je bil pripravljen.

Z nepopisno slastjo je zaužil Freeman jed, ki si jo je bil sam spekel. Tri tedne je že užival same kroglice, bile so dobre, okusne, izdatne, a kemija je kemija in človeški želodec se bo moral komaj privaditi na tako hrano. Skok od navadne hrane do kemične je bil to pot prevelik. Brez vmesnih postaj ne pojde! En cel človeški rod se bo moral žrtvovati, da bodo mogli njegovi potomci uživati kroglice brez vsakega poželenja po boljšem, ki ga ne bodo več poznali. Za bolnike kakor Lowella so seveda ti okrogli prigoťovki edina rešitev. Lowell se je z njimi redil, da so se mu morale posamezne razpolavljali in da ga je pital Freeman le še s polovicami. Vsekakor nekaj je manjkalo tem kemičnim izdelkom. So li bili vitamini? In prav tisti, ki bi lahko dal na to najtočnejši odgovor, je spal in se debelil.

Boljšega zajtrka ni imel po Freemanovem mnenju noben regent na dan svoje umestitve. In da je bila zabava res kraljevska, si je ovil nad glavo slušalo, naravnal radio-aparat na postajo v Addis Abebo, ki je slovela radi jutranjih koncertov, in poslušal sredi pragozda z malim kraljem, ki je bil zopet zaspal, v naročju Mahlerjevo simfonijo, ki jo je proizvajal znameniti salonski orkester samih čeških virtuozov.

»Lepo je biti regent, čeprav v pragozdu!« si je zagotovil Freeman in se po zajtrku zleknil po svojem ležišču. »Da je Robinson toliko trpel, je bil prav za prav sam kriv, čemu se je pa odpravil na tak samotni otok tri sto let prezgodaj!«

Bilij.

Freeman ni mogel mirovati. Vedno je iztikal po dvorskem okraju t. j. okrog dvora za nečem, povsod je iskal nečesa. Kaj pa je bilo to, za čimer je iztikal, česar je iskal, na to si ni upal odgovoriti, kajti edini pravi odgovor: iskanje izhoda iz pragozda se mu je zdel neizvedljiv in zato tako nezmiseln.

Sicer mu pa ni bilo do pritožb. Lowell je spal, redil se in postajal od dne do dne bolj kosmat. Kdo naj bi ga bil tudi bril? Sam se ni mogel, Freeman se ga ni upal in tako mu je rasla brada kakor koprive ob cesti, hitro in na vse strani.

Levček, Freeman mu je nadel ime »Muki«, mu tudi ni belil glave. Večinoma je spal, če pa ni spal, je sesal Freemanov meziniec, da je bil njegov konec okrog nohta en sam velik žulj, če pa ni sesal, se je hotel igrati in hajdi! Freeman bodi mu tovariš! Kar za hlače ga je cukal in toliko časa pihal, dokler se ni vdal regent.

Muki je bil v igri zelo neokreten. kakor bi ne bil mačjega rodu. Ene in iste igre se je kmalu naveličal in Freeman si je moral izmišljati vsak dan novih iger. Napravil mu je celo gugalnico, v spleten koš ga je trdno privezel in levček se je režal gugajoč se sem in tja kakor kaka institutka na prvomajniškem izletu. Spal je pred kabino v krmilišču, večkrat ga je pa moral jemati Freeman s seboj v torbi, da se je na večjem prostoru nalezal. Tudi levu s prijale kroglice, od dne do dne je bil bolj zavaljen in Freeman je že zaslužil trenutek, ko bo Muki nadomeščal Lowella pri telovadbi.

Že peti hodnik je pripravljajl Freeman. Cilja si to pot ni bil določil. »Iztlakoval« je bil »Aničino ulico«, »Kartumsko cesto«, vse to že izven dvorskega okraja, in že je menil opustiti nadaljno zgradbo tega novega hodnika po vejah, ko je uzrl pod sabo mal neobrastel prostor, ki je skozenj žuborel studenec.

Izvirkov, studencev in potokov ni bilo zameitati. Naj mu zapre katera koli okoliščina, višja sila pot do potoka na koncu »tekališča«, mu ostane še vedno ta studenec.

Toda čudno, nič ni kazalo, da bi ga uporabljale gozdne živali. Ni bilo uhojene steze, ki bi vodila do njega, par korakov okrog ni rastel ne grm ne bilka.

Freeman je sedel na spodnji veji studencu najbližnjega drevesa in razmišljajl. Živali je toliko v pragozdu, da bi bile vsaj bližnje gotovo izsledile to neprezirljivo zalogo čiste in prozorne studenčnice.

V tem mu je donesla sapica, ki je komaj čutno zapihljajla od studenca sem, čuden duh, in po tem duhu je sklepal Freeman, da mora biti studenec pod njim nasičen s kemičnimi, mogoče še zdravilnimi tvarinami.

Takih izvirkov je vse polno v Abesiniji in skoraj gotovo se nahajajo taki tudi v pragozdu, ki meji z njo. Čudežno moč imajo taki studenci, samo pravo bolezen mora imeti človek, ki se v njih koplje. Mogoče, da posrka studenec preobilno mast iz telesa, kakor delajo to Marijanske Lazne. Prepričati se je treba o tem in če bo videl Freeman, da izpolnjuje zdravilni studenec njegovo željo, prinese v najkrajšem času bolnika Lowella na hrbtu v »Nove Marijanske Lazne«, da mu v par dneh splahnejo telo do primerne teže navadnih ročk.

Freeman je bil previden. Pragozd ga je bil naučil opreznosti. Ni se kar tako spustil z veje na tla, marveč je prej pritrdil nanjo močno vrv ovi-javk, ki jo je nosil vedno prepasano s seboj, in se

komaj po njej spustil na tla, to pa radi tega, da si je olajšal oziroma omogočil vrnitev po isti poti, po kateri je bil prišel.

V trenutku je bil slečen. Izbral si je globlje mesto, mal' tolmunček in štrbunk! že ga je pokrila voda. Zadovoljno je čopotal, valjuskal in premetoval se po neprevroči, srednje morni vodi. Obžaloval je, da ni bil vzel toplomera s seboj. Sklenil je, da ne pojde nikdar in nikamor več brez toplomera. Fotografski aparat je imel to pot s seboj, toda v tedanjem položaju bi mu bil toplomer gotovo bolj godil.

Prijetno je pa le bilo, pljuskati po vodi, pa imej ta toliko ali pa še več stopinj gorkote, sukati se po studencu, v katerem se še ni noben človek kopal. Telesu je ugajala kopelj bolj in bolj, telo je

.....
Še enkrat je Freeman dobro pogledal, njegovega telesa ni bilo nikjer več. Odnese ga je bila voda.

Mogoče je pa umrl. Duša se je že ločila od telesa, ne more se pa ločiti od kraja ločitve.

Umrl je torej! Voda je imela skoraj gotovo snovi v sebi, ki so ga bile, prišedši v dotiko z njegovim telesom, omamile, zastrupile. Brez vsakega boja se je ločila duša, niti čutil ni Freeman, kdaj se je bilo to zgodilo.

Kako lehak se čuti človek, ki je umrl. Sama duša ga je, neumrjoča duša, prosta vseh telesnih spon, očiščena ysake zemeljske navlake, ne guli je preozki ovratnik, ne tišči je podveza, niti je ne zbada v živo žebelj v desnem črevlju.

Duša, kako si ti lahka!

V tem hipu je Freemana zaskelelo, kakor bi se bil obdrsal z levimi meči ob koničast predmet.

Freeman je začutil telo, ki ga pa ni videl. Prijel se je za glavo, otipal oči, otipal nos, ušesa, jezik, noge, vse je imel, samo telesa ni videl.

Vzrok nevidnosti njegovega telesa je torej moral tičati edino le v očeh. Oslepel je. Popol-

noma slep bi pa ne videl drevesa, s čigar spodnje veje se je bil spustil po vrvi na tla, bi ne videl obleke, skrbno zložene ob drevesu. Da bi bil pa slep izključno samo svojega telesa, ni bilo verjetno.

Še vedno je ležal Freeman v studeno čisti vodi, čutil je pod sabo, ko je na to posebno pazil, vsak kamenček in ga tudi videl skozi svoje nevidno telo.

Umrli torej ni, slep, hvala Bogu, tudi še ni postal! Kaj pa, če se mu je zmešalo, če je obnorel? So strupovi, ki vplivajo neposredno na možgane.

S stoično ravnodušnostjo in neomajenostjo se je hotel Freeman prepričati, v koliko odgovarja možnost norosti dejanskemu stanju.

Norec ne ve, kaj dela, spomin ga je zapustil.

On, Freeman, da bi ne vedel, kaj dela? Leži v vodi in razmišlja, je li norec. Da bi ga bil spomin zapustil? Nikakor ne!

Poluglasno je začel deklamovati Freeman prvi spev iz Virgilove Eneide, ki se ga je bil naučil pred skoraj dvajsetimi leti, na izust:

*Arma virumque cano, Troiae qui primus ab oris
Italiam fato profugus Laviniaque venit*

litora, multum ille et terris....., naštel je faraone vseh eden in tridesetih dinastij po vrsti, dodal vsakemu letnico pričetka in konca njegovega vladanja, poudaril še posebej imena onih vladarjev, ki so imeli po več žen in radi tega tudi po več tašč, kakor bi bili zato bogve kaki junaki, Ludolfovo število je znašalo 3*1415926. Kje naj bi bili torej znaki oslavljenja ali celo ginjenja spomina? Tudi norec ni bill!

Ni mrlič, ni slepec, ni norec, ima telo, ki ga pa ne vidi, kdo je to? Na to vprašanje je mogla odgovoriti na širnem in širokem svetu edino le ena sama oseba in ta je bil: Freeman in rešitev te praktične uganke je bila zopet: Freeman.

Freeman si ni dal miru, hotel je priti po vsaki ceni vsej zadevi do dna.

Nejasna misel mu je začela begati po možganih. Ni je mogel ujeti, vedno se mu je izmuznila. Nikakor se mi ne mudi! si je dejal in se zadovoljno obračal po vodi.

Voda je pljuskala na vse strani kar sama od sebe, ker se telo, ki jo je vznemirjalo, ni videlo.

»Že imam!« se je prešerno in samozavestno nasmehnil Freeman in, kakor bi hotel vliči poguma v svoje srce, si je sam sebi govoril precej glasno: »Hvala ti, Lowell! Še v spanju rešuješ vprašanja, ki si jih jaz sam bedec stavim brezuspešno! Kako si že rekel prvi večer najinega znanstva?! Če sem dal jaz faraonovi hčeri likalnik, ki se ga ni bil domislil noben starinoslovec, odkrijete pa Vi, Freeman, novo prvino! Hvala ti, Lowell, govoril si proroški, kajti pravkar sem odkril novo prvino!«

Odkril sem novo prvino. Koliko ljudi je bilo tako srečnih, da so lahko izustili slično razodetje?! Ko so pred nedavnim odkrili Nemci dve novi prvini: masurium in rhenanium, se je njihova slava raznesla žično in brezžično še tisto uro po vsem vesoljnem svetu. Niso se še poznala svojstva obeh novo odkritih prvin, a že so se začele imenovati po učenjakih ulice, čokolade in voščila za črevlje.

Prav nič ni vznemirjalo Freemana to odkritje. Sedel je na breg in razglabljal dalje.

Izmed dva in devetdesetih prvin, od najlažjega vodika do najtežjega urana, so še samo tri prvine neodkrite, neznane. Ena med temi tremi, se je skoraj gotovo nahajala globoko v zemlji pod pragozdom. Voda je drvela mimo njenega skrivališča, topila jo je in srkala in prišla tako nasičena kot studenec na dan. Ko je pa prišla ta neznana prvina v dotiko s človeško tkanino, jo je napravila, prepovijši jo, prozorno, nevidno. Freeman se je kopal v taki raztopini in izgubil v njej tako rekoč vse, kar je bilo vidnega na njem.

Travo, ki je rasla ob studenču in srkala vodo iz njega, je Freeman le čutil, tipal, ni je pa videl, ker so rastline rasle, živele; suhe veje so bile

vidne ljudi v vodi, znamenje, da je vplivala prvina samo na življenje, na živeče stanice.

Pribrnela je navadna muha in sedla Freemanu na prsa. Njemu se je sicer zdelo, da stoji muha nepremično v zraku. A kmalu je muha izginila, ni je bilo več, čeprav jo je Freeman še vedno čutil na prsih. Muha se je bila napila Freemanove krvi, z njo je pa prišla vanjo prvina in zgodilo se ji je kakor Freemanu, postala je nevidna. Z nevidno roko se je dotipal nato Freeman do nevidne muhe na prsih in jo vrgel vstran.

Nad prozorno vodo se je sklonil Freeman, da vidi v njej svojo podobo. Gledal je, a videl ni ničesar, videl je le nekaj vej, ki so se košatile visoko nad njegovo glavo in stružico, po kateri je hitel studenec. Imel je oči, saj jih je bil otipal, gledal je, videl vse, samo svojega telesa ne.

Ko je stopal Freeman k svoji obleki, je hodil neokretno, podoben otroku, ki namerja nerodno svoje prve korake. Ker ni videl svojih nog, ni poznal prave razdalje in pripetilo se je, da je udaril z desno nogo z vso silo ob tla, misleč, da so tla nižja, z levico je pa počasi in previdno lovil zemljo pod sabo. A Freeman si je znal pomagati. Zapomnil si je smer do obleke pod vejo, zamižal in šlo je srečno, ko namreč ni videl ne nog ne tal in ga ni prav nič motilo pri hoji.

Tudi pri oblačenju so se pojavile težkoče. Komaj in komaj je vteknil nevidne noge v vidni hlačnici. S srajco in škornji je bilo isto. Ko je pa imel obleko na sebi, je postal viden t. j. njegovo nevidnost je pokrivala vidna obleka. Popoln Freeman je stal pod vejo, samo med suknjičevim ovratnikom in med čelado iz bezgovega stržena je bila praznina, glava se ni videla in iz rokavov mu niste mogle roki. Invalid brez glave in rok, kakršnega še ni videla povojna doba na vesoljnem svetul!

Regent brez glave! Kaj poreče svet, ki sodi človeka le po videzu in ki ne ve še ničesar o obstanku najnovejše prvine, žroče živa telesa ljudi, živali in rastlin.

Ker so nosile vse do tedaj znane prvine več ali manj srečno izbrana imena, je sklenil Freeman, da da tudi svoji prvini potrebno ime.

Stopil je zopet k studentu. Njemu samemu se je zdel trenutek zelo slovesen. Ker se pa spomni na najpomembnejših postajah svojega življenja skoraj vsak človek svoje matere, je priplula tačas tudi pred Freemana podoba njegove roditeljice, in iz hvaležnosti do nje je imenoval, stoječ ob čarajočem studentu, prvino, ki je delala organska bilja nevidna, z imenom: bilium, bilij po rojstni občini svoje pokojne matere: Bilje.

Krščen je bil otrok, ki je kazal, da pobuni v najkrajšem času vso detektivsko književnost in ustvari nevidnega Sherlocka Holmesa ob enem pa tudi nevidnega Arsena Lupina.

Usoda se pošali tu pa tam s človekom zares prav sebi sami v zabavo. Tako je prišla Freeman, ki ni bil kemik, med dva prsta, vteknila ga v reforto, stresla njeno vsebino, postavila ga nevidnega, prozornega na tla, češ, z mojo pomočjo si prišel do odkritja, ki se glede pomembnosti in važnosti vsekakor lahko meri z Lowellovim izumom, sedaj pa glej sam, kako se uveljaviš s svojo novo prvino v svetu.

Prešinjen od raznih čuvstev se je napotil Freeman proti domu. Na tej poti sta mu nagajali edino le roki. Kolikokrat je zagrabil z nevidno roko v praznino mimo vidne veje, mimo vidnih stopenj na vrvnih lestvicah. Sčasoma se je pa privadil tudi temu nedostatku in začel polagoma zadevati cilj, ki ga je hotel z roko zadeči. Ko je prišel domov, je bil že svojih prijemkov in zagrabkov popolnoma gotov.

Pred kabino ga je čakal levček. Rad bi že zajtrkoval, zato mu je skočil veselo nasproti.

»Ubožec!« Freeman je rad govoril na glas s svojim varovancem. Sam je rad slišal človeški glas, a tudi živalica ga je rada poslušala. »Čakaj, sedaj dobiš zajtrk! Z mezincem pa danes, žalibog, ne bo nič! Nočem, da bi še ti postal neviden,

kakršna je postala muha, ko se je bila nasrkala moje krvi! Ne, ne, preveč bi me potem skrbela tvoja telesna varnost. Popolnoma te pa le ne spravim ob užitek, glej, usnjato rokavico oblečem, tako, sedaj pa le cmokaj, vleci in iztiskuj! Ko se pa napašeš, se bova pa malce poigračkala, kaj ne, sicer bi imel ti nemirno spanje. Kaj me tako čudno gledaš? Moje glave ne vidiš, ki si jo videval vsak dan? Moja brezglavnost in brezročnost naj te nikakor ne motita! Prav tako ko prej bom skrbel zate, ki mi delaš družbo in mi sladiš samotne ure. Hopsal!»

Levček je razumel ta vzklik. Izpustil je iz gobčeka orokavičeni mezinec, razkoračil noge in čakal nepremično, da je legel Freeman na hrbet, prijel ga z desnico pod trebuh in ga vzdigoval. Ves blažen je levček visoko v zraku iztegoval, širil krepeljčke in jih zopet krčil, svoje zadovoljstvo je pa izlival v enakomerno grčanje.

Tako sta se zabavala skoraj vsak dan nedoltni kralj vsega živalstva in njegov regent.

Novega leta dan.

Zarana, ko sta oba, Lowell in levček, še spala, jo je Freeman mahnil po »gosposki ulici«. Ob tem času se je še najmanj bal, da bi se bolniku ali pa maliču kaj pripetilo, in brez vsake skrbi ju je lahko pustil sama doma brez varstva in nadzorstva.

Na ovinku, kjer je prehajala »gosposka ulica« na »tekališče«, si je bil že pred dnevi napravil malo opazovališče, čigar dve iz dračja spleteni steni sta ga popolnoma skrili, medtem ko je imel prost razgled po celem tekališču od mesta, kjer se je steza izvijala iz pragozda, do daleč tja prek potoka.

Tu v tem opazovališču je hotel prebiti par ur.

Vedel je, da se ne bo nič posebnega pripetilo, toda doma ni mogel strpeti, ni se mu dalo ne brati ne spati. Nekaj ga je gnalo ven v tajni pragozd. Zraven sebe na počrez pribite veje je položil puško, kodak, toplomer, ker se je bil zarotil, da ne pojde brez kodaka in toplomera nikamor več.

V tej samoti in tišini so rojile Freemanu najrazličnejše misli po glavi.

Spomnil se je, da ni bil do tedaj spisal še najmanjše vrstice za »Times«, niti si zapisoval ničesar v dnevnik. Čemu se je prav za prav opremila ekspedicija tako potratno in čemu se je bil prav on izbral, da se udeleži znanstvenega pohoda? Ali je družba zato naložila tolikšno glavnico v to podjetje, da se bo igrala polovica ekspedicije z mlado mačko, druga pa spala? In prav

za to, ker je bila zadela polovico ekspedicije taka neodvratna bolezen, bi morala druga delati za celoto in prevzeti nase še nalogo kemičnega, prirodoslovnega in fizikalničnega področja! Družba bi gotovo že kaj rada videla, da ji nese naložena glavnica vsaj obresti. Ali naj se moti družba in posebno še glavni urednik Bradford v svojih računih in v svojem prijatelju?

Zakaj si ni bil ničesar zapisal o živali, ki jo je ustrelil tam spodaj onkraj potoka? Pet, šest značilnih posameznosti glede velikosti, barve, glave, nog in vsak naravoslovec bi vedel, pri čem je. Tako brez vsakega zanimanja brčne decimeterskega hrošča, ki mu pride na pot, vstran, ne da bi ga vzel v roke, preiskal ga in popisal! In metulji s krili kakor krožnik velikimi? In ptiči najrazličnejših barv?

A človek je vedno enak. Kadar se začne sam oštevati, ima tudi že pri rokah svoj zagovor. Tako tudi Freeman. Komu pa naj se izroče poročila? Kdaj pride sel po pragozdu in pobere pošto, namenjeno za Evropo? Če bi pa prišel, bi mu Freeman spisal podlistke za par številčk tačas, ko bi se šel poštar odteščevati s kroglicami in se krepiti za nadaljno pot ...

Kaj pa Anica? Smililo se mu je dekle, ki se bo še ugonobilo v svoji preveliki skrbi za pravilno izdelovanje raznobarnega sladoleda.

In Hawken, poštni uradnik? Kdo ve, koliko se je že naučil slovenščine? Nekaj se je pa le izpolnilo. Mladi lev, ki naj bi spremljal po Hawkenovem nasvetu kartumski slovenski tercet na njegovem potovanju po slovenskih krajih kot privlačna točka prve vrste, se je že uslužil z Mukijem ...

Toda čuj! Od daleč je to skoraj grobno tišino pragozdnega predpoldneva prekinil bolj in bolj naraščajoči peket kopit.

V smer, odkoder je prihajal šum, je nastavljal Freeman svoj kodak. Stal je pripravljen, da ga sproži, ko se mu bo zdel prizor najlepši.

In že so pridirjali. Bila je čreda zeber. Krasne so bile živali v svojem letu. Rmeno-črne ladjice so se valovile po »tekališču«. Kratke glave so strigle z gibčnimi ušesi, na koncu kosmati, v zrak strleči repovi so bili kakor jambori na teh okretnih pragozdnih ladjicah.

Takega prizora dotlej še ni bil videl Freeman. Stal je za kodakom, ni ga sprožil, tako ga je presenetil pogled na to pragozdno tajno. Kaj bi tudi fotografija! Za take naravne lepote — in kaj je lepšega kakor čreda divjih konj v divjem begu po divjem pragozdu — ni fotografski aparat, mora biti že filmski, da se pridrži na sliki vsaka podrobnost. Fotografska slika bi bila kakor ena sama glaska, en sam akord, vzeti sam samcat iz kake divnokrasne simfonije. Tedaj je sklenil Freeman, da ne pojde nikdar in nikamor več brez filmskega aparata.

Čreda se je na svojem begu ustavila pri potoku, znamenje, da je ni zasledovala nobena krvoločna lačna zver. Živali, ki jih je Freeman mirno opazoval iz svojega opazovališča, so pile iz potoka, nekatere so se celo pasle ob potoku. Skoraj gotovo je bila čreda zapustila pašo v višjih legah, kjer je začela radi suše primanjkovati, in se napotila v nižino, naravnost po bližnjici skozi pragozd, da si poišče sočnejših livad in mastnejše trave. Kaj je bilo takim nogam sto, dve sto kilometrov, kakor vihra so prišle, kakor piš odletele!

In te barve! Ko se je zatopil Freeman v to vrvenje ob potoku, je spoznal, da so ga bili profesorji in knjige nalagali s trditvijo, da imajo vse zebre rumeno-črno oziroma rumeno-rdečerjavo progasto kožo. Približno polovica ni imela črnih prog. Izjema v naravnem pravilu? Človek se uči, zajema iz knjig, meni, da je v njih vse pristna resnica, pozneje, ko pride prvič v dotiko s pristno, nepokvarjeno naravo, se pa prepriča, da žive tudi zebre, ki so samo rumene in ki nimajo ne črnih prog ne progic. Če so pa samo rumene, niso več zebre, če pa niso zebre, kaj pa delajo med zebra-

mi, ko je pač znano, da se družijo v črede samo istovrstne živali.

Kdo naj razreši to naravoslovno uganko? Lowell spi, z njim spi teorija; praksa, Freeman, pa zaman razvozlava ta zamotani voz.

V tem trenutku je opazil, kako sta si drgnili dve živali vsaka svoj hrbet ob neko drevo. Ko je pa pozorneje gledal na ta prizor, se je prepričal, da je bilo drevo kavčukovec, živali sta bili pa samici. Takoj mu je bilo vse jasno.

Samici sta strgali z drgnjenjem ob drevo črne proge s svoje kože. Strjeni, posušeni mlečni sok drevesa jima je bil za strgalo, radirko. Kdo ve, kdaj si je bila prva samica po golem naključju, mogoče da se reši neprijetnega srbeža, izbrisala z drgnjenjem črne proge, tovarišice so opazile izpremembo v njeni zunanosti, rumena barva je postala moda in odte so vse zeberske samice uporabljale izbrisujoče svojstvo kavčukovcev, ki so pomešani med drugim drevjem rastle v večjem ali manjšem številu v pragozdu.

Moda v pragozdu! Naravoslovci je niso poznali, sicer bi bili o njej že kaj pisali. Najbrž se je bila udomačila ta moda komaj v zadnjem času in je med učenjaki Freeman prvi vpogledal v tajno modnega salona v pragozdu. To bo gledal Lowell, vzbudivši se iz svoje bolezn, ko mu pove kakim izpremembam v naravoslovju je bil on, zgodovinar, pričal Jezil se bo nase, na svojo bolezen, na svojo usodo, pocepel bo z ного — Freeman je res udaril z ного po veji, zadostoval je ta šum in kakor vihra so zapustile zebre obpočojce. Freeman je ostal sam.

Ko se je vračal po »gosposki ulici« domov, se je spomnil, da ni bil napravil nobene slike. Slika ne laže in vsak bi se lahko sam prepričal, v koliko je resnična njegova trditev o ženski modi med zebri. Ali mu bodo hoteli verjeti? Ali mu ne porečejo, da obrekuje spol, proti kateremu se je vedno pravilno vedel? In ali mu bodo sploh verjeli, da

nima, oblečen, ne glave ne rok od zapestja dalje, zato pa Freeman, skrbi za dokaze, slikaj se, da lahko dokažeš svoje trditvel

S tem sklepom je tudi vstopil Freeman v kabino.

Levček je spal, Lowell je spal, ugoden trenutek! Nobeden ga ne bo motil!

Postavil je pred se na trinožni podstavek kodak, uravnal ga tako, da dobi doprsno sliko, sam pa stopil pred aparat v ozadje kabine, da je bil enakomerno razsvetljen skozi okna od desne in od leve, opomnil se v duhu s starim fotografskim reklamom: »Tako, sedaj pa, prosim, le prijazno!« in sprožil.

Radoveden je bil na sliko. Da pride njegov platnen jopič na sliko, je bil prepričan, ni pa vedel, kaj bo z njegovo glavo. On sam svoje glave ne vidi ne v vodi ne v zrcalu; fotografski aparat je pa občutljivejši od človeškega očesa, zato bi znal pričarati nevidno glavo vidno na sliko. Lep dvoboj se torej obeta med želatinsko ploščo fotografskega aparata in novo prvino bilijem, dvoboj, ki ga bo prvi opazoval Freeman, zgodovinar, in ne Freeman, kemik.

Če zmaga kemikalija na plošči, potem se bo poznala med ovratnikom jopiča in kolonijalno čelado, s katero je bil pokrit Freeman, glava, če pa zmaga bilij, se bo videla na sliki električna centrala, montirana na zadnji strani kabine, pred katero se je bil postavil Freeman, da se slika. O glavi ne bo ne vida ne duha ne sluha.

In Freeman si je zaželel, da zmaga njegov bilij, žrtvoval bi rad celo svojo glavo, samo da se prej prepriča o svojstvih tega svojega odkritja. Par poskusov in razprava o devetdeseti prvini se zaključi, še preden preboli Lowell svojo bolezen. Freeman mu pa predloži spis in ga zaprosi, naj popravi v spisu pravopisne napake! In zopet bo gledal Lowell, mogoče še bolj debelo ko pri zebrah in prihajal bolj in bolj do zaključka, da se še ni ozdravil od spanja, oziroma da se še ni vzbudil iz bolezni.

Pod svojim ležiščem, ki se je za take slučaje privzdignilo do določene višine, si je popolnoma zastrl podležišni prostor, ustvaril si na ta način »camero obscuro«, temnico, zlezal vanjo in tu pri rdeči luči razvijal sliko. On, ki je bil vedno miren, nerazburljiv, ravnodušen, ni mogel učakati noči, da bi se šele tedaj bavil s sliko, ne, rajši je trpel, ležeč na trebuhu, v nizkem prostoru, saj je šlo pač za veljavo njegovega otroka: bilija.

Stisnilo se mu je srce, ko je jemal ploščo iz razvijevavca in opazil podobo glave. Občutljivost želatine je bila torej večja od nevidljivosti, ki jo je povzročil bilij.

Nič za to, njegov bilij se je meril z nasprotnikom, ki ga ni bilo podcenjevati. Če prikliče nasprotnik iz neizmernih dalj svetove, ki jih zaman išče celo z najboljšimi daljnogledi oboroženo človeško oko, na svoje plošče, potem ni nobena sramota, biti premagan od takega nasprotnika.

Da se na pozitivni sliki čimprej prepriča o ranah, ki jih je dobil njegov bilij v tem dvoboju in da se reši iz v resnici neugodnega položaja v začasni temnici, je pospešil Freeman svoje delo. Po končni kopeli plošče v drugi tekočini, je prilezel Freeman izpod zastrtega podležišča, in ne da bi si bil prej pretegnil sključenih udov, se je lotil takoj prenosa slike na papir. Izpostavil je sliko dnevni svetlobi in medtem, ko je pospravljajl kemikalije iz temnice, se je obličevala glava na papirju.

V slavnostnem občutju, bila je to pač prva slika novega regenta v levovem kraljestvu — je jemal Freeman sliko iz okvirja. Žal mu je bilo, da se udeležujeta vladar in vlada, levček in Lowell, le telesno te svečanosti.

Freeman je zrl v sliko. No, kaj takega pa še nel Kodak je slikal, pred kodakom je stal Freeman s svojo nevidno pobilijeno glavo, slika, proizvod sodelovanja aparata in Freemana, je pa kazala popolnoma drugo glavo. Ne, to nikakor ni bila njegova, Freemanova, glava.

In vendar tako znane potezel še pred par dnevi je videl Freeman to glavo. Toda kje?

Ni dolgo razmišljal. Spomnil se je dveh potnih listov, ki ju je bil slučajno izteknil pred nedavnim med knjigami kabinske knjižnice. Bila sta to potna lista zanj in za Lowella. Družba »Times« je bila poskrbela vse. Naj prileti ekspedicija tudi na tuje ozemlje — upoštev je prišlo francosko, abesinsko, italijansko in belgijsko ozemlje, zato tudi vizum v potnih listih od zastopstev vseh teh držav — se izogne vsaki nepriliki in vsakemu sitnarenju prevestnih oblasti s tem, da se izkažeta člana ekspedicije s pravilnima potnima listoma. In prav slika, ki je bila prilepljena v Lowellovem potnem listu, je sličila sliki, ki jo je držal Freeman nepremično v roki.

Skočil je po sliko in glej! slika v potnem listu in slika v Freemanovi roki si nista samo sličili, marveč je bila to ena in ista slika v dveh posnetkih.

Človek gre k fotografu, postavi se z najmilejšim nasmeškom, ki naj izpričuje njegovo notranje zadovoljstvo, pred njegov aparat, čez čas mu pa izroči fotograf posrečeno sliko — njegovega prijatelja.

Je li bila izmenjava oseb v aparatu vpliv bilija? Če bi izmenjeval bilij osebe, bi posnel aparat Lowella takega, kakršen je bil ob času slikanja, t. j. kosmatega, zalitega, debelega, spečega in bi ne šel nazaj v ono dobo, ko je bil Lowell še obrit, vitek, suh in zdrav. Da bi se dali spraviti na fotografsko ploščo dogodki, ki so se bili dogodili že pred časom, ne, to je vendar nemogoče!

Propadel je torej v dvoboju bilij, propadla je pa tudi njegova nasprotnica želatina na fotografski plošči, propadla je sploh kemija. Z ugotovitvijo popolnega poraza kemije, je bilo pa za Freemana lahko izslediti pravega zmagovavca...

Teden za tednom je potekal, pri dnevniku »Times« v Londonu niso imeli od ekspedicije in o ekspediciji še nobenih poročil. Začelo jih je skrbeti.

Posebno Freemanov prijatelj, glavni urednik William Bradford, je bil v skrbeh in očital si je vsakikrat, kadar koli je prišla pošta brez poročil iz Srednje Afrike, da je bil on listi, ki ju je poslal v smrt.

Da sam sebe utolaži in da pride jasnost v to temno zadevo, je gotovo, tako je nadaljeval Freeman svoja izvajanja, uporabljal Bradford vse možne poti, dobili točnih vesti od obeh pogrešancev.

Pošiljal je na vse strani vprašanja, žična in brezžična, pošiljal je tudi slike obeh članov ekspedicije na razne strani, da bodo i drugi poznali oba učenjaka in poročali o njuni usodi, če bi že sama ne mogla poročati.

In taka slika, poslana brezžično iz Londona v širni svet, je prišla v Freemanov kodak prav ob času, ko se je sam slikal.

Tako približno si je bil sestavil Freeman ves položaj.

Brezžično odpošiljanje slik, torej fizika je bilo ono, ki je premagalo kemijo: devetdeseto prvine bilij in občutljivo želatino.

To se je pripetilo Freemanu prav na novega leta dan, ko je bil dan poprej osmič polikal gube svojim hlačam.

Obisk pri sosedih.

Hladilniki so se bili izpraznili. Treba jih je bilo zopet napolniti s svežim mesom. Kroglic ni užival Freeman že par tednov. Priskrbel si je od časa do časa kako divjačino, zdaj zajcu podobnega skakača, zdaj petelina, ki je pel v popolnoma tujem narečju, nekoč mu je prišla celo plašna antilopa na muho.

S puško črez ramo, s torbo ob boku, s samokresom in nožem za pasom, s filmskim aparatom pod pazduho, s kodakom in toplomerom v žepu, tak je šel Freeman na lov.

To pot se je namenil Freeman na daljši obhod. Odkriti je hotel svet onkraj jase, onkraj »poti do lepega razgleda«, katero je bil zgradil že prve dneve svojega bivanja v pragozdu.

Počasi, previdno, skoraj tipajoče je stopal po temnih vejah, o katerih je vedel, da premoščajo na nekaterih mestih naravnost omotične prepade.

Vzhajajoče solnce je že pozdravilo najvišje vrhove pragozdnih orjakov in ta pozdrav se je začel polagoma cediti v notranjščino, dokler ga ni ustavila negostoljubna, divja gošča.

Previdno kakor bi se skrivala za vsakim debelom mačja zver, se je pritipal Freeman skoraj do jase, ko je opazilo njegovo bistro, polutmi že privajeno oko pred seboj nekaj čudnega, dva rjava, dolga zavilka, viseča vsak pod svojo vejo v zraku.

Svetlobe je bilo že toliko, da se prav lahko dodobra prepriča o bistvu tega novega pojava v pragozdu, če se približa predmetu. In prav iz naj-

večje bližine ga je hotel opazovati, saj se mu ni bilo treba bati, da ga bo kdo videl.

Odložil je svoje breme na široko ploščad dveh skupaj zrastleh vej, odkril se, slekel in sezul in krenil nato — prozoren in neviden — naravnost nad zagonetno stvar, da dožene, kaj se je bilo tako nenadoma pojavilo pod njegovim hodnikom.

Na vejo kakih pet metrov višje je sedel. Nogi sta mu bingljali po zraku. Polagoma se je razgledal. Dve mreži in v teh dveh mrežah nekaj, kar je bilo zavito še z gostejšo mrežico.

So si li spredli velikanski pajki — v tropičnih krajih ob ravniku dobi vsaka živalica velikanske oblike — svoje mreže? So se li zabubile ogromne žuželke?

Freeman je le gledal.

V prvem zavitku se je zgenilo. Odkrila se je odeja in izpod nje se je najprej prikazala roka, človeška roka in potem glava, človeška glava.

Freeman je le gledal.

Iz pajka, iz žuželke se je izcimil človek, kajti brezdvomno je bil to človek. Človek v pragozdu, človek zraven njega, ležeč v pritrjeni viseči mreži. Kako neki je prišel v to vejevje? In kako imenitno se je znal zavarovati zoper mrčes! Pokril se je bil enostavno z gostim pajčolanom in prebil pod njim, nenadlegovan in neopikan, vso noč.

»Halo, prijatelj!« je zaklicel neznanec po francosko in poškilil v sosednjo mrežo. »Dan je, André, treba na delo!«

Freeman je dobro razumel francoski, saj je svoj čas študiral s prijateljem Bradfordom tri semestre tudi na sorbonskem vseučilišču.

Sosednja mreža se je zazibala. V trenutku je bila odkrita odeja in mladenič, ki ga je bil njegov tovariš nazval z André-jem, je zazelhal izpod nje.

»Lep prijatelj si, Henri! Iz najlepšega sna me budiš!« je zagodrnjal André in si pomencal zaspalne oči. »Tako sem zdelan, kakor bi se bili včeraj ves dan žogali z mano urugvajski igralci. Sedaj pa naj vstanem in hajdil na delo!«

»Zgodaj se usajaš! Sicer te pa že poznam! Najbolje je, da se zjutraj izdivjaš, potem si vsaj dobre volje!«

»Vsakdo, ki je iz krvi in mesa, mora vzkipeiti!« je skušal André zagovarjati svojo nevoljo. »Pomisli, dva dneva sva tavela po pragozdu. S sekiro si delaš gaz skozi neprodarno goščo, počasi napreduješ, ves opraskan si ne privoščiš niti oddiha! Ko se pa vračaš po isti poti nazaj, treba zopet sekati, ker ta vrag raste, kakor bi se mu sproti gnojilo. In uspeh tega dvodnevnega prerivanja skozi goščavo? Ti si dobil orhidejo, o kateri trdiš, da je še popolnoma neznana, jaz pa v bedra trn, ki mi je skoraj preluknjal dušo. Naj mi še kdo hvali pragozd in njegovo bujnost, pestrost i. t. d., jaz mu dam vetral! Najbolj se pa čudim, da niste vi, naravoslovci, uvrstili teh salamenskih komarjev med sesavce! Brž za levom, tigrom in leopardom je njihovo mesto! Kakšne so one bujno krasne noči v pragozdu?! Med veje moraš in še tu se moraš zaviti, da komaj dihaš, pa se že začne: ps ps ps z z z z moj moj moj živ živ živ in vse to okrog tvoje glave. Ko pa zaspiš komaj proti jutru, je pa tu tvoj prijatelj in tovariš, ki te naganja k novim naporom!«

»Če ti koristi, le nadaljuj! Končno boš pa le povsod prvi. Vse boš hotel bolje vedeti. Zastopaš pač časnikarstvo.«

»Saj res, časnikarstvo!« je vzdihnil André. »Ne vem, če sem ti že pravil. V uredništvo je stopil šef, naznanil, da pripravljajo »Times« ekspedicijo v Afriko, dodal, da kar zmorejo »Times«, lahko zmore tudi »Matin« in končal, kazaje name, da se je izbral gospod André Pellerin kot član »Matin«-ove ekspedicije, ki jo bo spremljal tudi naravoslovec, gospod Henri Blanchet. Kdo bi ne bil sprejel tako laskavega počeščenja?! Sprejel sem, revež, ker se mi ni niti sanjalo o komarjih.«

»Saj vendar ni tako hudo!« je tolažil Henri svojega tovariša. »Ti pretiravaš! Saj si takoj zaspal in si na mojo »lahko noč!« zažagal. smrčaje

svojo običajno nočno popevko. Ne pomaga nič, tu smo, zato pa skušajmo izžeti iz pragozda kar največ zanimivosti. Ali naj nas Angleži zopet in zopet prekose? V tem slučaju si pač ne stojte nasproti samo »Times« in »Matin«, marveč čast in ugled obeh držav!

»Saj rad sodelujem!« se je pomiril polagoma André. »Toda rad bi videl, da bi se vršilo to sodelovanje brez trna v moje bedro in brez komarjev. I prvi i drugi mi nikakor ne jačijo moje boježeljnosti proti Angležem!«

Freeman je premenil svoj prostor na veji, ker ga je bila grčasta skorja njegovega sedeža že precej oliščala in ga je omenitev boleasnih učinkov zapičenega trna le prerada spomnila na njegovo sedenje, čigar trdost in raskavost je tem bolj občutil, ker ni bilo blažečega posredovavca t. j. platnenih hlač med gladko vejo in občutljivim mesom. Da bi pa laže sledil zanimivemu pogovoru, ki mu je odkrival tajnosti edinega tekmeca v pragozdu, se je moral od časa do časa presesti.

Francozi forej raziskujejo pragozd. Strah, da jih prehitijo Angleži, jih je pregnal v Afriko in gol slučaj jih je vrgel v največjo soseščino angleške tekmice.

V mrežah pod njim sta ležala nasprotnika, ki ju je bil pa slednjič vesel. Po več ko dveh mesecih je slišal zopet človeški glas, ki ni prihajal iz njegovega grla.

»Naš pilot Jean«, je povzel po kratkem odmoru Henri svojo besedo, »je precej čuden. Ne zgane se od letala. Tam spi, tam kuha!«

»Kakor fijakar v Parisu«, je pristavil André, »ki ne sme po strogih policijskih predpisih, pustiti svojega vozila brez varstva na ulici. Ta poteza pri njem mi zelo ugaja. Vidi se, da spremlja vestnost in navada človeka celo v pragozd. Sicer je pa Jean tudi žalosten, odkar so izpili njegovemu letalu zamorci toliko življenske krvi, bencina, da se imamo zahvaliti naključju samemu za svojo reši-

tev na ta edino možni prostor sredi neizmernega pragozda, na precej razsežno jaso!»

»Ti mogoče zamerjaš zamorcem njihovo žejo, če že ne telesno, pa ono drugo žejo po neznanem, novem in prepovedanem.« Henri se je skušal počasi vstajaje povzpeti na vejo, pod katero je bila privezana njegova mreža. »Jaz sem se pa prav tedaj, ko smo bili gostje poglavarja Igumutwi-ja, bavil s fizično- in elično-antropološkim proučevanjem in sem z uspehi popolnoma zadovoljen!«

»Ne samo z antropološkim«, ga je prekinil André, »marveč tudi z antropofaškim proučevanjem si se lahko bavil. Ne morem se namreč otresti domneve, da je bilo meso, ki nam je z njim postregel gostoljubni poglavar — človeško. Žilavo in neužitno je bilo. Prepričan sem sedaj, dragi Henri, da sva sodelovala pri pogrebu Lowella in Freemana t. j. obeh angleških učenjakov, kojih slika sva videvala zadnje čase na lepakih, nalepljenih po vseh mestih Egipta in Abesinije. »Times« ju iščejo, izgubila sta se, to se pravi, šla sta po poti, po kateri je šel že marsikateri misijonar in marsikateri raziskovavec!«

»Ne govori vendar tako, saj se ti ni zapičil trn v možganel!« je ošteval Henri André-ja in odvezoval, ležeč na veji, mrežo, ki mu je služila ponoči za ležišče. »Zamorci so nas smatrali za nekaka višja bitja, ker smo prileteli mednje na njim še neznanem vozilu, zato nas je sprejel poglavar v svojo kočjo in.....«

»Le nadaljuj, Henri! Bogovom se da najboljše, in najboljše za zamorca-ljudožerca je — človeško meso, posebno pa še meso belokožca. Da bi le ne bilo tako! Ali nisi videl v poglavarjevi koči njegovih lovskih trofej? Med njimi je bila tudi kolonijska čelada. Škoda, da nisem pogledal vanjo, mogoče bi bil razbral ime njenega bivšega sedaj že pokojnega lastnika? In midva? Midva morava molčati, kajti neprijetno bi bilo, da bi se naju prijel kak neprelaskav priimek!«

Henri je bil tedaj že spravil mrežo in se z njo oprtal. »Molči«, je zabrusil André-ju, »ne čakaj takih neumnosti! Sploh pa, ali misliš vstati?«

»Že kdaj bi bil vstal, a nekaj opazujem. Tam, prav nad ono-le vejo se sveži nekaj v zraku, zdi se mi, da je zlat prstan. Vidiš? Ne vidiš? Tam, tam, ne, malo bolj na desno! No, sedaj pa niti sam ne vidim več! Ne vem, ali je bil res prstan, ali mi je bolna domišljija obesila prstan v zrak!«

Kakor hitro je slišal Freeman, da se je omenil prstan in da je André celo nanj pokazal s prstom, je takoj skril roko za vejo. Pozabil je bil namreč sneti prstan z roke. Na zlato pa bilij ni vplival.

Ker je vedel Freeman, kam greša Francoza, jo je mahnil kar po svojem hodniku in prišel do jase še pred njima.

Na zapadni strani, kjer se je jasa nekoliko zoževala, je opazil lepo, mogočno letalo. Solnce je ožarjalo kovinska krila in se odbijalo v šipah kabine. Na belem repu se je bralo z daleč vidnimi rdečimi črkami ime: Libellule.

Ustroj letala opazovavca ni zanimal, saj je bil že zvedel, da se hrani motor z bencinom, zanimala ga je bolj notranjščina kabine. Z lahkoto je prišel do letala in preletel z očmi skozi okence takoj vso opremo. Bila je zelo uborna. Trije naslanjači, ki so se dali znižati v navadna ležišča, nekaj omaric in dobrot je bilo konec. Angleški »Daidalos« se ni dal prekositi od francoske »Libellule«.

Počasi se je približal Francozom, ki so se menili onkraj letala.

»Gospodal« se je oglasil mladenič, v katerem je slutil Freeman pilota francoske ekspedicije. »Ne uganeta, kaj bomo zajtrkovali!«

»Kaj neki? Mesno konzervo kakor navadno«, je omenil Henri.

»Komarjevo juho, ocvrto domotožje in orhideje v salati!« je ugibal André.

»Ne, gospoda, danes imamo čokolado, ponavljam: čo-ko-la-dol!«

»Kaj? Kje ste pa dobili mleko?« sta vprašala naglo André in Henri skoraj istočasno smehljajočega se Jeana.

»Ko sedim davi na stopnicah, ki vodijo v kabino, vidim, kako prihaja po jasi žival, bivol, naravnost proti meni. Skrijem se v kabino. To pa živali ni po volji. Žalostno zatuli, kakor bi me klicala k sebi. Skozi okno vidim, kako me prosi z očmi. Pogledam bolje. Natrcano vime mi pravi, da je izgubila žival svoje tele, mleko jo teži, pomagati si ne zna. Njena telesna bolečina je bita večja od strahu pred človekom. Rešim jo bolečin in namolzem poln lonec mleka. Prepričan sem, da se pride še večkrat zdraviti k meni, zato bo pa čokolada vsaj nekaj časa stalno na našem jedilnem listu!«

Sedli so po turško okrog lonca in vsak je zajemal s svojo žlico iz njega.

Prozornemu in nevidnemu Freemanu — izdajalski prstan je bil pustil iz previdnosti na veji v neki dupljici — je zadišala čokolada in milo se mu je storilo, da se ni mogel, da se ni smel povabiti na tako okusen zajtrk.

»Čemu se pa držiš nenadoma tako čemerno, André?« se je obrnil Henri do svojega prijatelja in ga sočutno potepljal po ramenu. »Prej tako zgovoren, da so se ti začeli prikazovati že zlati prstani, sedaj pa tako zamišljen!«

»Spomnil sem se, da je obljubljala angleška družba na velikih lepakih pet tisoč funtov onemu, ki ji da podalke, kje iskati obeh pogrešancev, Lowella in Freemana«, je odgovoril André.

»In ti bi si rad prislužil razpisano nagrado?«

»Slabo si tolmačiš moje besede, Henri! Pomisli! Pet tisoč funtov za vsakega! Kaj meniš, kolikšno nagrado bi razpisal »Matin« za nas? Na vsak način manjšo, ker imamo slabšo valuto, valuta pa vpliva na ceno posameznega državljana. V danem slučaju se pa valuta ne bo upoštevala,

vsak poreče, sta že Angleža več vredna kakor pa Henri Blanchet, André Pellerin in pilot Jean. To je tisto, kar mi da misliti!»

»Če dajo »Times« za Freemana pet tisoč funtov in če da »Matin« samo pet tisoč frankov za te, bi li ti hotel zamenjati s Freemanom? In če bi hotel zamenjati, bi moral zlesti, držim se namreč tvojih izvajanj, nekaj sebi, nekaj meni, nekaj pa poglavarju v želodec!»

Freeman se je počasi in previdno odstranjal. Dasi je bil prozoren, neviden, ni maral, da bi se opazil njegov odhod po gibanju trave, po kateri je moral stopati preko jase. Večkratne opazke o želodcih in grobovih članov angleške ekspedicije mu tudi niso bogve kako prijale, zato je hitel, da pride čimprej iz take bližine.

Freeman se je vrnil na drevo, kjer je bil shranil obleko. Njegovega izleta po pragozdu je bilo konec. Prišel je do zaključka, da je človek, čeprav sredi pragozda, še vedno v precejšnjem stiku s kulturnim svetom, saj je zvedel, da iščejo »Times« svojih odposlancev, da so razpisale lepo nagrado, da so pragozdne tajne privlekle nase »Daidalos«-a in »Libellule« in objele oba s svojimi rokami, odločne, da ne izpuste nobenega iz svojega krčevitega objema.

Sredi pragozda je živel Freeman, a v kljub temu je bil posredno v zvezi z Evropo, kajti tudi po afriškem pragozdu so se že bile raztrosile dobrote najnovejše — brezžične dobe.

Kraševac Pipan.

Dva dni po obisku pri sosedah je vstal Freeman ves zdelan. Kakor bi bil prebolel dolgo in hudo bolezen. Sam si ni znal razlagati tega mrtvila po udih in sklepah, saj ni bil šel prejšnji dan nikamor z doma. V kabini je opisoval dogodljaje predprejšnjega dneva, v odmorih se je pa igral z Mujkijem.

Bo že bolje, se je tolažil, ko se nekoliko razvedrim, ko se naužijem ožiljajočega jutra. Na vrh letalnih kril stopim, da se nekoliko izprehodim po njih; utrujenost me mine in s hitrejšim obtokom krvi pride novo življenje v telo.

Freeman je segel po obleki, da se obleče.

Sredi poti se mu je pa ustavila roka. Nepremično je obvisela v zraku.

Freeman jo je opazoval, opazoval je pa tudi svojo drugo roko.

Tam, kjer ni videval zadnje dneve ničesar, je izrastla iz srajčnega rokava roka, vidna roka. Stopil je k zrcalu. V njem je videl svoj obraz. Zadržal se je, ko je ugledal kosmato glavo. Vedel je sicer, da mu raste brada, saj se ni bril, ker se ni videl v zrcalu, da so pa ščeti tako ogrdile njegovo gladko lice, si ni mogel misliti.

Kaj je torej z njegovo prvino? Kaj z bilijem? Ali je prenehal delovati? Ali vpliva njegova skrivnostna moč samo določen čas? Ali laže danes zrcalo, ki je včeraj kazalo resnico?

Na ta vprašanja si ni znal Freeman odgovoriti.

Bolj ga je presunilo dejstvo, da je zopet postal telesno viden, kakor ga je bila svoj čas presenetila ugotovitev, da je izgubil svoje vidno telo v studencu. In prav navadil se je že bil svoje nevidnosti! Kako mu je pa tudi ta koristila! Pri Francozih bi brez učinkovitega bilija ne dognal nobene tajnosti tekmecev-nasprotnikov.

Čemu naj mu služi telo, ko pa tako lepo lahko prebije brez njega. Ono mu je celo v ovirol! Ne, nel! K studencu pojde, okoplje se zopet, ker je bila najbrž prejšnja količina bilija, ki je prodrla v meso in kosti, polagoma izhlapela, se porabila. Ko so se pa poslavljali zadnji bilijski atomi iz mišic, je začutil Freeman to slovo po vseh svojih udih.

Takoj se je Freeman oblekel. K studencu, da mu zopet žrtvuje svoje vidno telo! Bilij je bil mogoče tudi strup, telo se mu je bilo privadilo, kakor se privadi tobaku, alkoholu. Ko pa ni čutilo več dražila, je hrepenelo s podvojeno silo po strupu.

Freeman se ni ozrl na Lowella, ki je spal, ni se zmenil za Mukija, ki je pretegoval svoje ude, ko je stopil črezenj. Izginil je skozi vrata, zaloputnivši jih za sabo, v vejevje.

Še je bila na veji vrv iz ovijavk, ki jo je bitnekoč nanjo pritrdil. Spustil se je po njej na tla, slekkel se in že se je izročil mehkim, božajočim valčkom čarodejnega studenca.

Premetal se je po vodi kakor kak poreden paglavec, ki se ne koplje v svojo korist, marveč edino le zato, da nagaja drugim.

Ves je zlezal nato pod vodo. Zadrževal je sapo, valčki so pljuskali črezenj, on pa je mižečkal, da mu odneso telo.

Počasi je približal levo roko očem — še vedno je bil v vodi — in pogledal, toda, čudno, prav dobro je razložil roko.

Freeman je vstal iz vode, pogledal se in — se videl. Najmanjši košček telesa mu ni bil izginil.

Kje je bilij?

In zopet se je vrgel Freeman v vodo. Naravnost izsiliti je hotel nevidnost!

To pot se pa ni zadovoljil samo z zunanjo uporabo te čarotvorne vode, marveč je skušal pospešiti ves postopek na ta način, da se je tudi napil; z bilijem prepojena tekočina bo morala delovati od zunaj navznoter in od notri navzven; uspeh pri takem istočasnem delovanju ne bo smel izostati.

Nepremičen je ležal Freeman v vodi z zaprtimi očmi, le obraz mu je molel iz nje. Od časa do časa je odprl usta in napravil dobršen požirek. Temeljito se je hotel pobiljiti in to za dalje časa. Prozornost, nevidnost mu nista bili nikdar tako potrebni kakor prav v tem trenutku, ko se je bilo nastanilo v soseščini tekmujoče podjetje.

Ni se zgenil pet, deset minut, četrt ure. Poslušal je žuborenje lahnih valčkov, ki so mu semtertja zapljuskali črez obraz, ter čakal.

Dovolj! Odprl je oči, pogledal in — njegovo telo ni bilo izginilo v vodi, celo obsežnejše se mu je zdelo in sicer za vso ono zaužito vodo, ki je je bilo precej.

Oložnost je legla Freemanu na srce. Umrli mu je otrok, še preden se je z njim pobahal pred prijatelji in znanci. Bilija ni več, voda ga je bila gotovo vsega posrkala iz skalnih podzemeljskih plasti, ali je pa izpremenila svojo podzemeljsko pot.

Nekam potrj je izlezel Freeman iz vode, a za neizpolnjeno željo ni dolgo žaloval. Vdal se je v neizpremenljivost položaja in se polagoma oblačil.

Iz gozdne tišine in tmine se je pojavila zdajkar ob robu oseba in stopala naravnost proti Freemanu.

Krepka mlada postava je bila pokrita le tu pa tam s kako cunjjo, ki je morda nekoč tvorila obleko. Lasje so ji kakor griva valovili na rame. Prvi mah je mladeniču osul brado. Pohlevno se je približal. venomer se priklanjavaoč, Freemanu.

»Signor, buon giorno!«

»Grazie!« je odvrnil Freeman pozdrav. »Niente italiano! Francese?«

Tujec je razumel vprašanje in odkimal.

»Inglese?«

Tujec je zopet molče odkimal.

»Arabo?«

Ista kretnja pri tujcu.

»Slavo?«

»Pasja dlaka! Kaj ste na vse zadnje Slove-
nec?« se je začudil tujec in prožil Freemanu roko
v pozdrav.

»Po materil!« je odgovoril veselo Freeman in
stisnil prav prijateljski roko novo došlecu.

»Kako pa pridete Vi v pragozd?«

»Prav tako bi Vas tudi jaz lahko vprašal!« je
odvrnil šegavo Freeman in nadaljeval. »Po Vaši
roki, ki sem jo pravkar držal v svoji, sem se uve-
ril, da niste Vi nikak izrodek moje domišljije, da
niste nikak proizvod kake nove prvine. Toliko Vam
že sedaj lahko rečem, tu v pragozdu so tajne, ki
jih marsikdo ne doume. Kmalu bi pozabill Moj pri-
imek je Freeman, tu semkaj v pragozd sem pa ta-
ko nekako po nesreči — zablodil.«

»Jaz sem Jurij Pipan. Saj dovolite, da sedem,
truden in lačen sem!«

»Veste kaj, gospod Pipan«, je prijazno nago-
voril Freeman svojega novega znanca, »pojdite k
študencu, vrzite te cunje raz sebe, okopljite se,
potem Vas popeljem v svoj grad, dam Vam perilo
in obleko in Vas pogostim. Ko si opomorete ne-
koliko, tedaj komaj mi poveste podrobnosti svojih
doživljajev!«

»Vaša obljuba, da me pogostite, mi je vlila no-
vih energij v moje izmučeno telo!« Po tej ugotov-
itvi je letel novo došlec k študencu in se vrgel,
ne da bi se bil prej slekel, v vodo. In ta čudotvor-
na voda mu je v trenutku odnesla vso obleko.

»Sedaj pojdete za mano! Če znate telovaditi,
Vam ne bo povzročal izprehod po vejah nobenih
težkoč.«

»Že doma sem bil telovadec, kolesar, tu v pragozdu sem se izučil za pravcato veverico, oziroma da ostanem v okvirju pragozda, za pravcato opicol!«

Brez najmanjšega pripetljaja sta pritelovadila Freeman in njegov gost do letala. Že medpotoma je poučil Freeman svojega spremljevalca v kratkih stavkih — brzojavni slog: pet, sedem besed, pa stop — o angleški ekspediciji, o bolezni Lowella, o življenju v pragozdu.

Pipan ni govoril ničesar. Tu pa tam se je začudil s kratkim oh-om in ah-om.

Muki je sprejel Freemana z običajno ljubeznivostjo. Po mačje se je šulil, smukal okrog njegovih nog. Niti opazil ni, da je dobil njegov regent po tolikem času zopet svojo izgubljeno glavo. Za gosta se niti zmenil ni.

Freeman je takoj izbral perilo, obleko in obutev Pipanu, ki se je v celi čisti srajci čutil ves prenovljen.

»Vem, da ste lačni, vkljub temu se mi je zdelo, da je bilo Vaše telo bolj potrebno poprave zunaj kakor pa znotraj. Tu imate jedilni list. Je res nekaj posebnega, ker ni dostavljena cena nobeni jedi. Toda, angleščine ne razumete, naj Vam torej sam prevedem: pečen fazan, kvašen jelenov hrbet, svinjske zarebrnice, ocvrte postrvi, mariniran sulec, mešana solata«

»Nehajte, za božjo voljo, gospod Freeman! Pasja dlaka! saj se še zadušim v svojih lastnih slinah. Dajte mi karkoli, za vse Vam bom hvaležen, samo da izpremenim dosedanjo hrano: polže, kobilice in sadež!«

Tri cele kroglice je zaužil Pipan. Njegovo poželjenje po dobri hrani je bilo večje od radovednosti, kaj in kako je s temi kroglicami. Cugal jih je, kakor bi imel bonbonček v ustih, in zadovoljnost se mu je brala z obraza.

»Po takem obedu bi ne bil napačen kozarec vinal!« je namignil Pipan. »Moji hvaležnosti bi ne bilo mej, če bi me osrečili še z eno kroglico teranal!«

»Žalibog, takih kroglic nam naša londonska družba ni poklonila, ker vpliva v teh krajih alkohol skrajno neugodno na telo in povzroča razne bolezni«.

»Škoda!« je odvrnil Pipan. »Menil sem le, da se mora tako obilni obed zaliti! Slednjič je pa tudi voda dobra!«

»Dovolite, da nahranim še tovariša in levčeta, potem bom prost. Do tedaj pa izvolite leči na moje ležišče, knjižnice Vam ne priporočam, ker so v njej samo angleška dela«.

Pipan je opazoval podrobneje notranjost kabine. Na čemer koli je obviselo njegovo oko, povsod je uzrl kaj novega. Vsega ni umel, vkljub temu se je čudil priročni in praktični opremi.

»Čaj napravim, da si utolažite žejo!« Freeman je bil že opravil svoje delo in se vrnil zadovoljen k svojemu gostu. »To se zgodi v trenutku, potem pa le ven s svojimi doživljaji! Jaz se bom tačas bril. Radi pokojnega bilija sem se popolnoma zanemaril!«

»Gospod Freeman, ali je vse to resnica? Pred dvema urama še raztrgan, lačen, izgubljen in sedaj? Samo da mi ne čara kaka bolezen pred smrtjo najlepših in najslajših podob pred oči! Mogoče imate kako cigareto! Po tolikem času bi si jo rad privoščil. Ne zamerjajte moji predrznosti!«

»Cigarete imam! S cigaretami se odganjajo komarji«.

»Če Vas torej zanima, kar začnem. Hvala za cigareto!« Pipan si je prižgal s kresilom cigareto in že prvi vdih so pričali, kako uživa. Ves zamaknjen je gledal za dimom in v zanosu je popolnoma umolknil. Slišalo se je le globoko požiranje in krepko izdihavanje.

»Doma sem iz Komna. Ko sem moral k vojakom, sem zaprosil za dodelitev v kolonijalne čete. Svet, daljni svet me je vedno privlačeval kakor magnet. Sprejeli so me k letavcem. Prišel sem v Vzhodno Afriko. Vroči so kraji, a prebil sem tudi vročino«.

»Oprostite!« ga je prekinil Freeman in odložil čopič, s katerim si je bil naložil debelo plast penečega se mila na lice in brado. »Povejte mi, kje je ta Komen!«

»Zraven Gorice. Ne vem, kako naj Vam natančneje dopovem. Gorice ne poznate. Torej bliizu Trsta, Trst je pa že bolj znano mesto.«

»Hvala! Le nadaljujte!« Freeman je drgnil bri-tev ob viseči usnjati pas.

»Dva tedna sta mi manjkala do tako pričako-vane in toli zaželjene odpustnice, ko smo dobili nalog, preiskati obmejno ozemlje. Namen tega na-šega poleta vsaj meni ni bil znan.

Sedli smo v letalo. V štirih smo bili, jaz sem bil pilot. Dobro je šlo.

Mahoma — bili smo že par ur v zraku — se mi ustavi motor. Počasi sem se spustil v drkalmem letu navzdol. Pristali smo sredi nepregledne sa-vane. Okrog in okrog sama trava. Ravan, neiz-merna ravan.

Takoj sem se lotil popraviljanja. Počil je bil važen, sestaven del motorja, ki bi se moral nado-mestiti z novim. Vsako nadaljno ukvarjanje je bilo ob tej ugotovitvi nepotrebno. Povedal sem tova-rišem svoje mnenje. Bili so mojih misli.

Kaj sedaj? Odtod! Kam? Kamor kolil Kako? Peš na vsak način! Kdaj? Čimprej!

V tej zadnji točki smo si bili nasprotnega mnenja. Oni se niso hoteli oddaljiti od letala, češ, druga letala nas bodo iskala in nas laže najdejo, če tvorimo vsi z letalom vred večjo točko, vidljivo tudi iz višine.

Vdal sem se večini. Preglasila me je bila. Ča-kali smo en dan, rešitve ni bilo, nobeno letalo se ni prikazalo na obzorju, najmanjši šum ni motil te-ga veličastvenega molka brezmejne savane.

Oglašal se je glad, oglašala se je v večji meri žeja. Čakati, da pride rešitev, če sploh pride re-šitev? Ne!

Povedal sem, da grem, da se bom skušal re-šiti, čeprav poginem. V brezdelju ne strpim več.

Odšel sem sam. Izbral sem si smer in v tej sem korakal. Užival sem travo kakor konj, ker je pa bila trava kolikor toliko sočna, sem si ob enem uteševal tudi žejo. Hodil sem ponoči, spal le v opoldanskih urah, ko sta me že popolnoma ubili hoja in vročina.

Par dni in par noči sem bil na poti. Hvala Bogu! Ne šakalov, ne hijen nisem srečal, čeprav sem slišal v daljavi njihov lajež. Začel sem pešati. Ko sem pa opazil na obzorju nekaj temnega, ki se je večalo, čimbolj sem se mu bližal, sem se s podvojenimi močmi zagnal in prišel v pragozd.

Iz dežja, pasja dlakal pod kap.

Kako se mi je godilo tu, Vam ne bom pravil, saj poznate pragozd in njegove tajne, kakor ste mi že sami omenili!

Taval sem naprej v izbrani smeri. Bog ve, kolikokrat sem že krenil vstran, a živel sem v domnevi, da je ta smer moja rešitev, zato sem tudi vztrajal.

Podnevi sem hodil, z dolgo vejo sem tolkel pogrmovju, da sem odganjal in plašil kače, hranil se z lešniki, velikimi kakor mačja glava, zvečil opolzle polže, pil dobro studenčnico, ponoči pa hajdil na najvišji vrh, da me ne izsledí kaka zver.

Videl sem leva, slona, hijeno; nobena zverina se me ni lotila; edino le komarji. To so Vam vragil Prve dneve sem bil tak, kakršnega slikajo sv. Boštjana. Polagoma so mi pa komarji kožo precej ustrojili. — Oprostite, kateri dan imamo danes?»

»Danes je trinajsti januar!« je odgovoril Freeman in si brisal obriti obraz v obrisačo.

»Torej sem že, čakajte, pol septembra, oktober, november, december, pol januarja, štiri cele mesece na polu.«

»Račun je precej točen. Dalje časa ste torej v pragozdu kakor pa jaz. Ker Vam je ozemlje dobro znano, boste od sedaj naprej naša — vojska. Vladavina, ki ima vladarja, regenta in vlado, mora imeti tudi vojsko. V naši pragozdni ustavi ste še premalo poučeni, a sčasoma se že izpopolnite!«

»Kar se bo zahtevalo od mene, izvršim, pasja dlaka!« se je moško odrezal Pipan. »Ker sem pa že član vojske in ker pri polku nismo drugega delali kakor igrali kvarte, prosim, da še midva eno zaigrava. Veste, še najbolj mi ugaja odprta briškola!«

»Kvart pa nimamo!« se je opravičeval Freeman in njegova vera v dovršenost in popolnost »Daidalos«-ove kabine se je začela majati. Ni bilo terana v zalogi, ni bilo kvart.

Prve pritožbe so prihajale na regentstvo. Kako ustreči upravičenim zahtevam? Odkod terana? Odkod kvarte? In Freeman ni niti mogel podati ostavke.

Huva.

»Izvrstno ste pripravili kosilo, dragi Pipan! Ne vem, zakaj se meni ne posreči v taki meri.«

»Navadno vržem nekaj začimb zraven, saj ga skoraj ni drevesa, čigar listov bi ne bil pokusil pri svoji blodnji po pragozdu. To je tisto, kar boljša okus in ne moja umetnost.«

»Za koliko časa imava še jelena?«

»Pojutrišnjem poide naša zaloga!«

»Torej pojdem jutri na lov. Nadejam se, da se udeleži kmalu tudi Lowell skupnih obedov. Redi se in lica mu pordevajo bolj in bolj. Čudno, leksikon v naši kabinski knjižnici pravi, da je spalna bolezen neozdravljiva, bolnik hira od dne do dne, dokler ne shira. Lowell pa pobije v vsaki točki ta leksikon, ki je celo, kakor sem se prepričal, zadnje t. j. lanske izdaje.«

»Pa tudi Mukiju bo treba dati menda kmalu mesnato hrano! Tako me gleda, ko razsekljujem meso!«

»Še prezgodaj, on ima sedaj tri dobre mesece. Komaj s šestimi ga odstavi. Saj res, ko že govoriva o levih, ste li pevec?«

»Seveda!« je potrdil Pipan. »Ne da bi se hvallil, me je učitelj-pevovodja našega društva večkrat določil za solista. Že kdaj bi pel, pasja dlakal toda gospod Lowell spi, pri spečem človeku pa, čeprav boleha na spalni bolezni, ne gre pesem iz grla. Muki ni muzikaličen. Ker si nočem zaigrati njegove naklonjenosti, rajši molčim.«

»Lepa je slovenska narodna pesem. Polagoma se jih naučim precejšnje število. Moja sorodnica prepeva namreč ves dan po hiši in nehoče moram pripevati«.

»Ne vem, gospod Freeman, ali liči ljubkost naše narodne pesmi v besedilu ali v napevu ali v duši, dovzetni za naravno, neizumetničeno preprostost!«

»Le zapojte kako, a bolj poluglasno!« je prigovarjal Pipanu Freeman. »Če jo bom znal, bom pomagal«.

Pipana ni bilo treba dvakrat prositi. Naslonil se je na steno kabine in začel: Pod klančkom sva se srečala

Pozabila sta pevca, da spi Lowell, nista se zmenila za naklonjenost Mukijevo, zažingala sta jo in slovenska narodna pesem, ubrano zapeta, je prvič zaplula po divjem pragozdu.

Ni še izzvenela prva kitica, ko se je zaslišal iz globine gozda glas, ki je rasel, kakor raste bližajoča se vihra, in ki je kakor odrezan prenehal, ko je dosegel najvišjo moč.

Prvi se je zavedel Freeman. Planil je po puško in že sta ga požrli tmina in tajna pragozdnega vejevja. Kakor opica je letel tja, odkoder je bil slišal ono silovito vpitje. Žival ali človek, eden je moral biti v nevarnosti, kajti le, kdor gleda v popolni posesti svojih telesnih in duševnih sil smrti naravnost v obraz, je zmožen istisniti iz svojega prsnega koša tako nenavadne glasove.

Podvival je svoj korak. Sekunde so se mu zdele minute. Naprej! Hitreje! ... Postoj! Prav pod vejo, na katero je stopil Freeman, je stal nag človek, mišičaste postave, plavih las — levja koža mu je bila zdrknila s pleč in mu obvisela na pasu iz dveh levjih repov. Na rokah je nekoliko krvavel. Gotovo ga je bil ranil kak trn. Toda ne, velik leopard je obkrožal svojo žrtev. Ljuto je bila zver s svojim repom po fleh, iskajoč ugodne prilike, da se zaleti z enim samim skokom nanjo.

Mirno je sledila človeška postava vsakemu gibu, zroč neprestano v svojega silnega in vrhu vsega še razdraženega nasprotnika iz oči v oči, ne da bi se ji bila le najmanj pojavila kaka morebitna razburjenost.

Freeman se je čudil tej neverjetni hladnokrvnosti. Počasi je prislonil puško k licu, nameril jo mirno na k naskoku pripravljajočo se, ne, že naskakujočo zver, sprožil in videl, kako je mačka dovršila svoj skok in padla mrtva na tla, ker se ji je bil neznanec pravočasno umaknil. Par trenutkov pozneje je stal Freeman pred njim.

»Predstavljam se Vam: James Freeman, ekspedicijski pri tvrdki »Times« iz Londona«. Hitro si je po teh besedah segel Freeman v žep, privlekel iz njega malo stekleničico in pomazal neznančurano z jodom, da mu jo razkuži in ustavi kri.

»Pusti! Pusti! Se že sama zapre! Jaz sem Huva! Tako mi pravijo Arabci in zamorci. Zakaj si ubil zver? Huva utruji vsako zver. Ko ga naskoči, počene ali skoči vstran, dokler se žival ne naveliča«. Angleščina, ki jo je govoril ta pragozdni skakavec, je bila neokretna. Že iz prvih stavkov se je poznalo, da ni govoril že dolgo tega jezika. V izrazih je bil preprost ko otrok in večkrat se je moral loviti za kako navadno besedo.

»Sedaj sem Vas pa spoznal!« je veselo vzkliknil Freeman. »Vaš oče je bil Korak »ubijavec«, Vaš stari oče pa Tarzan, kaj ne, lord Greystoke! Že Vaš krik, ki je bil zmago naznanjajoči krik človeških opic, bi mi bil moral povedati ves Vaš rodovnik. Zelo me veseli! V čast si štejem, da sem se seznanil v Vami, mylord!«

»Jaz sem Huva! Zavpil pa nisem kot zmaga-vec. Ostrašiti sem le hotel zver s tem svojim krikom. Seveda brez uspeha!«

»Dovolite, gospod Huva torej, da Vas povabim v svoj dom, da se nekoliko pomeniva. Vso Vašo rodbino poznam dobro, saj je vse njene dogodljaje sporočil širnemu svetu Vaš hišni pisa-

telj, Edgar Burroughs. Nikakor ne odklanjajte mojega vabila, pridite, par dni ste lahko moj gost!»

»Grem! Prej se pa okopljem. Tvoje mazilo si sperem. Rane ozdravi čas, bolezni pa zdravilno zelišče«.

»Tu blizu je potok, kjer se lahko okopljete. Veseli me, da ste sprejeli moje vabilo. Ali pa boste lahko plezali? Ranjeni ste in nekaj krvi Vam je tudi izteklo!«

»Malenkostne praske. Čigar starega očeta je dojila opica, pleza z eno samo roko in če še ta odpove, s samim trebuhom«.

Šlo je izvrstno. Huva je plezal, skakal, telovadil, kakor bi bil pravkar zbežal iz kakega cirkausa, medtem ko se je Freeman trudil, da je kolikor toliko dohajal ranjenega Tarzanovega vnuka.

Pri potoku si ni mogel Freeman kaj, da bi ne bil vprašal Huve: »So li za vsako bolezen zdravilna želišča?«

»Za vsako!«

»Tudi za spalno!«

»Ne, ta se zdravi drugače!« Huva si je izpiral rane in nadaljeval. »Pri zamorcih čakajo sorodniki dva, tri dni. Če se bolnik hujša, ga četrty dan požro. Ne marajo, da jim bolezen odje najboljše kose mesa. Če se bolnik ne hujša, v tem slučaju je bolnika pičil samec, mu puščajo kri. To mu nadomeste s krvjo sorojaka, ki dobi za to uslugo ovco ali pa hčer za ženo«.

Transfuzija, najmodernejša operacija je torej v navadi že pri divjih narodih. Tudi Lowella, tako je razmišljajl Freeman, je moral pičiti samec; samice so izbirčne kakor vse druge tako tudi one iz rodu ce-ce in se ne lotijo tako suhih, mršavih postav, kakršna je bil Lowell ob svojem prihodu v Afriko. Samci pa pijejo iz kakršnega koli kozarca, samo da teče.

»Čemu se zanimaš za spalno bolezen?« je vprašal nemudoma Huva.

»Moj tovariš boleha za samčevim pikom. Rad,

zelo rad bi ga ozdravil. Kako se pa Vi branite teh krvoločnih komarjev? Vaša nepokrita koža jim nudi dovolj obsežno pašo.

»Komarji se me ogibljejo«.

»Čudno! Mi imamo zastrta okna v svojem domu, srajca je zapeta do gležnjev, človek je pokrit z odejo, vkljub temu prižvižga mrčes, o katerem ne veš, ali je iz rodbine ce-ce ali ne, in če je iz te rodbine, ali je moreča samica, ali le uspavajoči samec!«

»Odkar se mažem s smradljivcem, me ves mrčes pušča popolnoma pri miru!«

»Petrolej? Tu v pragozdu?« se je začudil Freeman. »Kje ga pa kupujete? Že vem! Skoraj gotovo ste odkrili petrolejske vrelce?!« Istočasno je pa šinila Freemanu nova misel v glavo: videl je pred sabo francosko »Libellule« s praznimi bencinskimi posodami. Kako dobiti iz nafte bencin, bo vedel Lowell, njega treba torej ozdraviti. Lowell dobi, če treba, njegovo, Freemanovo kri, za odškodnino pa mora izdelati toliko bencina, da se reši »Libellule« iz pragozda in na njej tudi obe ekspediciji.

Srce je krvavelo Freemanu pri misli, da bo moral uporabiti francosko letalo, čeprav mu bo on sam dal z bencinom življenske moči. In »Daidalos« je skoraj nepokvarjen! Vijak je sicer razbit, malenkost, drug vijak se pritrdi, saj je družba skrbela tudi za take slučaje in priložila nadomestni vijak. Kdo pa naj zgane letalo iz vejevja? Moral bi priti kak vetrni vrtinec, ki bi vzdignil letalo iz vejevja in ga počasi položil na jaso zraven »Libellule«. Le na ravnem prostoru, na jasi, bi prišel novi vijak do veljave.

Vse to so v hipu predelali Freemanovi možgani. Izhod iz neskončnega pragozda se mu ni zdel več tako nemogoč. Ali vrne Lowell s svojim kemičnim znanjem nasprotnemu letalu življensko silo, ali pa prenese, kar je bolj neverjetno, kak orkan njegovo letalo iz vejevja na pripraven pro-

stor, kjer bo imelo dovolj zaleta, da se vzdigne v zrak.

Huva si je bil v tem temeljito izpral rano in se rešil neprijetnega mu joda. Pripravljen je bil, čeprav krvaveč, slediti Freemanu na njegov dom.

Obisk prihaja, si je rekel Pipan, ko je opazil v Freemanovi družbi neznanca, ogrnjenega v levjo kožo. Odkod nagi novo došlec, kaj je, mu že pove Freeman in Pipan se ni več zanimal za obisk. Ostal je v medkrilju, dokler ga ni poklical Freeman v kabino.

»Sklenila sva z gostom — predstavljam vaju: Huva, Tarzanov vnuk in Pipan s Krasa — da ozdraviva Lowella. Operacija ni nevarna. Pri tej Vas pa potrebujeva. Najprej bomo puščali Lowellu z majcenimi zajedavci otrovano kri, nato se je pa meni odtegne toliko, da se z njo nadomesti Lowellu odvzeta količina.«

»Ne, gospod Freeman, tega ne dopustim nikdar!« je hitel zatrjevat Pipan. »Ne, Vi ste mi rešili življenje, jaz in ne Vi dam Lowellu svojo kri! Pasja dlaka! Saj se razumemo! V teh par dneh sem se tako popravil, da prav lahko pogrešam, če treba, polovico svoje krvi. V tem oziru, gospod Freeman, sem in ostanem neomahljiv. Škoda besed! Nastavite me, kakor se nastavi sod, samo da bom tudi jaz žrtvoval malenkost za to podjetje, posebno pa pomagal do zdravja gospodu Lowellu, ker sem prepričan, da osreči s svojim izumom, o katerem ste mi zadnjič pravili, vesoljni svet!«

Freeman se je nekaj časa hudoval, prevedel Pipanovo zahtevo Huvi, opažujočemu ves čas pozorno bolnika, in se končno vdal.

V precej obsežen prazen hladilnik se je odtekala kri. Ko je je bilo po Huvinem mnenju dovolj, je nastopil Pipan in kmalu je zaplula po Lowellovih žilah Pipanova kri.

Vsa operacija je trajala kvečjemu četrt ure. Osem oči je gledalo venomer v Lowella, pazilo na najmanjšo kretnjo, buljilo za naneznatnejšim znamenjem, kajti tudi Muki se je bil priplazil v bližino

in ogledoval velevažno kakor vsi drugi ležečega bolnika. Dejstvo, da se ni nobeden zmenil zanj, ga je bilo privabilo iz koča.

Bolnik se je zgenil. Nobenemu ni ušla skoraj nevidna kretnja. Tudi lice je za razliko pordelo. Trepalnice so se za spoznanje stresle. Desna roka, ki je ležala iztegnjena mirno ob telesu, se je skrčila, vzdignila in pomencala desno oko.

Lowell se je vzbudil.

»Pasja dlaka!«

Teh besed pa ni izgovoril Pipan, nikakor ne, prišli sta iz ust Lowellovih.

Pipan se je začudil. Freeman je pa ugibal odkod mahoma pri Lowellu znanje tujega jezika?

Bil je tudi to pot prvi, ki je razrešil vprašanje. Pipanu je bila namreč že od nekdanj »pasja dlaka!« v krvi, z njegovo krvjo je pa prešla v Lowellove žile. Tako je postal Lowell Slovenec in njegova nova slovenska narava je planila na dan z običajno nedolžno »pasjo dlako!«.

Ves začuden je gledal Lowell svojo okolico, a razgledati se ni mogel. Komaj Freeman mu je osvežil spomin s tem, da mu je v dveh, treh kratkih stavkih pojasnil ves položaj.

Nič kaj ni verjel Lowell. Vstal je, pogledal skozi okno na gosto vejevje, videl malo zverinico ob ležišču, s pogledom je ošinil zdaj Freemana, zdaj Huvo, zdaj Pipana. Preveč je bilo zanj. Upehan je zopet legel in zaspal, a to pot je spal spanje zdravega človeka, ki je premagal hudo bolezen in se v tem boju utrudil.

»Pustimo ga, naj se naspi, revež!« je pripomnil Freeman in hitel k jedilni shrambi, da pogosti gosta, ki je vkljub vsem telesnim naporom pripomogel še največ k temu, da je postala angleška ekspedicija po poltretjem mesecu zopet polnoštevila, kar se tiče poslovanja njenih članov.

Teorija se je vzbudila, vse je želino pričakovalo njenega prebujenja in ogromno delo je čakalo njenih izpočitih, svežih sil in energij.

Huva je pogoltnil, da se ni zameril gostitelju, tri kroglice: mesno juho, telečji zrezek in pečena jabolka, kroglice, ki jih je hranil Freeman samo za bolnike.

Ko je pa Huvin občutljivi vonj izvohal v nekem hladilniku sirovo meso, je stopil, ne da bi se bil opravičil, k hladilniku, vzdignil pokrov, segel vanj in v trenutku je raztrgal z zobmi celo jele novo pleče.

»Tako večerja Tarzanov vnuk!« je svečano izjavil Huva.

»Vso zalogo nam je pojedel!« je žalostno pošepnil Pipan Freemanu.

»Le brez skrbi! Zdaj, ko je Lowell zdrav, lahko uživamo tudi mi kroglice. Posebno Vam priporočam kroglice: številko sedmo, trinaisto in štiri in dvajseto, ker ste izgubili mnogo krvi!«

»Če vem, kje je, je nisem mogel izgubiti!« se je moško odrezal Pipan. »Sicer pa ne čufim prav nič izgube, pasja dlaka! Če bo treba, kar nastavite me zopet!«

Sirovine.

Na široki veji sedeč sta počivala. Huva sam nikakor še ni bil truden, a uvidel je, da treba privoščiti nekaj oddiha in malo počitka Freemanu, ki je sicer spretno, vztrajno in molče premagoval medpotoma vse zapreke, a se polagoma le usopel.

Pritelovadila sta pa tudi precej daleč. Huva je bil namreč povabil Freemana — Lowell se tačas še ni bil vzbudil iz svojega spanja po operaciji — s seboj na kratek izprehod po pragozdu. Če je imel zraven še kak drug namen, ga je vsekakor skrbno prikrival. Freeman se je rad odzval vabilu, saj mu je bila dana možnost, prigledovati na podlagi lastnih opazovanj opisovanje hišnega pisatelja Tarzanove rodbine.

Od strani je pogledal Freeman žilavo postavo svojega novega tovariša. Telo je bilo posejano z brazgotinami, levja koža je le malo zakrivala še presne rane.

Ta pogled je prevzel Freemana in v duhu je odložil svojo častno mesto regenta v levovem kraljestvu, odložil je prostovoljno, ker je uvidel, da ga Huva prekaša v samozavesti, odločnosti in neustrašenosti. Kratek je bil torej njegov sen regentstva.

Vse drugače bi se bila zadeva iztekla, da ni odpovedal prav pred par dnevi bilij. Kdo, pa naj bi bil še tako močan, bi ga mogel pahniti s stola vladajočega regenta, njega, nevidnega nasprotnika? S svojim sedanjim naslednikom, s Huvo, bi se bil boril za nadvlado v pragozdu in tudi zmagal!

Dvakrat, trikrat je ošinil s pogledom Freeman pravega vladarja širnega pragozda in že je prebolel svojo predčasno upokojitev. In ko je oko zopet obviselo na tej krepki postavi, si ni mogel kaj, da se ni poklonil v duhu tej izredni telesni sili.

Freeman tako rekoč še ni bil vzravnal svojega hrbta iz vdanostnega poklona, ko je njegovo oko opazilo na Huvi nenadno izpremembo. Misičasto, z brazgotinami in ranami posuto, v levjo kožo odeto telo se je začelo tresi, da je čutil Freeman, sedeč na isti veji, vse tresljaje. Skladne poteze so se bile spačile, njegovo oko se mu je bilo naravnost zapičilo nekam v tla med grmičevje. Vsa polt mu je pobledela, le robovi že zaceljenih brazgotin so povišnjeveli.

Počasi, kakor da čaka tudi njega prav tako grozno iznenadenje, je obrnil Freeman svojo glavo v ono smer, kamor je še vedno buljil neustrašeni Huva.

Nič posebnega ni opazil. Nobena zver se ni skrivala v grmičevju, edino mala črnopegasta žabica je skakljala po njem z veje na vejo.

Huva se je še vedno tresel, tresel pa tako, da bi bil padel Freeman, ki je sedel bolj oddaljen od debla, z veje, če bi se je ne bil oklenil z obema rokama.

Huva je dovolj pameten, tako si je predočeval Freeman; če se trese, že ve, zakaj in čemu se trese; če se ga je pa lotila bolezen, nova, mogoče še nalezljiva bolezen, se bo tresel še on, Freeman. V dveh je ognjenica, vročica mogoče zabavnejša in manj strašna, kakor če nastopa posamič.

»Žabo sem videl«, se je oglasil Huva. Glas mu je trepetal in do bledih ustnic se mu še ni bila dokopala srčna kri. »Žabe pa ne smem videti. Pred žabo vstrepečem«.

Ker je bila žabica tedaj izginila v grmovje, se je Huva nekoliko umiril. Zdelo se mu je potrebno, da pojasni svoj stud do žabe. »Pred kratkim sem tu v gozdu zaspal. V sanjah sem se videl otrok v vozičku. Nad mano se je sklanjala gospodična.

Tlačila mi je v usta bonbončke. Vzbudil sem se. V ustih sem čutil žabo. Skočila mi je bila v odprta usta«.

»Končajte, Vas prosim!« je hitel Freeman; pobledele je hipoma in polne kaplje so se mu pojavile na čelu. »Dobro, da sem še tešč. Nikdar ne denem več bonbončka v usta, tako so se mi pristudili!«

»Meni pa žabel« je izjecljal Huva, nakar sta se začela tresti oba: Huva, ki je ubijal leoparda in leve, in Freeman, ki se je z levi celo poigral.

»Sama sval!« Freeman je prvi prekinil molk. »Ne smete zameriti moji radovednosti, ki je v tem slučaju umestna. Vaš stari oče, Tarzan, je dobil svojo ženo, Jane Porter, v pragozdu, Vaš oče, Korak, se je spoznal s svojo ženo, Meriem Jacot, tudi v pragozdu, zato je upravičeno moje izvajanje — do tretjega gre rado — da boste i Vi spoznali svojo bodočo ženo v pragozdu. Ali ste že kaj takega izteknili? Ni za drugo, kakor za to, da obvestim Vašega hišnega pisatelja o najnovejšem dogodljaju v Tarzanovi rodbini in mu pripomorem do dveh, treh novih knjig o potomcih dojenca človeških opic«.

»Ne, belokožke nisem videl že par let nobene!« Žalosten je bil Huvin glas ob tej ugotovitvi. »Oče Tarzan je bil močan, sin Korak je bil močan! Vnuk Huva peša. Čutim v mišicah in v glasu«. In kakor bi hotel sebe prepričati, da so bile to, kar je pravkar ugotavljal, le besede, si je Huva pretegnil ude in šlo je dalje po pragozdu, Huva spredaj, Freeman za njim, po vejah, med nebom in zemljo. Kam, ni utegnil vprašati Freeman. Paziti je moral, da ni le preveč zaostajal za svojim vodnikom, ki je drvel naprej, kakor bi ga podila — žaba.

Koliko časa sta telovadila po vejah, ni imel Freeman najmanjšega pojma. Vedno enaki polumrak med vejevjem ni nudil nobenih oporišč za izračunjanje časa.

Freeman se je čudil, kako se je spoznal Huva po teh vejah širnega pragozda. Kakor bi bile vrezane puščice v debela ter kazale Huvi pravo pot! A

Freeman ni opazil, v kolikor mu je dovoljevala naglica pohoda tako opazovanje, nobenega vidnega kažipotata.

Freemanu so že pohajale moči, njegove noge niso bile več tako gofove in tudi v rokah je čutil krče napovedujoče občutke. Kakor bi bil slišal Huva to pešanje, je osrčil Freemana tam daleč s treljega drevesa, naj se požuri, za pol ure bosta na cilju, sicer ju dohiti noč!

Besedica cilj je vtila Freemanu novih moči v ude. Zavest, da bo slednjič tudi tega drevenja konec, ga je osokolila.

Ko sta se spuščala z zadnje veje na tla, se je razprostiral pred njima neporastel svet, iz katerega so se vzdigovali polagoma skalnati griči.

Huva ni vprašal, kaj in kako, plezal je po skalah sto, dve sto metrov, tu šel po ravni stezi, tam se spustil v sofesko med griči, prekoračil dolinico, stopal po bližnjici, preril se na rebri skozi gosto zaraslo grmovje — in na vrhu sta bila.

Pred Freemanom je ležalo petrolejsko polje. Smrad mu ga je bil napovedal že na rebri. Kamor je segalo oko, vse sami vrelci. Smrdela je nafta, zato je pa oko tembolj uživalo.

»Huval« je povzel besedo Freeman, ko se je bil umiril od napornega plezanja. »Saj tu Vam vrejo iz zemlje milijoni, krili bi lahko potrebe dveh, treh držav, Vi se pa zadovoljujete v svoji skromnosti s stotinkami, s katerimi se branite komarjev!«

»V obljudenih krajih bi imeli vrelci svojo vrednost, tako pa«

»Vi niti ne veste«, mu je segel Freeman v besedo, »da živimo v dobi, v kateri se tembolj skrčujejo daljave, čim boljša so prometna sredstva. Kaj to, če so vrelci sredi pragozda! Za letala malenkost! Že vidim, kako se širi naselbina, kočje, lesene barake rastejo kar iz tal, prostora zmanjkuje, pasti morajo orjaška drevesa. Ni treba poti skozi gozd, zadostuje pot nad gozdom. Če peljejo voli seno, če vozijo konji oves, bodo tudi letala in zrakoplovi prevažali bencin, ki je njihova hrana.«

»Ne pravi«, Huvin glas je postajal mehak, »o vrelcih nikomur! Ne maram ljudi tu v gozdu! Sedaj si pa zopet namažem telo zoper komarje!«

Tudi Freeman je stopil k vrelcu in se namazal po vsem telesu. Duh mu ni prijal, toda rajši naj trpi nos kakor pa vsa koža.

»Ta vrelec bodi tvoj!« je svečanostno izjavil Huva.

Freeman pa, ki ga je bila evropska kultura kolikor toliko že pokvarila, je sklepal iz te nedolžne poklonitve, da je postal delničar, če že ne največjega petrolejskega trusta pa vsaj družbe za preganjanje mrčesa.

»Danes prenočiva tul« je odločil Huva. »Jutri ti pokažem največjo tajno pragozda. Sedaj pa spat!«

Pod robom planote je bilo med dvema skalama zatišje, v katero sta zlezla Huva in Freeman. Minuto pozneje sta oba že spala.

Ko se je Freeman zjutraj vzbudil, mu je udaril duh po pečenem mesu v nos. Pred skalo je obračal Huva z levico na ražnju oskubenega pliča kurje velikosti, medtem ko je sam obiral kar sirovo drugo tako žival, držeč jo v desnici.

»Odkod vžigalice, odkod perutnina?« je razmišljal Freeman in komaj nato privoščil Huvi: »Dobro jutro!«

Huva je uganil njegove misli. »Suha veja ob suhi veji se vžge. Divje kokoši so prišle same. Klical jih je samec. Dobro se najej! Dolgo pot imava pred sabo!«

Huva ni pretiraval, ko je omenil, da ju čaka dolga pot. Pet ur sta se že lovila po prvem, drugem in tretjem nadstropju pragozdnih dreves, le pri jasah sta se spustila v prilličje, da jih preletita.

Freeman je imel občutek, kakor bi si bil obrabil svoji nogi najmanj do kolen. Za vso to obrabo ni bil deležen ne pogleda, ne besede svojega vodnika. Kratka, najkrajša beseda bi mu bila vlila novega olja v njegove sklepe.

Pet ur telovadbe na drogu, bradlji, skoki v višino, daljavo, vse to s kinematografsko naglico, tega ne vzdrži niti najboljši olimpski prvak. Freeman je prišel do zaključka, v kolikor je sploh še mogel misliti, da bo morala človeška opica nadomestno dojeti njegovega, Freemanovega, starega očeta, sicer je popolnoma neumljivo, odkod pri vnuku tolika vztrajnost in taka izurjenost v plezanju.

Huva je položil dvignjen kazalec na usta, znamenje za molk in opreznost.

Gozd je prenehal kakor pred petrolejskim poljem. Po slrmi stezi — Freeman si je moral sezuti črevlje — sta prispela na skalo.

Pred Freemanom dolina, precej obsežna in na njej v solnčni svetlobi bliskajoča se okostja brezštevlnih slonov. Freeman je vedel, da gredo sloni umirat na določen kraj, kam, tega še ni dognal noben zemljan. Sloni sami stražijo vse dohode do te doline, ki je popolnoma skrita v pragozdu in gorje onemu, ki bi se ji približal.

Če je gledal Freeman prejšnji dan milijone na petrolejskem polju, je videl v tem trenutku milijarde. Sto in stoletja so prihajali sloni, rod je za rodom umiral tu, dolina se je polnila z dragocenimi zobmi in okostji.

Freeman je nepremično zrl to bajno bogastvo.

Tu se priziblje slon, počasi jo mahne naravnost v sredo doline, razkorači se, pogleda s svojimi malimi očmi naravnost v solnce, iz grla se mu izvije žaloben glas — bila je to njegova labodja pesem — lahek trepet strese še enkrat orjaško telo, ki je nato padalo počasi na koščena fla, kakor bi se bilo balo, da se rani ob kaki kosti na fleh.

V tem se je pa zgrnila na slona megla, prihajajoča iz bližnje skupine dreves na nasprotni strani doline. Bila je to cela vojska hroščev, ki so hoteli gostit se in polagat zalego v crknetino.

Kakih deset hroščev, bodisi da niso imeli smisla za skupne nastope, bodisi da so si hoteli

privoščiti boljšo hrano in udobnejše zaplodišče, je priletelo naravnost na Freemanovo roko. In Freeman se ni smel zgeniti, da ga ne opazijo čuvaji. Kako rad bi jih brnil s prstom in zarenčal nad njimi: »Poberite se, jaz nisem crknjen slon!« Tako je pa moral gledati, kako so si izbirale živalice primerno mesto, da polože vanj svojo zalego.

To so bili naravnost strašni trenutki. Kaj komar ce-ce, po njegovem piku zadremlješ začasno ali za večno, ti hrošči pa polože zalego človeku v živo telo, braniti se ne smeš radi čuječih čuvajev, zalega se razvija na račun zaplodišča v tropičnih krajih z brezžično naglico in preden se zaveš, te je samo še polovica.

Letali so hrošči okrog Freemana, sedali na njegovo roko, a — hvala Bogu — hujšega ni bilo. S tem, da se je bil prejšnji dan namazal s petrolejem zoper komarje, se je rešil golove smrti: pojedeni biti pri živem telesu.

Huva, ki je ves čas ležal nepremično kakor iz bróna ulit pred Freemanom, je dal z mezincem leve noge komaj vidno znamenje, da se umakneta.

Umaknila sta se oprezno, počasi in previdno, da ju ni opazil noben čuvaj slonskega pokopališča v temnem pragozdu.

Teleokifer.

»Danes je pa najin dan, Mukil Sama sva. En gospodar je šel z gostom na lov, drugi pa še spi.«

Pipan je sedel na nizki pručici in gladil levčeta, ki ga je, čepeč pred njim, pazno gledalo, kakor bi razumelo vsako njegovo besedo.

»Le ne korači se mi, ne morem te vzdigovati kakor Freeman. zame si pretežak! Čeprav se ne bova igrala, nama ne bo dolgčas. Veš, pokazati ti hočem nekaj, česar doslej še nisi videl. Le miren bodi, pa priden, pa počakaj me malo, takoj se vrnem!«

Muki je ostal na svojem mestu. Le z glavo je sledil Pipanu, ko je ta stopal k zadnji steni kabine, snemal z nje precejšnje zrcalo, vračal se z njim in ga postavljajl predenj.

»Sedaj pa poglej semkaj!« je začel Pipan in zopet sedel zraven Mukija na pručico. »Ne, miruj s šapo, saj lahko mirno gledaš do sedaj ti še neznano bitje. To, kar vidiš, je lev. Zelo divja zver, toda šele potem, ko se odslavi. Živi v pragozdu, pa tudi na letalih s polomljenim vijakom. Hrani se umetno s kemikalijami in je Freeman s svojim mezinčcem le dozdevna njegova dojkilka!«

»Pasja dlakal!«

Oba, Pipan in Muki sta se ozrla. Lowell se je bil vzbudil; sedel je v spodnjicah na ležišču in se hotel prav s tem klicem prepričati, je li to, kar se odigrava pred njim, slika ali dejstvo.

Pipan je skočil pokonci, postavil se strumno

pred Lowella, udaril s petami skupaj in se predstavil, pozdravljajoč ga po vojaško z desnico.

Vkljub »pasji dlakil« v slovenskem jeziku se je zdelo Pipanu, da je z Lowellovo slovenščino pri kraju. Kako je Lowell sploh prišel do »pasje dlake!«, ni Pipan niti razmišljal. Vsak človek si zapomni pač najznačilnejši izraz iz tujega jezika; s tem je pa tudi že zadostil svoji radovednosti.

Ko se je bil Lowell oblekel — obleka ga je čakala obešena nad ležiščem — je preletel z očmi takoj vso notranjščino kabine. Spomin se mu je polagoma vračal.

Najprej je stopil k jedilni shrambi, h kroglišču, da se naje, kajti želodec se mu je že začel oglašati. Privoščil si je takoj svinjsko pečenko. Zaužil je kroglico z vso slastjo, tako ga je bil dotok nove krvi ulačnil.

Vprašal je nato po Freemanu, doznal iz Pipanovih zelo umljivih kretenj, da je šel streljat divjačino. Nato se je pa lotil takoj dela. Teorija se je bila vzbudila in iskala prilike, da se čimprej udeleži po tako dolgotrajnem odmoru.

Precej hitro je proučil Lowell ves položaj. Letalo je bilo priletelo v pragozd, pokvarilo se in teoretika, kakršen je bil Lowell, je čakala prva naloga, da dožene, kje se nahaja letalo.

Izmeriti treba zemljepisno dolžino in širino. Na primernem prostoru se postavi tozadevni aparat, šesternik, in še v teku noči se dožene po stanju severnice širina točno do minute in sekunde. Sledeči dnevi se uporabijo za določitev dolžine, ki zahteva daljšega in večkratnega opazovanja. Tako ugotovljena točka se zaznamuje v atlantu, iz nje ga se nato razbere brez vsakega truda najkrajša pot iz pragozda, tudi če bi jo bilo treba prav peš udariti.

S kretnjami je naprosil Lowell Pipana, naj mu pomaga, spraviti šesternik z daljnogledom in podstavkom na najvišjo točko drevesa. Tu sta ga oba po večurnem delu postavila na trdno podlago, na tesno skup zbita drva. Delala sta ob najhujši vro-

čini, teklo jima je z obraza, a mirovala nista, dokler ni bil Lowell z gradbo novega opazovališča popolnoma zadovoljen.

Precej utrujena od dela, še bolj pa zdelana radi vročine sta se vračala v kabino h kosilu.

Tu ju je čakalo presenečenje. Na razvalinah zrcala, ki ga je bil pozabil Pipan pravočasno odstraniti, je kraljeval Muki. Toliko časa se je boril s svojim dozdevnim zrcalnim tekmečem, dokler ga ni, ubivši zrcalo, premagal. Dokazal je s tem, da ne pripušča kot vladar sebi enakega zraven sebe.

Največji kos razbitega zrcala je hitel Pipan shranjeval, da se bosta vsaj videla briti v njem tako Freeman kakor Lowell.

Po obedu sta legla. Lowell je še nekaj časa razlagal, kako se določita zemljepisna širina in dolžina, zabelil parkrat svojo angleško razlago s slovensko »pasjo dlako!«, a Pipan ga ni več slišal, ker je bil že pri drugi »pasji dlakil«¹ sladko zaspal.

Ta popoldanski počitek, čeprav je trajal le dve dobri uri, je Lowella popolnoma poživil. Takoj jo je urezal na opazovališče.

Povzpevši se na preprosto, a trdno ploščad, se je zaman ogledoval po svojem aparatu. Podstavek s šesternikom in daljnogledom vred je bil izgubil.

Lowell se je vrgel na trebuh, da izsledi svoj aparat, če bi se bil ta mogoče ustavil pri padcu na kaki veji. Zaman.

Radi polutme v vejevju se ni mnogo zanesel na svoje oči, zato je začel sam preiskovati drevo, iztikal je po vseh njegovih vejah, spuščal se polagoma na tla, brskal tu daleč okrog po goščavi, svetil — pod drevesom je vladala že precejšnja tema — z električno žepno svetiljko, da bi mu v njenem svitu zablješčala medenina aparata. Zaman. Aparat je izgubil. Požrla ga je bila nerazrešljiva tajna skrivnostnega pragozda.

Komaj se je bila teorija angleške ekspedicije z Lowellom vzbudila, komaj si je nato naložila prvo

nalogo, ugotoviti lego Robinsonovega otoka v pragozdnem morju, že je morala zaznamovati svoj prvi neuspeh. Usoda je hotela, da ostane pristanišče angleškega letala neizmerjeno glede zemljepisne širine in dolžine.

Lowell je še dolgo časa razglabljal. Ko se mu je dozdevalo, da se zaman ubija s to uganko, je sedel mirno, kakor bi se ne bilo nič pripetilo, k Pipanu in ga začel izpraševati, kako se pravi tej ali oni reči, na katero je pokazal s prstom, v njegovem jeziku.

Samo enkrat je slišal Lowell slovensko besedo, pa jo je že znal ne samo pravilno izgovoriti, marveč si jo je bil tudi dobro zapomnil. Hitro se mu je množil besedni zaklad in po kratkem pouku je vedel že za vsako stvar v kabini in v njeni vidni okolici slovenski izraz. Nova kri, ki se je pretakala šele en dan po njegovih žilah, je delala naravnost pedagoške čudeže. In kako vestno je poslušal Lowell svojega učitelja. Noben otrok ne posluša pazljivejše svoje pravljice pripovedujoče babice! Energija, ki je počivala toliko časa neizrabna v Lowellu, se je morala udejestiti v drugi smeri in uporabil jo je za učenje novega jezika. Česar se je pa Lowell lotil, ni izpustil več iz rok, vztrajen je bil do skrajnosti in če bi ne bil zaspal njegov učitelj, bi bil trajal pouk gotovo do belega dne.

A tudi Lowell je končno zaspal. Bila je to druga noč, ki jo je prespal že v slovenskem jeziku.

Ko sta se bila po skoraj štiridanski odsotnosti vrnila Freeman in Huva zopet v kabino, je že tolkel Lowell nekoliko po komensko. Pipan, njegov učitelj, je bil namreč pozabil po svetu šolsko pravilno izgovarjanje, ostala mu je le še domača govorica in v tej se je poučeval tudi Lowell.

Freeman je bil ves čas molčeč in zamišljen. Vedno je videval pred sabo neizmerno planjavo z neizčrpnimi petrolejskimi vreli in razsežno dolino, ki se je bolj in bolj polnila z nazdragocenejšo slonovo kostjo. Koliko naravnega bogastva mu je bil pokazal Huva! S čim naj se mu oddolži? Ali

naj se vrne Huva v pragozd z zavesitjo, da je kot prirodnjak razkril prosvetljencu največje tajne in da je dobil za to edino le kemično pripravljene jedi, ki nikakor niso ugodile njegovim deloljubnim zobem.

Slučajen pogled na električno centralo na zadnji steni kabine je odvrnil Freemanove misli od kemije in jih usmeril na fiziko.

Slušalo Huvi na uho! Naj sliši on, ki pozna le neubrane glasove divjega pragozda, vendar enkrat tudi divno skladnost glasbene umetnosti.

Bližala se je ura, ko se prično radio-koncerti. Okna v kabino so bila odprta, iz medkrilja so prihajali zamolkli glasovi iz zasebne šole v pragozdu, Freeman in Huva sta pa sedela na pručnicah s slušali, na ušesa pritrjenimi. Muki je sedel pred njima kakor sfinga, mirno in nepremično, ter odprl tu pa tam brezbrizno in le za hip oči.

In priplula je brezžično po zraku melodija, izbran orkester jo je proizvajal, in melodija je božala s svojo nevidno žametasto roko dušo in srce divjaku Huvi kakor prosvetljencu Freemanu.

A Huva ni čutil te nežne voljne ročice. Popolnoma brezčutno je poslušal. Ni mu pordelo lice, ni mu zablislilo oko.

Freeman je skrivaj opazoval, kako učinkuje na njegovega gosta odlomek iz opere »Carmen«, ki je sledil orkestralni točki. Nobena niti najmanjša kretnja bi ne bila ušla njegovemu pazljivemu očesu. A prepričeval se je bolj in bolj, da je ostala celo Mihaelina molitev v gozdu na Huvo brez vsakega vpliva.

Toda ne! Huvinina usta so se nenadoma odprla kar sama, vstal je

A tudi Freeman je vstal, odprl usta in v usta je prihajalo nekaj, teklo po grlu in Freeman je požiral in požiral je Huva in obema je rdelo lice in obema je blestelo oko. Še par požirkov in v trenutku, ko je Mihaela izpela svojo molitev, sta tudi Freeman in Huva izpila pol litra vipavca.

Freeman se ni motil. Kar je bil pravkar zaužil, je bil vipavec, rizling, kakršnega je pil minulo spomlad v Biljah, ko se je mudil na domu svoje pokojne matere.

Na vsak način je moral kdo prehiteti Lowella s teleokiferom, ki je z njim pošiljal brezžično tvarino, predmete v daljavo, in naključje je hotelo, da sta bila mogoče prav pri prvem poskusu najnovejšega izuma deležna Freeman in Huva prve brezžične pošiljke.

Freemanu je bilo hudo radi Lowella. Revež, leta in leta se je trudil z izumom, služil si nato potrebna sredstva za udeleženstvo svojega dolgoletnega izumljanja, pa pride tekmeč in pošlje naravnost njegovemu prijatelju brez vsake žice, pa tudi brez vsake steklenice kot prvi pozdrav odmerjeno količino vina, češ, povej tovarišu, naj se ne trudi več s teleokiferom.

Huva je legel. Bolj ga je bila zdelala četrtinka vipavca kakor vse šape in vsi zobje pragozdskih levov in leopardov. Ni bil pač vajen takih brezžičnih užitkov.

Freeman je bil v škripcih. Ali naj pove resnico Lowellu, da ga je neznanec dohitel in celo pretekkel in da mu ostane sedaj samo še izpopolnitev aparata za zračni prevoz ljudi, ali naj počaka s tem razkritjem še nekaj časa.

Nič, jasnost mora biti! Čemu zakrivati prijatelju resnico, čeprav bridko? In Freeman se je osokolil in s trdim korakom jo je mahnil v medkrilje letala, kjer se je še vedno vršil neobvezni pouk v slovenščini.

Mobilizacija.

Žalosten je stopil Freeman pred Lowella. Zdelo se mu je, da mora ničesar slutečemu očetu sporočiti nenadno smrti najljubšega otroka.

»Gospod Lowell! Saj dovolite! Toda, sam ne vem, kako naj začnem!« je mencial Freeman in se v zadregi praskal za ušesi.

Pipan se je medtem neopažen izmuznil iz medkrilja.

»Že vem, gospod Freeman! Prišli ste se opravičevat, kaj ne, da zanemarjate radi »onega« drugo polovico naše ekspedicije. Nič zaijo, se naučim vsaj tu v pragozdu novega jezika! Odkod je, kdo je, kaj je? Pride v hišo, pogleda me dobro od nog do glave, da bi pa rekel, ta in ta sem, sicer nag, toda skoz in skoz poštena duša, ne, tega ni maral reči!« Pikra so bila ta Lowellova očitavanja in mirno jih je poslušal Freeman.

»Saj res, popolnoma sem bil pozabil, predstaviti Vam ga!« se je opravičeval Freeman. »Če človek doživi v dveh dneh taka presenečenja, kakor sem jih doživel jaz, potem se prav lahko pozabijo take obličnosti!«

Rad bi bil Freeman v besedah bolj oster. videč Lowella, kako se lovi za malenkosti, medtem ko . . . a ublažil je svoj govor, ker ni hotel še bolj užalostiti že itak nesrečnega tovariša.

»Kar sem opustil, rad popravim. Naš gost je lord Greystoke«.

»In Vi ste mu to verjeli?«

»Ne, ker sem ga bil jaz sam spoznal!«

»Lorda Greystoke poznate?« se je začel zanimati Lowell.

»Ne, pač pa njegovega deda in očeta!«

»In je obema zelo, zelo podoben, kaj ne!« se je dobrodušno nasmehnil Lowell. »Ali sta bila tudi ded in oče — kako naj se izrazim — tako adamska, kakršen je njun vnuk in sin?«

»Še bolj! Ljudje v pragozdu se ne smejo soditi po obleki! Poglejte Pipanal! Ko sem ga dobil v pragozdu, mu je bilo ostalo od trpežne vojaške obleke še par cunj in nekaj gumbov, a bil je mnogo dostojnejše oblečen od deda, sina in vnuka Greystoke in Pipan vendar ni lord! Še nekaj, dragi Lowell! Deda našega gosta je dojila človeška opica.«

»De gustibus, pravi Lafinec, jaz za svojo osebo bi se petkrat premislil, preden bi si najel tako dovilko«, je počasno zlogoval Lowell. Videlo se je, da mu roji druga misel po glavi in da končuje že začeti stavek bolj brezmiselno. »Tako dovilko!« Te dve zadnji besedi je ponovil, zagledal se v opazovališče vrh drevesa, nato pa s poudarkom izjavil: »Sedaj ga imam, tatū, lumpa, falota!«

»Vendar ne morete ničesar očitati našemu gostu?« se je zavzel Freeman z vso vnemo za Huvo.

»Prav ničesar njemu, pač pa sorodnikom dovilke njegovega deda. Naj Vam razložim! Predvčerajšnjim sem postavil šesternik tam gori, da izmerim zemljepisno širino. Ves dopoldan sva se trudila s Pipanom s pripravami. Ko stopim po popoldanskem počitku zopet na ploščad, ni bilo aparata nikjer. Ko ste pa omenili opico, sem jaz odkril pragozdno tajno in lahko z vso gotovostjo trdim, da mi je opica odnesla dragoceni aparat. Povejte mi, ima li še kaj slikov Vaš gost z opičjim rodom, toliko ga že morate poznati, saj ste bili tri dni v njegovi družbi!«

»Če ima slike, poprašujete? Vedite«, je hitel hvaliti Freeman svojega gosta, »da je on pravi in

neomejeni vladar v pragozdu in da mu je vse pokorno od slona do podganel!»

»Če je to res, potem se rešimo iz pragozda v najkrajšem času z letalom vred! Lord Greystoke nas reši!«

»Vas bo torej rešil drugič!« je pripomnil Freeman in mu v kratkih stavkih povedal o dobro uspeli operaciji in Pipanovi požrtvovalnosti.

»Začo me vleče neka tajna sila vedno v Pipanovo bližino. Njegove sem krvi, sin, s pomočjo zdravniške vede umetno ustvarjeni sin. V pragozd sem moral priti, da sem dobil v svoji moški dobi drugega očeta, ki je — mlajši od mene. Naj bo že s tem sorodstvom kakor koli, Pipana spoštujem, ker se pretaka njegova kri po mojih žilah. In kri, veste sami, ni vodala!«

»Vem! Toda, da nadaljujeva, jaz nimam pojma, kako nas more rešiti Huva!« je priznal Freeman.

»Če je ena opica odnesla tako težek aparat, lahko odnese več opic — letalo. Pod spretnim vodstvom ga odnesejo na določeno mesto. Če bi bila tu v bližini kaka obsežna jasa, potem se to lahko zgodi brez posebnega truda!«

»Vaš načrt je genijalen«, je pristavil po kratkem odmoru Freeman, »in kar se tiče pripravne jase, je stvar že urejena. Samo, samo, eh, zaupati Vam moram, da tabori na omenjeni jasi naša tekmovavka, francoska ekspedicija pariškega lista »Matin«-a, s svojim letalom »Libellule«. Pomanjkanje bencina ga je prisililo, da se je spustilo na jaso, sicer bi se bilo zapičilo v vejevje kakor naš »Daidalos«. Prav za prav nam pa Francozi ne morejo nič škodovati! Če jih vzamemo na krov in jih rešimo iz gozda, smo zmagali itak mil!«

»Ali lahko govorim z našim gostom? Izrazil bi mu priznanje za njegovo lečenje, ob enem bi ga pa vprašal pojasnil.«

»Ne vem«, se je nekoliko odmikal Freeman, ki je že slutil, da se bliža čas, ko bo treba razodeti Lowella povod, kaj je bilo vrglo tako naglo Huvo na ležišče. »Bojda je nekoliko bolan!«

»Bolnika vendar ne smeva pustiti samegal« je na lahko očital Lowell. »Vsak zdravnik je pol kemika, pa tudi vsak kemik je pol zdravnika. Hitiva, da mu pomagava, preden nama sam ozdravi!«

Lowell je dognal s točnostjo, večino in spretnostjo, pri kateri je Freeman kar osupnil, da se je bil Huva zastrupil in sicer z alkoholom.

»Kje vraga je dobil alkohol?« je mrmral Lowell.

Freeman je gledal skozi okno. Ničesar ni pripomnil na to.

Na srečo se je Huva tedaj vzbudil.

»Tisto petje je bilo v resnici zelo lepo!« je priznal z zadovoljnim nasmeškom Huva. »Še bi rad poslušal eno kitico!«

Po teh besedah je spoznal Freeman, da se ni zavedal Huva, kaj ga je bilo omamilo in da je pripisoval vse one nepojmljive posledice krasnemu ženskemu petju.

Ko se je bil pa Huva zavedel, je Lowell že pozabil na skrivnostni pojav alkohola v pragozdu, vprašanje rešitve iz njega se mu je zdelo važnejše.

»Robert Lowell se Vam zahvaljuje, da ste ga ozdravili. Kaj pa z Vami? Vam je li kaj odleglo? Nič hudega! Mala zastrupitev!« je tolažil Huvo, držal njegovo roko v svoji in mu tipal žilo. Ne da bi čakal odgovora, jo je mahnil naravnost proti cilju.

»Ste li v stalni zvezi z opicami?«

»Sem!«

»Freeman pravi, da Vas slušajo na migljaj!«

»Res je!«

»Potem pokličite jih in naročite jim, naj spravijo letalo iz vejevja čez pragozd na jaso, ki menda ni daleč, ne da bi se pokvarilo letalo.«

»Dobro! Jutri popoldne bo letalo na mestu!«

To zatrdilo se je glasilo tako določno in odločno, da je bil vsak najmanjši dvom izključen.

Freeman in Lowell sta se spogledala, razumela sta sicer zagotovilo, saj sta sama delovala na to, da se čimprej rešita iz pragozda, da pa

pride rešitev tako naglo in od tako nepričakovane strani, na kaj takega nista bila pripravljena.

»Grem, da se prepričam, kaka pot nas bo čakala jutri. Pokaži mi smer do jase! Ne, ne, sam pridem prej do cilja! Medpotoma izdelam še svoj načrt. Letalo je težko. Previdnost ne bo škodila. Moje opice niso bistrumne. Jutri zjutraj čakajte me vsi na jasi!«

Ni mu še dobro pokazal Freeman smeri in mu pripomnil, da lahko uporabi dobro, trdno in skrbno napravljeni hodnik z vsemi varnostnimi držaji, ko je že odtelevadil Huva po vejah in ni ga bilo več. Izginil je bil v pragozd ...

Preden je zašlo solnce, je bilo v kabini že vse na svojem mestu in pritrjeno. To pospravljanje jim je dalo mnogo opravila, posebno ker se je zapletala zverinica vsem trem, Freemanu, Lowellu in Pipanu, med noge, kakor bi hotela zadrževati s takim oviranjem odhod iz rojstnega pragozda.

S prvim svitom je zapuščala trojica kabino. Glede Mukija so sklenili, da ga ponese vsak nekaj časa.

Bili so že blizu jase, ko zaslišijo za sabo glasove, mozeg pretresajoče.

Freeman in Pipan sta bila že slišala podobne glasove, toda v tem slučaju so bili glasovi mogočnejši, silnejši. Tako ne kriče človeške opice, ko oznanjajo pragozdnim prebivalcem zmago, ne, tako kliče njihov vladar svoje pleme na pomoč.

In ni klical zaman. Nad trojico je završalo v vrhovih pragozdnih orjakov, kakor bi se bili vanje izgubili zadnji ostanki saharskega samuma. Opice vseh vrst so se odzivale klicu svojega vladarja.

Mobilizacija opičjega plemena je bila že v polnem teku.

Nekam čudno čuvstvo se je lotevalo trojice, ki je bila prisiljena hoditi po najnižjih vejah, kajti vse višje veje so uporabljale hiteče opice.

Ob robu jase je vodil Freeman svoja prijatelja fik do francoskega letala. Že prvi pogled izza

gozdnega zatišja mu je povedal, da je samo pilot Jean doma.

Ta se je nemalo ustrašil tega nepričakovanega obiska. Ko se mu je pa bila pojasnila vsa zadeva v njegovem lastnem, francoskem jeziku, je skočil v kabinu letala in prinesel pod pazduho steklenico.

»Še je ostalo nekaj brinovca v njej. Z drugim Vam žalibog ne morem postréči! Veste, s seboj na pot smo ga bili vzeli nekaj za zdravilo. Res smo večkrat zboleli, a vkljub temu ga je še ostalo za malo dobrodošlico. Posebna zahvala pa gre zamorcem, ki so se rajši nalili z bencinom, meneč, da polete brž v zrak kakor letalo«.

Pili so kar iz steklenice. Jean kot gostitelj je prišel zadnji na vrsto. Ker je dobil samo pol požirka, je prav lahko hušknila mimo tega požirka komaj slišna: »Pasja dlaka!« skozi grlo.

»Kaj ste Slovenec?« sta vprašala istočasno Freeman in Pipan postrežljivega Jeana.

»Seveda!« se je začudil Jean. »Jernej Močnik sem, s Cerkljanskega. Kot mehanik sem šel v svet, izučil sem se za pilota in sedaj sem tu kot del francoske ekspedicije »Matin«-ove«.

Sedli so v bližnjo senco in se razgovarjali. Levče je naslonilo glavo na Pipanova kolena in zaspalo. Pristni, nasičeni pragozdni vzduh ga je bil omamil. Polagoma so pa tudi drugim zlezle oči skup in ni minilo dolgo, ko je že vse spalo, saj podnevi niso nagajali komarji.

Lowell je bil prvi pokonci. Bolj in bolj bližajoče se šumenje ga je bilo vzbudilo. Poklical je svoje tovariše in vsi so zrl v točko, odkoder so bili sami prišli iz pragozda.

Na vrhovih obrobni orjakov so še že pojavile prve straže. Lomile so previsoke veje in uglašale na ta način po glavni četi, ki je nosila letalo na plečih, ramah, hrbtu in se prijemala z nogami trdno za močnejše veje.

Vsako opičje telo je razvijalo pod paznim očesom delovodje Huve neznansko silo in energiji-

jo, mišice so se bočile sunkoma, da so bolhe kar odskakovale in strmoglavljale v pragozdne tajne.

Ob robu jase so straže polomile veje zadnjega drevesa tako pošev, da je letalo kar samo zdrsnilo na tla, ne da bi ga bilo treba bogve kako varovati in voditi.

Lowell je bil pri pogledu na ta krepka orjaška telesa ves vznesen. Nekaj samemu sebi, nekaj Pipanu je imenoval posamezne opice: »Tam so gorile, anthropopithecus gorilla, oni tam so šimpanzi, troglodytes niger, zraven njih rjavosvetlikujoči se, so čego, anthropopithecus Tschego, tam pa, aha, že vem, so dželade, cynocephalus hamadryas in gelada, in mandrili; to so res krasna bitja!«

Pipan se je kar stresel, ko je videl ta krasna bitja, kajti večje grdobe in ostude se pač ne da misliti.

»In tam, glejte, tam, pasja dlaka! ali ne nosi pavijan mojega šesternika? Salamenska tatinska sodrgal!« se je srdil Lowell.

»Ki nas je pa pravkar rešila iz pragozda!« mu je segel Freeman v besedo. »Privoščite tudi opičam izobrazbe in ne plakajte po aparatu, ki nama ga ne bo treba nadomestiti družbi! Pomislite, koliko nas bi stali postrežčki. Zraven šesternika kot prvega učila jim moramo na vsak način kaj dati, da ne pojde glas o naši umazanosti po pragozdu! Že vem!«

In Freeman je stopil na te besede k Huvi, ki je vodil prevoz letala čez jaso, šepnil mu nekaj na uho, četa se je na Huvin ukaz ustavila, Freeman je pa šel mimo opic neustrašeno v kabino po — jedilno zalogo.

Razdelil je nato, upoštevajoč vegetarijanstvo opičjega rodu, nemesnate kroglice mednje. Vsaka je dobila po dve kroglici, starejše živali jabolčni štrukelj, orehove in medene police, mlajše pa čokolatine in bonbončke, celo opica s šesternikom, v kateri je spoznal Freeman pavijanko, ki ji je bil mladiča prvo noč v pragozdu razbolšil, je dobila

svoj del, a vkljub temu se ni hotela odstraniti. Prosila je Freemana z lahko umliivimi kretnjami, naj jo potrese z onim čudodelnim praškom, kar je Freeman tudi storil. Na srečo niso poznale ostale opice čarobnih svojstev rumenega bolhivca, sicer bi se bila izpremenila mobilizacija v revolucijo z odločno zahtevo prevratnikov, naj se takoj pokončajo vsi zajedavci opičjega plemena.

Ikaros.

Dva cela dneva sta že počivali letali drugo ob drugem, angleški »Daidalos« zraven francoske »Libellule«.

Pipan je po nasvetu Lowella izčistil na obeh letalih motor in namazal potrebne dele s strojnim oljem.

Lowell je imel tudi mnogo opraviti. Letal je od letala do letala, odnašal, prinašal, meril, urejeval, potil se in — molčal.

Huva je dobavljal jedi za kuhinjo. Odstranil se je od družbe in čez skopo uro je že prinesel divjačino, kakor bi bila za sedmim deblom izborna, z vsakovrstnim mesom preskrbljena mesnica.

Freeman je pisal v kabini poročila za »Times« pod skupnim naslovom: Pisma iz pragozda, ki se niso pobrala iz nabiralnika.

Močnik, ki se je bil izbral za kuharja, je v tem zažvižgal in dal znamenje, da je bila večerja pripravljena. Takoj so se zbrali vsi okrog ognja. Mirno so čakali, da jim razreže in razdeli Močnik posamezne kose. Huvo je čakal lep kos popolnoma sirovega mesa. Ni se mogel privaditi kuharski umetnosti.

»Zelo dober je bil zajec, samo premalo slan!« je pohvalil Freeman kuharja.

»Naša zaloga soli je začela pohajati, ne vem, če bo trajala še tri dni, zato pa moram pravočasno navajati svoje hranjence na neosoljene jedi.«

»Pomanjkanje soli naj nas ne skrbi!« se je vmešal v razgovor Lowell. »Jutri že lahko odpočijeta obe letalil!«

»Obe letali, pravite! Torej tudi »Libellule«? Letalo, ki nima bencinal« Freeman je nekam čudno pogledal tovariša Lowella.

»Tudi »Libellule!« Vzel sem namreč »Daidalos«-u polovico duše. Kakor veste, ima »Daidalos« dva akumulatorja; enega sem prenesel na »Libellule«. S tem sem ji dal dušo. Davi na vse zgodaj sem poskusil, motor je deloval, vijak se vrtil brezšumno in brezhibno. »Libellule« je bila oživela in lahko odrine, pasja dlaka! istočasno z našim letalom«.

»Gospod Lowell, Vi ste mojster! Čast Vam!« Freeman je segel Lowellu v roko in mu odkritosrčno čestital. »Jaz sem pretelovadil poldrugi dan tja, poldrugi dan nazaj, da sem v družbi našega gosta Huve prišel do sirovine, ki bi tudi dala — to pa le po požrtvovalnem prizadevanju veččega kemika — »Libelluli« dušo, toda ta duša bi smrdela po nafti, medtem ko ste ji Vi preskrbeli nedišečo in morda tudi vztrajnejšo dušo«.

»Dejstvo je, da sta sedaj obe letali pripravljena odleteti. Žalibog ne smemo od tu, dokler se nismo prepričali, kaj je z gospodom od francoske ekspedicije«.

»Na vsak način brez nijju ne odpotujemo!« je pritrdil Lowellu Freeman. »Takoj jutri zarana se odpraviva s Huvo, da ju izslediva. Midva sva že vajena plezati in vzpenjati se. Vam, Lowell, bo ta čas gotovo hitro minil, ker ste dobili sedaj v osebi gospoda Močnika že drugega učitelja za slovenščino. Lahko noč!«

Za Freemanom so se odpravili tudi ostali počivati. Najrajši bi sicer spali vsi na prostem, v naravi, a strah pred komarji jih je prignal na ležišča v zaprtih kabinah

Če je imel Freeman pred štirimi, petimi dnevi priliko, opazovati Huvo kot vladarja in gospodarja pragozda, ga je moral pri novem obhodu občudovati kot Sherlock-a. Nobena niti najmanjša stvarca, ki bi mogla dati pojasnil o pogrešenih Francozih, ni ušla njegovemu bistremu očesu. Celo od-

Irgan hlačni gumb fik drevesa je zapazilo njegovo oko.

Tod sta torej šla in še ne pred dolgim časom, ker je bil gumb še popolnoma svetel in ni mogla še vplivati gozdna mokrota na njegovo bliskajočo se kovinsko površino.

Pa ne samo oko, tudi nos mu je moral služiti. Privzdignil je glavo, da mu je levja koža skoraj padla z ramen in vdihoval zrak. Duhal je leoparda na razdaljo enega kilometra, človeka na razdaljo dveh kilometrov, če sta pa bila dva človeka skupaj, ju je izvohal celo štiri kilometre daleč.

»Ju že imam!« je izjavil Huva Freemanu, ko sta se lovila kaki dve uri po vejah. »Nista več daleč, enemu se pote nogel« In zopet so mu delovale nozdrvi in vsrkavale zrak vase s tako silo, da se je Freeman po vsej pravici bal, da priletita Huvi obe nogavici pravkar omenjenega Francoza v razširjeni nosnici.

Kmalu nato sta ju dosegla: Freeman je videl najprej Blancheta, ki je spravljaj v zeleno pušico hrošča najbrž z namenom, da ga doma, popolnoma nemoten, uvrsti v pristojno vrsto, Pellerin se je pa motovilil okrog velikanske širokolistnate rastline. Dolgo časa je opazoval Freeman Francoza, kako sta vesela in vneta bogatila znanstvo. Iskala sta hroščev, trgala rožice, kakor bi bila v kakem domačem gaju in ne sredi divjega pragozda. Pozabila sta bila na okolico in na nevarnosti, ki so ju obdajale. Brezskrbna, prava Francoza!

Mahoma je pa videl Freeman, kako so bili listi one velikanske rastline tako rekoč zvalili brezskrbnega Pellerina medse in kako so se nato slisnili skup, da so žrtev popolnoma pokrili.

Stisnjen v ta zeleni oklep, je klical Pellerin svojega tovariša na pomoč: »Blanchet! Reši me! Usmrli vraga! Če veš, kje ima srce, suni vanj, če veš, kje so možgani, lopni po njih, da me ta rastlinski polip izpusti!«

Blanchet se je takoj ozrl, a prijatelja ni videl nikjer. Šele otožno zamolklo vpije mu je odkrilo

dejstvo, da mu je bila ugrabila mesojeda rastlina ljubljenega tovariša.

O tem se je bil tudi Freeman prepričal. Vedel je sicer za take rastline, znano mu je bilo, da se hranijo z mušicami, z gosenicami, da bi se pa lotevale kar človeka, brrrrr! to je bila zanj do tedaj — tajna pragozdnega življenja.

»Povej mi, kaj naj storim!« je hlastno vprašal Blanchet in se bližal previdno rastlini, kakor bi se bal, da si izbere požrešna roža še njega za malo pokosilce mestu sira in jabolk.

»Bij, suvaj, tolči, streljaj, samo glej, da mene ne zadeneš! Ta vrag me stiska krepkeje od vsakega dekleta!« je tarnal in javkal Pellerin, zavil v listnati plašč.

Freeman je slučajno pogledal Huvo; zraven njega je čepel na veji in gledal z zanimanjem ves ta prizor. Razumel je sicer besede, ki sta jih bila izmenjala člana francoske ekspedicije med seboj, a nikakor si ni mogel predočevati, da rasto v njegovem pragozdu, ki ga je poznal do zadnje potankosti, tako kanibalske rastline.

Sporazumen pogled in že sta skočila Freeman in Huva z veje. Skupno sta šla, drug za drugim, proti sovražniku. Sama nista vedela, kako naj pomagata, toda že zavest, da človek ni sam, ju je osrčevala za boj proti sovražniku, o katerem nista niti znala, s kakim orožjem se ga je treba lotiti.

Blanchet je kar sedel na tla, ko je opazil tako nenadoma zraven sebe sredi neizmerne pragozda tuja človeka, od kojih so enemu brazgotine nadomeščale obleko. Za izgubljenega prijatelja mu je usoda takoj postregla kar z dvema nadomeštiloma.

Mahoma so se pa odprli listi in iz njih je skočil Pellerin, ves in cel in bled in ostrašen, ko je videl hkratu pred sabo toliko neznanih ljudi.

Rastlina mu ni mogla do živega. Skozi škornje, platneno obleko, rokavice — odkar ga je bil ranil trn, je Pellerin nosil pri prodiranju skozi gozd vedno rokavice — in skozi pokrivalo, ki mu je bilo

prav na srečo zlezlo na obraz, se ni mogla takoj uveljaviti požrešnost rastline, zato je izpustila svojo žrtev, da si ohrani vsaj zdrav želodec.

Z upravičenim strahom je zapuščala družba tajinstveno bližino nevarne rastline, ki so jo bile ena sama velika usta. Nobeden se ni mogel otresti silnega vpliva prizora in da ni kazala Pellerinova obleka zelenih madežev, bi menili vsi, da je bil ves prizor le strašen sen.

Počasi se je vračala družba k letalom. Pellerinu in Blanchetu sta se bila razvozlala jezika in prijetno in zabavno ju je bilo poslušati. Huva je bil ves čas zamišljen. Spoznal je bil novega sovražnika, proti kateremu ne zmore ničesar ne neustrašenost, ne telesna moč, ne premetenost. Neomejeni vladar neizmerne divjave je bil naletel na nasprotnika, katerega se bo moral vedno izogibati! Kdo je bil torej močnejši?

Prav polahkoma je primahala družba na jaso.

Pipan jo je bil prvi opazil. Skočil je Freemanu nasproti, udaril strumno s petama skupaj in rekel: »Javljam Vam veselo novico: naša ekspedicija se je povečala. Dobili smo novorojenčka. Lowell ga je že krstil, Močnik in jaz sva pa botrovala.«

»Prav nič Vas ne razumem!« je pripomnil Freeman. »Novorojenček?«

V tem je prišel Lowell bliže, prijel Freemana pod pazduho, tujcev v svoji zmedenosti menda niti opazil ni bil, in ga peljal med obe letali, kjer je počivalo med »Daidalos«-om in »Libellule« manjše letalce.

»Veste, gospod Freeman«, je vzkliknil Lowell, »vedel sem, da je fizika dosegla v zadnjem času višek, da bodo pa aparati posnemali živa bitja in se množili, to že presega mojo najbujnejšo domišljijo! Pasja dlaka!«

»Le potolažite se, gospod Lowell!« Freeman sam ni vedel, kaj naj prav za prav reče. Pogled na letalce ga je bil vzradostil in smehljajoč se je nadaljeval: »Saj ste bili prav Vi, ki ste oživali »Libellule« in ji preskrbeli za polet potrebno dušo. Ko

ste ji pa dali dušo, vsaj tako ste se sami pred-
snočnjim izrazili, ste jo posvetili tudi njenemu nar-
avnemu namenu«.

Mali »lkaros«, tako je bil krstil Lowell novo le-
talec, je bil po ustroju bolj podoben očetu. Lep
dvokrovník z malo in čedno kabinico.

Prišla sta tudi Francoza, da si ogledata to
pragozdno čudo.

»To rojstvo bo imelo gotovo še pravnice po-
sledice!« je modroval Freeman. »Čigav naj bo sin?
Ali naj si ga lastimo mi Angleži, ker mu je »Daida-
los« oče, ali naj ga zahtevajo zase Francozi radi
matere?«

»Če ima angleška ekspedicija«, se je oglasil
Pipan, »svoje letalo, če ima francoska svoje, po-
tem mora imeti tretje letalo slovenska ekspedicija,
ki jo sestavljava Močnik in jaz. Pustite tudi Slo-
vencem, da se proslave z lastno ekspedicijo na
lastnem letalu!«

In tako se je ta mnogo obetajoča pravda hi-
poma končala v splošno zadovoljnost vseh ude-
ležencev.

Pred odhodom.

»Kaj ne, jutri odrinete tudi Vi z nami, Huva! Povem Vam, da ne odneham, dokler Vas ne pregovorim! Verjamem, težka Vam bo ločitev od pragozda, od torišča, kjer se je mogla zopet enkrat — to pot menda zadnjič — izdivjati kri Vašega deda, ki ga je dojila človeška opica. Sami ste mi nekoč tožili, da je imel ded silnejši glas, da je Vaš oče spretnejše plezal. Vaša rodbina se torej polagoma izraja — govorim namreč z opičjega stališča — in zopet vrača med kulturce. Ali ni dovolj, da so skoraj trije rodovi plezali po drevesih, jedli sirovo meso in se oblačili v levje kože?« Freeman se je še bolj približal Huvi, ki je sedel zraven njega nedaleč od letal. Prijel ga je za roko, pogladil jo in nadaljeval: »Vem, težko Vam bo pustiti kraje, kjer vladate neomejeno«, Freeman se je pri tem spomnil na svojo kratko regentsko dobo v pragozdu, »kjer poznate dobre in slabe lastnosti vseh pragozdnih prebivalcev, kjer imate več prijateljev kakor pa sovražnikov. — Pred koliko leti ste pa pobegnili, saj ne zamerjate mojemu brezobzirnemu vprašanju, svojim starišem?« je nenadoma vprašal Freeman.

»Ne vem! Drugo gimnazijo sem še dovršil. Nekaj časa sem se nato klatil po svetu, dokler nisem prišel do pragozda. Tu je pa dan enak dnevu, noč enaka noči. Kdo naj šteje leta?!«

»Jaz Vam prisodim tri in dvajset let«. Pazljivo je opazoval Freeman svojega soseda in si skušal ustvariti sliko samega sebe pred dvajsetimi leti, ko

je hodil približno v isti razred. »Deset let torej živite tu v gozdu, ki pa ni mogel izbrisati iz Vašega spomina ne angleščine po očetu, ne francoščine po materi. In slednjič, priučitev na pravilno rabo vilic, noža in žlice Vam po desetih letih ne bo povzročala prevelikih težkoč!«

Huva je gledal le v tla. Otožnost mu je legla okrog srca. »Ne!« Hipoma se je obrnil k Freemanu. »Jaz naj se ločim od tu?! Ne! Si videl, kako so se odzvale opice mojemu klicu? Zahtevaj in jutri bo korakalo mimo tebe v sklenjenih vrstah vse, kar hodi po tem pragozdu po dveh in štirih nogah!«

»Splošna mobilizacija, kaj ne, Huva«, je pripomnil Freeman, »opičja je bila le delna! Vse to verjamem! Ali pa tudi lahko ukažete oni rastlini, že veste, katero mislim, naj stisne liste, preden boste korakali mimo nje? Vidite, živali imajo kolikoli toliko če že ne pameti pa vsaj nekaj prirodnega nagona, pri rastlinah Sicer Vam pa odkrito priznam, da jem rajši jaz sam salato, kakor da bi jedla salata menel!«

»Pregovoril si me! Jutri odrinem s tabol Edino rastlina, ki bi bila kmalu požrla Francoza, me izžene iz moje druge domovine!« Ves izpremenjen v lice je segel Huva Freemanu v roke.

»Veseli me, lord Greystokel! Premagali ste svoje nagibe, volja je premagala telo! Čestitam Vam kot zastopnik kulture, ki ji sedaj vračam izgubljenega sina! Čas beži, zato Vas pa moram tudi zunanje pokulturiti. Dobro, da je bila naša zaloga na »Daidalos«-u precej dobršna. Z Lowellom sva imela vsak še eno obleko. Mojo nosi Pipan, Lowellova čaka Vas. Ne bo Vam pretesna, ker so vse take obleke precej ohlapne. Čelado, škornje dobite tudi, samo orožja Vam ne damo, ker nimate orožnega lista. Če pridemo namreč med ljudi, kar se zgodi v kratkem, in ker so vedno oblasti tam, kjer so ljudje, bi lahko imeli Vi in mi sitnosti!«

»Še enkrat se grem poslavljat od pragozda!« je vzkliknil Huva; zablestelo mu je oko in bila je

to prva solza, ki se je potočila v brezčutnem, divjem pragozdu.

»Ne, mylord, imam Vašo besedo!« je ugovarjal Freeman. »Prepričan sem, da jo mahnete naravnost k oni rastlini, izpostavljajoč se novim nevarnostim. Stopite, mylord, z menoj v kabino letala, da Vam pristrižem lase in da Vas obrijem!« Ker ga je hotel na vsak način odvrniti od sklepa, je spraval Freeman pogovor v drug tir. »Čudim se naključju! Tu na tej jasi, daleč stran od kulturnih središč, da celo od naselbin divjih ljudožercev, sta se dobili angleška in francoska ekspedicija, pri vsaki je en Slovenec; Vi, ki ste po očetu Anglež, po materi Francoz, ste pa nekak posrednik in lahko sodelujete tu in tam. Sedaj pa le z menoj!«

Ko sta bila izginila Freeman in lord Greystoke v »Daidalos«-ovo kabino, je stopil izza letala Lowell in se napotil naravnost k »Ikaros«-u.

Meril ga je s svojim jeklenim navijalnim trakom počrez, navzdolž, zagnal motor, opazoval v krmilišču ure, cenil, računal, razna števila so se mu podila po papirju; ustavil je zopet motor, trkal je z žepnim nožem po aluminastih krilih, poslušal, vse je bilo v najlepšem redu.

»Nisem se motil. »Daidalos« postane na evropskih letališčih najboljši lipičanec, on bo brezdvomno ohranil svojo pasmo »čistokrvno«. In, kako ta njegov paglavec raste! Kako se mu množe sile! Kako postaja od ure do ure podobnejši svojemu očetu! V štirih dneh je zrastle iz božične igrčke v vozilo, ki sprejme prav lahko dvojico vase, in ki gotovo ne bo zaostajalo za drugima letaloma. Fizika napreduje. Izum sledi izumu, brezžičnost si osvaja z vsakim dnem večje ozemlje. Ali je potem čudo, če ustvarjajo dovršeni električni aparati sebi enake aparatiče! In ko bom metal, o čemer nikakor ne dvomim, brezžično predmete in pozneje celo osebe skozi zrak čez hribe in doline, reke in oceane s svojim teleokiferom, doseže fizika svoj višek. Dejanja bodo prehitela prorokbe o sebi. Jules Verne je svoj čas kazal pot

fizikom in izumiteljem, dandanes ne rabijo ti nobenega kažipota, niti ne uporabljajo nobene poti. Ti pa, ljubi moj lkarček, priden bodi in delaj čast svojemu očelul!»

Tako je govoril sam sebi Lowell. Z zadovoljstvom je gledal kumčeta »lkaros«-a, medtem ko sta se v sosednjem letalu strigla in brila njegova tovariša in se pripravljala, da stopita ostrizena, počesana in obrita na kulturna tla.

Pasja dlaka!

Neopažena so dospela letala prav z nočjo pred Kartum, kjer je bil najel Freeman pred meseci staro, od vojaštva opuščeno skladišče in ga za silo priličil v prostoren hangar.

»Ikaros« je bil dokaj lepo preletel precejšnjo daljavo iz središnje pragozda do Kartuma. Tu pa tam je nekoliko zaostal, da se je trenutek pozneje tembolj zaletel in prehitel starše. Bil je kakor deček, ki so mu oblekli prve hlače; sam ni vedel, kako naj da izraza svoji preveliki sreči.

Ko je pa prišel v hangar med očeta in mafer, sta ga oba gotovo blagohotno pokarala, naj ne dela več takih neumnosti, sicer si razbije še možgane — pri tem sta mislila na vodnika-pilota — a žalibog tega umestnega svarila ni slišal več nadobudni sinček, ki je bil že kdaj zaspal, utrujen od prvega poleta v svet.

Uro pozneje je že sedela vsa družba v Freemanovi jedilnici, kamor je bil povabil gospodar tovariše, da skupno praznujejo srečno vrnitev iz pragozdnih tajen. Ni imel sicer toliko ležišč, a imel je dovolj prostora, da lahko vsak prespi eno noč, ne da bi ga nadlegovali sitni komarji. Gladki pod je slednjič lagodnejše ležišče od raskavih vej.

Anica, Freemanova nečakinja, je bila vsa srečna, da se ji je vrnil striček. Napekla je bila prav fisto predpoldne poln jerbas prepečencev in

hotela, izrabljajoč to ugodno naključje, izsiliti z njimi in z neizogibnim sladoledom dobrodejno priznanje številnih gostov.

Večerja je bila kmalu pri kraju. Lord Greystoke, ki je prvič rabil vilice in nož, je s svojo nerodnostjo in neokretnostjo pripomogel do veselega občutja in splošne dobre volje vseh prisotnih. Ustnici in nosnici so mu že precej krvavele.

Pri omizju je prevladovala slovenščina. Vsi so jo razumeli, celo Francoza Pellerin in Blanchet sta jo lomila, saj sta se začela zanimati, ko sta bila zvedela, da njun pilot ni Francoz, za njegov jezik, dobro vedoča, da razume, kdor zna le en sam slovanski jezik, manj ali več vse druge. Edini lord Greystoke je v slovenščini samo pasjedlačil, kakor se je pač bil navadil od Pipana, Močnika in Lowella.

Sredi splošne zabave je javila Anica poštnega uradnika gospoda Hawkena. Ni bila sicer primerna ura za obisk, a Hawken je hotel prvi pozdraviti pravkar došli ekspediciji, omenjajoč, da pripravlja kartumsko prebivalstvo velik obhod s plamenicami in godbo na čast slovečim raziskovavcem pragozdnih tajen.

»Kdo jim je pa povedal, da smo se vrnili?« je poprašal Freeman svojega znanca in mu prožil prijateljski svojo roko.

»Služabnica grškega konzula, ki se je izprehajala s svojim izvoljencem tam okrog starega vojaškega skladišča. Brzjav deluje neprestano in sedaj vedo že vsa središča o srečni vrnitvi obeh toliko časa pogrešanih ekspedicij!«

»Lowell, zgrešila sva, da nisva sama javila svojega prihoda vsaj uredniku Bradfordu!«

Po glasu, po kretnjah je spoznal Pipan, ki ni razumel angleščine, da se je bilo pripetilo nekaj nevšečnega, in da razpodi porajajoče se megle turobnosti, je zapel pesem, in že so se krog njega razvrščali pevci: Močnik, Freeman in Lowell, vsi, ki se jim je pretakala po žilah slovenska kri. Zapeli so pesem tako ubrano, da se je zdelo, kakor

bi se jo bili vadili že par večerov. V mesečno, s komarji nasičeno noč so pa zapluli akordi: Moj fantič je na T'rolsko vandrav.

Francoza, ki sta bila mehkejše in pobudnejše čudi, sta se pri zadnji kitici kar zjokala. Oložni napev jima je sam sproti prevajal slovensko besedilo.

Hawken, ki je bil zajel že par veder slovenščine iz slovniškega vodnjaka, je kolikor toliko umel besedilo, poskušal sodelovati pri pevskem zboru, toda videlo se je takoj, da znanje slovenskega jezika na podlagi slovnice ne ustvarja še pevcev.

Ta čas je stal lord Greystoke v kotu, gledal, poslušal, videl in slišal izjokane in zatrte solze in milo mu je bilo pri srcu. Po končani pesmi je stopil k Freemanu in mu rekel: »Jaz vzamem Anico!«

»Mylord, ste li govorili že z njo in ji odkrili svojo ljubezen?« je vprašal ves začuden Freeman.

»Nič! Prej sem jo prvič videl. Povem pa, da sem jo že ljubil davno!«

»Brezžična ljubezen!« se je oglasil Lowell. »Ljubezen torej ni drugega kakor fizikalen pojav in se bo odslej učil celo v šoli v poglavju: elektrika!«

»Prosim Vas, dragi tovariš«, je prekinil Freeman zgovornega Lowella, »proučite svojo fiziko in povejte mi, ali in kaj poreče druga postaja te brezžične ljubezenske zveze!«

»Fant mi ugaja!« se je nepričakovano oglasila Anica, ki je že petič ponujala prepečence in pri tem slišala razgovor.

»Ste videli, Freeman!« je pripomnil Lowell, ponosen, da je njegova domneva, njegova trditev že postala resnica. »Fizika zmaguj!«

»Nič ne nasprotujem tej zvezil! Če so fiziki tako sklenili, po vzemita se! Pred elektriko in njenimi pojavi imam silno spoštovanje. Ker pa, Anica, zastopam tu Tvoje starše«, je nadaljeval Freeman, »sprejmi moje brezžično — Lowell, sem se li prav izrazil — dovoljenje!«

»Gospoda moja!« se je oglasil Pipan in vstal. »Ker imamo že svoj pevski zbor, predlagam slav-nemu omizju, da ustanovimo društvo!«

»Izvrstno! Društvo ustanovimo!« je veselo vzkliknil Lowell, ki mu je bilo prešlo s Pipanovo krvjo tudi veselje do društvenega snovanja in de-lovanja v žile. »Društvo ustanovimo, pasja dlaka!«

»Gospod Lowell predlaga, da bodi ime no-vemu društvu: Pasja dlaka«, je nadaljeval Pipan. »Kdor je proti, naj vstane! Ker nihče, se je sprejel predlog soglasno!«

»Pipan, saj nisem ničesar predlagal!« se je opravičeval Lowell.

»Društvo je že krščenol živelol naše novo društvo: Pasja dlaka!«

Vstali so vsi in trčili, ker ni bilo nobene pi-jače na mizi, s prepečenci, kar je smatrala nav-zoča zaročenka Anica za največje priznanje.

»Se li spominjate, gospod Freeman«, se je oglasil Hawken, »pred Vašim odhodom sva se razgovarjala in že slutila ustanovitev tega društva, ki pojde spomladi v Vaše kraje ob Jadranu pre-pevat pesmi; da se pa zagotovi zboru uspeh, vza-me s seboj leva in krokodila. Za prvo privlačno vabo ste skrbeli Vi, za drugo — jaz!« Hawken je segel po teh besedah v žep in izvlekel iz niega mladega, dobro ped dolgega krokodilčeta. »Po-glejte, ta malič ne pozna matere, jaz sem mu mati! Ležeč ob Nilu na pesku, sem začutil, da se nekaj giblje pod mano. Obrnil sem se in dognal, da sem lastnohrbno izvalil živalico, ki se me je oklenila z vso sinovsko, mogoče tudi hčersko ljubeznijo.«

»Saj res, prav tako sva se menila! Društvo smo si ustanovili, člani tega društva napravimo spomladi izlet v kraje ob Soči in Vipavi, a jaz sem si pravkar osnoval višje načrte, ne samo pev-sko društvo bodi »Pasja dlaka!« marveč tudi pod-porno društvo za vse one naše daljne rojake, ki morajo radi brezdelnosti s trebuhom za kruhom v širni svet. Tu jim damo dela in jela!« Misli Free-manove so se tedaj napobile na ono širno poljano,

kjer so vrelci vrelci iz zemlje, ne da bi se ta morala komaj navrtovati, in odrinili so odhod v ono dolino, kjer bi lahko slovenske roke izdelovale iz slonove kosti najdragocenejše predmete in milijardne krogle za vse kavarne, bare in zasebne družbe. Slonom bi se tačas odkazal drugod primeren prostor za novo pokopališče; kje in kako, vse to bi že ukrenil Huva, ki so mu bili sloni ne samo poslušni, marveč celo najzvestejši med vsemi hostniki. Lord Greystoke bo gotovo odobril ta njegov načrt, saj pojde za to, da se olajša gorje, da se ublaži usoda ožjim rojakom njegove bodoče ženke.

»Nekaj Vas bom prosil, gospod Hawken«, se je obrnil Freeman do svojega znanca, »v poštnem poslopiju stanujete, oddajte torej, ko pojedete domov, par brzojavk. Vest mi le ne da miru!«

Freeman je vzel iz miznice listič, pisal nanj počasi in istočasno izgovarjal glasno napisane besede:

»Times London. — Rešili sebe Malinovo ekspedicijo in lorda Greystoke Tarzanovega vnuka iz pragozda stop Prav sedaj nas počaščuje kartumsko prebivalstvo in rjove navdušeno pred vilo stop Pipan italijanski pilot slovenske narodnosti je radi nedostarka pri motorju zablodil v pragozd in ustanovil tu prvo stolico za slovanske jezike stop Izdelovanje letal je usmeril Lowell na popolnoma nov cenejši tir stop Pismo sledi Lowell Freeman«.

»Z besedilom se strinjam popolnoma. Ne pove mnogo in vendar dosti. To bodo obračali brzojavko na vse strani!« se je veselo nasmehnil Lowell.

Freeman je segel po drugem lističu. »Edgar Burroughe pisatelj London Lahko zaključite dolgo vrsto Tarzanovih romanov ker moj bodoči sin ne pojde več med opice stop Vpliv opičjega mleka se izgublja od roda do roda od knjige do knjige stop Lord Greystoke Tarzanov vnuk«.

»Res je!« je pritrdil lord, ki si je bil natlačil želodec, samo da je ustrezal svoji izvoljenki, s pre-

pečenci in sladoledom skoraj do onemoglosti. Rad bi bil še kaj pripomnil, a, revež, ni mogel.

Freeman je nadaljeval na tretjem lističu: »Društvo Bilje Bratsko slovensko društvo v Kartumu Pasja dlaka priredi spomladi koncertni izlet v tamošnje kraje Na vzporedu kvartet s spremljevanjem leva krokodila in mogoče tudi tukajšnjega poštarja Biljenska Anica postane angleška lady Greystoke zato naj se ji pošljejo na njeno skorajšnja poroko vse potrebne listine Bratski pozdrav Freeman v imenu društva«.

»Gospod Hawken, tu imate brzojavke!« Freeman je vstal, oddal lističe in se poslavljaj od omizja: »Dragi in mili mi gostje! Slutim, da je to zadnja noč, ki jo bomo nemoteni prespali. Jutri nas bo naskakoval ves kulturni svet žično in brezžično, letala, vlaki, avtomobili bodo prinašali poročevavce vseh svetovnih listov. Na srečo smo vsi toliko doživeli, da nam ne bo treba lagati, nastopati pa moramo v vsakem slučaju složno in vedno kot člani in zastopniki novega društva:

Pasja dlaka!«

Seznam manj znanih besed.

- Aida** — glavna oseba v po njej imenovani operi italijanskega skladatelja Verdi-ja. Snov tej operi je zajeta iz faraonske dobe in je Aida hči velikega duhovna.
- Amundsen Roald** — norveški raziskovavec južno in severno polarnih pokrajin. Bil je prvi, ki je skušal doseči severni tečaj z letalom (l. 1925.).
- antropofaški** — (antropos = človek; fagein = jesti) kar zadeva ljudožerce.
- antropološki** — (antropos = človek; logos = nauk) kar zadeva nauk o telesni in duševni naravi človeka.
- Carmen** — oseba iz prav tako naslovljene opere francoskega glasbenika Bizeta. Manjšo ulogo ima **Mihaela**, njena tekmovavka v ljubezni.
- ce-ce** — mušica, živeča v tropičnih krajih Afrike, prenaša na ljudi povzročitelje spalne bolezni, mala, le pod drobnogledom vidljiva bitja.
- Daidalos** — oseba iz grškega bajeslovja, pravljичni zastopnik vseh upodabljajočih umetnosti, je sezidal na otoku Kreti labirint, poslopje s številnimi križajočimi se hodniki in z malo izhodi, blodnjak. Ko ga ni hotel kralj Minos odpustiti in ga je držal zaprtega v tem blodnjaku, je Daidalos rešil jetništva sebe in svojega sina **Ikaros-a** s pomočjo perutnic, napravljenih iz gosjih, z voskom skupaj prilepljenih peres.
- De gustibus non est disputandum** — o okusih se ne da prepirati.

- Edison Thomas Alva** — največji in najplodnejši izumitelj v električni stroki, roj. l. 1847., živi v Menlo Parku (država New Jersey, Zed. drž. Sev. Amer.).
- egiptolog** — raziskovavec egiptovskih starin.
- energija** — delovanje, sila.
- Eskimo** — prebivalci najsevernejše Amerike in nekega dela severne Beringove obali v Aziji, sploh najsevernejši narod.
- etičen** — nraven, moralen, duševen, nravstven.
- gazela** — srni podobna žival z dolgimi rogovi.
- genijalen** — duhovit, bistroumen, stvariteljen.
- hangar** — lopa za letala.
- hieroglifi** — znamenja staroegiptovskega podopisa, kakršna se nahajajo vdolbena v kamennih spomenikih ali pa barvana na tako zvanem papirusu t. j. iz neke afriške močvirnate rastline napravljeni tkanini.
- institutka** — gojenka učnega vzgajališča.
- James** — Jakob.
- Junkers** — letala nemškega tipa, tako imenovana po graditelju inž. Junkersu. Izdelujejo se v mestu Dessau.
- kabina** — sobi podoben prostor za potnike na letalih.
- kanibal** — ljudožrec.
- kavčukovec** — drevo, čigar mlečni sokovi se strde v prožljivi gumi.
- kodak** — fotografski ročni aparat neke ameriško-angleške družbe.
- leksikon** — besednjak, kjer se tolmači ves besedni zaklad jezika.
- libellule** — francoska beseda, pomenja po naše: kačji pastir.
- Linne Karl** — švedski botanik, rastlinoslovec, je razpredelil vse rastline v posamezne razrede, redove, vrste (Linnejev sostav).
- lipičanec** — Lipica, kraj pri Trstu z znamenito žrebčarno.

- ludolfovo število** — označuje razmerje med krožnim obsegom in krožnim premirjem (3.14159 : 1).
- Madame Butterfly** — opera Italijana Puccini-ja. Mad. B. je Japonka. Dejanje se vrši v sedanjem času.
- Mahler** — znameniti dirigent, glasbenik in skladatelj simfonij, večjih glasbenih del za orkester.
- Marijanske Lezni** — toplice na Češko-Slovaškem.
- Mafin** — (jutro) največji in najbolj razširjen francoski dnevnik.
- mecen** — Gaius Cilnius Mäcenas, zaupnik rimskega imperatorja Avgusta, podpornik Virgila, Horaca in drugih pesnikov. Umril l. 8. pred Kr. Z njegovim imenom se označujejo od tedaj dalje podporniki umetnosti in vede.
- molekuli** — mali delci tvarine, ki se ne dado več mehanično deliti in zmanjšati, so pa lahko kemične sestavine. Najmanjši, ne mehanično ne kemično več deljivi delci teles so **atomi**, ki so pa zopet sestavljeni iz pozitivnih električnih **protonov** in negativnih električnih **elektronov**. Snovi, pri katerih so atomi po kemičnih svojstvih istovetni s celotno množino, ki se torej kemično ne morejo dalje razkrojiti, so **prvine** ali **elementi**. Vseh prvin je 92. Neznane prvine so samo še 61., 85. in 87.
- montirati** — sestaviti, urediti (stroje).
- olimpiški** — starogrške narodne igre so se vršile vsako četrto leto (776. pred Kr. do 393. po Kr.) v Olimpiji. Bile so to tekme v borenju, tekanju, metanju diska itd. Zmagavec se je častil in po njem se je imenovala olimpijada (doba štirih let do prihodnjih iger). Olimpijske igre so se l. 1896. obnovile in se vrše tudi sedaj vsako četrto leto.
- orientalist** — poznavec orientalskih jezikov in književnosti.
- orhideje** — lepe, blagodišeče rastline, ki rasto navadno v vročih krajih.
- pavijani, gorile, šimpansi, dželade** itd. — večje in srednje opice, živeče v pragozdih srednje

Afrike. Gorile in šimpanse, ki so živeli le v zapadni Afriki, so opazili lovci in raziskovavci v zadnjih dveh letih tudi v vzhodni Afriki.

pilot — krmilar in voditelj letala.

polip — v morju živeča žival z neenako dolgimi lovkami, s katerimi se ovija in oklepa svojega živega plena, ki ga potem s svojimi sesali usmrti.

radio — a) oddajna postaja: aparat, ki izpreminja glasove (govore, pešje, koncerte) v električne valove in jih pošilja po zraku, b) sprejemna postaja: aparat, ki pretvarja električne valove zopet v glasove. **Antena** je mreža, ki lovi električne valove iz zraka in jih oddaja sprejemniku.

retorta — prekapnica; dolga, steklena, cevkaša posoda, služi navadno kemikom pri njihovih poskusih.

Robinson Crusoe — junak romana angleškega pisatelja Daniela Defoe. Mornar Robinson se je rešil iz potaplajoče se ladje na zapuščen otok in preživel na njem dolgo vrsto let najprej sam, pozneje je dobil tovariša v zamorskem ujetniku, ki ga je bil rešil gotove smrti in ki ga je po dnevu rešitve imenoval s **Petkom**. (Prevod tega romana je izdala družba sv. Mohorja sedaj v Prevalju.)

Sahara — največja puščava na svetu, leži v severni Afriki.

samum — razbeljen vihar v puščavi Sahari.

savana — širna, s travo porastena ravan.

sfiga — fantastičen nestvor, lev z žensko glavo, predstavlja nekaj tajinstvenega, zagonetnega, nedoumnega. Znamenita je velikanska kamnita sfiga pred piramidami pri Kairi.

Sherlock Holmes — glavni junak v Conan Doylejevih romanih. Detektiv, ki razreši v kratkem najbolj zamotane, skrivnostne zločine. Temu nasproti stoji **Arsen Lupin** v Maurice Lebrancovih romanih, predstavljač zvitega in pret-

kanega vlomilca, ki mu je v največje veselje, da more prekaniti preganjajoče ga policiste. (Prevod izdala založba Kleinmayr-Bamberg, Ljubljana).

skorbut — bolezen, krvavenje na sluznicah; vzrok: mraz, vlaga, posebno pa slaba, enolična hrana.

stoičen — stoiki so bili učenci in pristaši atenskega filozofa Zena. Po tej filozofiji pomenja stoičen: vztrajen, brezbrizen za vnanje vtise, ravnodušen, neomahljiv.

stop — odmor, pika, se uporablja v brzozavkah kot ločilo.

Sudan — angleška kolonija na severno vzhodni strani osrednje Afrike, meji na severu z Egiptom (glavno mesto Kaira; Luksor, kraj ob Nilu), na vzhodu z italijansko kolonijo Eritrejo in državo Abesinijo (glavno mesto Addis Abeba), na jugu z belgijskim Kongom in na zapadu s francoskim Sudanom. Glavno mesto je Karlum.

superlativ — presežnja stopnja pri pridevnikih kakor največji itd.

Tarzan — glavni junak cele vrste romanov izpod peresa angleškega pisatelja Edgarja Burroughsa. V njih se popisujejo doživljaji angleškega plemiča, ki ga je usoda že kot dojenčka vrgla med pragozdne opice. (Splošna knjižnica št. 29., 38., 48. in 49.)

Times — časi, časovi, najznamenitejši in najbolj razširjen angleški časopis, ustanovljen l. 1783.

Tutankamen — zadnji faraon (kralj) osemnajste dinastije, vladal od 1358. do 1350. pred Kr. Njegovo grobnico sta izkopala v Dolini kraljev iz peska l. 1922. angleška učenjaka Cernarvon in Carter.

Urugvaj — republika v Južni Ameriki. L. 1924. so zmagali pri olimpskih tekmah v Parisu urugvajski igralci v žoganju.

utopija — sanjarija.

vegetarijanec — bitje, ki se hrani edino le z rastlinami.

Verne Jules — (izg. žil vern) francoski pisatelj (1828.—1905.), je ustvaril znanstveno poučnu roman in razširjal v obliki fantastičnih povesti na poljuden način zemljepisne in prirodopisne vede.

Virgil Publius Maro — rimski pesnik, (70.—21. pred Kr.) Glavno njegovo delo je Eneida, obširna pesnitev, iz katere se navajajo v spisu prvi verzi, ki se glase v priličnem prevodu:

Hrabrost opevam moža, ki bežeč od trojanske
obali
prvi dospel do lavinjskih bregov je v Italiji,
gnan od

višje usode, mnogo je on

vitamini — dopolnilne, za prehranitev potrebne raznolere snovi, nahajajoče se v večini hranil, v rastlinah, sadežih, svežem mesu, presnem mleku itd.

želatina — kemična zmes, zelo občutljiva za svetlobo, s katero se prevleče steklena plošča, da sprejme v fotografskem aparatu sliko.

Vsebina:

	stran
Dvorec med obema Niloma	3
Priprave	11
Daidalos	18
Prva noč ,	27
Regent	34
Bilij	43
Novega leta dan	51
Obisk pri sosedih	59
Kraševci Pipan	67
Huva ,	76
Sirovine	84
Teleokifer ,	91
Mobilizacija	97
Ikaros ,	105
Pred odhodom	111
Pasja dlaka!	115
Seznam manj znanih besed	124

